

STRATEGIA

STRATEGIA ROZWOJU GMINY ŁAZY DO 2035 ROKU

Źródło fot.: Łukasz Nowak

Spis treści

1.	WPROWADZENIE	4
1.1.	PODSTAWOWE ZAŁOŻENIA STRATEGII	4
1.2.	ISTOTA I ROLA OPRACOWANIA STRATEGII W ZARZĄDZANIU GMINĄ	4
1.3.	METODOLOGIA PRAC NAD STRATEGIĄ	4
2.	CHARAKTERYSTYKA GMINY – SYNTEZA DIAGNOZY	10
2.1.	WYMIAR SPOŁECZNY	10
2.2.	WYMIAR GOSPODARCZY	13
2.3.	WYMIAR PRZESTRZENNY	15
2.4.	WYMIAR ŚRODOWISKOWY	19
2.6.	DIAGNOZA POTENCJAŁÓW I BARIER ROZWOJOWYCH GMINY - ANALIZA SWOT ..	22
3.	ELEMENTY STRATEGICZNE	32
3.1.	WIZJA ROZWOJU	32
3.2.	MISJA ROZWOJU	32
3.3.	CELE STRATEGICZNE I OPERACYJNE	33
4.	MODEL STRUKTURY FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNEJ	65
4.1.	ROLA MODELU	65
4.2.	KLUCZOWE UWARUNKOWANIA ROZWOJU I ZAŁOŻENIA MODELU STRUKTURY FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNEJ GMINY ŁAZY – STRATEGICZNE KIERUNKI ROZWOJU GMINY	65
4.3.	USTALENIA I REKOMENDACJE W ZAKRESIE KSZTAŁTOWANIA I PROWADZENIA POLITYKI PRZESTRZENNEJ W GMINIE	86
4.4.	OBSZARY STRATEGICZNEJ INTERWENCJI WRAZ Z ZAKRESEM PLANOWANYCH DZIAŁAŃ	90
5.	OCZEKIWANE REZULTATY PLANOWANYCH DZIAŁAŃ, W TYM W WYMIARZE PRZESTRZENNYM ORAZ WSKAŹNIKI ICH OSIĄGNIĘCIA	104
6.	OKREŚLENIE SPÓJNOŚCI STRATEGII ROZWOJU GMINY ZE STRATEGIAMI NA SZCZEBLU KRAJOWYM I LOKALNYM	109
6.1.	STRATEGIA ROZWOJU GMINY A STRATEGIE KRAJOWE	109
6.2.	STRATEGIA ROZWOJU GMINY A STRATEGIE REGIONALNE	114
7.	FINANSOWANIE STRATEGII	121
8.	WDRAŻANIE STRATEGII	125
9.	MONITORING I EWALUACJA STRATEGII	132
10.	WYKAZ TABEL, WYKRESÓW, RYSUNKÓW, ZAŁĄCZNIKÓW	136
	WYKAZ TABEL	136
	WYKAZ RYSUNKÓW	136

C Z Ę Ś Ć I

W P R O W A D Z E N I E

Źródło: fot. Łukasz Nowak

1. WPROWADZENIE

1.1. PODSTAWOWE ZAŁOŻENIA STRATEGII

Strategia Rozwoju Gminy Łazy do 2035 roku jest dokumentem wyznaczającym długofalowe cele i kierunki rozwojowe Gminy. W sposób kompleksowy weryfikuje aktualny stan i wskazuje działania rozwojowe, na które jest zapotrzebowanie. W odpowiedzi na zdiagnozowane potrzeby dokument kierunkuje politykę rozwojową jednostki, wyznaczając cele, do których gmina powinno dążyć w dłuższej perspektywie.

1.2. ISTOTA I ROLA OPRACOWANIA STRATEGII W ZARZĄDZANIU GMINĄ

Strategia rozwoju jednostki samorządu terytorialnego jest kluczowym dokumentem, który wskazuje wytyczne i kierunki działań ulokowane w określonym horyzoncie czasowym. Władze samorządowe powinny dołożyć wszelkich starań, aby osiągnąć realizację założeń dokumentu. Właściwie przygotowane opracowanie i wdrażanie założeń Strategii, a dalej realizacja jej celów i kierunków rozwojowych, będą odpowiadały na zastane w gminie czynniki wewnętrzne (mocne i słabe strony) oraz zewnętrzne (szanse i zagrożenia). Ponadto będą wpływać na monitorowanie realizacji założeń rozwojowych, pozwolą na skuteczne niwelowanie deficytów i problemów rozwojowych. W szerszej perspektywie czasowej realizacja założeń Strategii przyczynić powinna się do poprawy jakości życia w Gminie Łazy, poprzez zaspokajanie wskazanych przez lokalną społeczność potrzeb, eliminowanie barier i ciągły rozwój gospodarczy gminy. Obowiązkowym elementem strategii jest model funkcjonalno-przestrzenny, który wiąże zagadnienia społeczno-gospodarcze z przestrzennymi. Podstawą prawną dla modelu jest ustawa po nowelizacji o zasadach prowadzenia polityki rozwoju. Model oznacza, że w sposób świadomy i w jednym procesie programowane i kształtowane są relacje między celami długookresowymi (interes publiczny wobec przestrzeni i środowiska) i celami średniookresowymi (korzyści gospodarcze i społeczne). Wypełnienie wyznaczonych w dokumencie celów przyczynia się do realizacji założonej misji i pozwala osiągnąć stan wskazany w przyszłej wizji gminy.

Strategia jest kompleksowym narzędziem wsparcia rozwoju samorządu terytorialnego i przyczynia się do świadomej, efektywnej i praktycznej realizacji działań, których wdrażanie pozwala kreować odpowiednią przyszłość jednostki i daje szansę na uzyskanie pożądanego wizerunku i stanu.

1.3. METODOLOGIA PRAC NAD STRATEGIĄ

Opracowanie Strategii Rozwoju ma na celu wykreowanie celów strategicznych i kierunków rozwojowych dla gminy pozwalających na ich realizację. Określona w ramach prac nad Strategią polityka rozwojowa jednostki musi zachowywać spójność z dokumentami strategicznymi wyższego rzędu. Jednocześnie powinna w pełni

odpowiadać na zastane zapotrzebowanie – deficyty i potencjały wymagające działań rozwojowych. W tym celu dokument Strategii oparty jest o szeroko zakrojoną diagnozę. Obejmuje ona wszystkie obszary funkcjonowania gminy.

W ramach prac nad całością korzystano z modelu ekspercko-partycypacyjnego. Oznacza to, że w opracowaniu dokumentu udział brał zespół ekspertów, przedstawiciele władz lokalnych oraz przedstawiciele społeczności gminy. W trakcie pracy wykorzystano narzędzia analityczne oraz partycypacyjne. W całym procesie wykorzystano następujące metody:

- **Praca analityczna:** Obejmuje szeroko zakrojone badania wykorzystujące bazy danych, zarówno ogólnokrajowe, jak i archiwa Urzędu Miejskiego.

Do zdiagnozowania gminy wykorzystano takie narzędzia jak:

- Bank Danych Lokalnych (BDL),
- Raporty o stanie gminy,
- Strategie i dokumenty wykonawcze gminy,

- **Działania partycypacyjne:** Obejmują szereg spotkań zarówno z przedstawicielami władz Gminy Łazy, jak i pracownikami poszczególnych wydziałów Urzędu Miejskiego, oraz mieszkańcami reprezentującymi lokalne społeczności, stowarzyszenia, organizacje, instytucje.

Spotkania dotyczyły zarówno pozyskiwania danych do diagnozy, jak i były wykorzystywane w procesie opracowania Celów i kierunków strategicznych. Ponadto przeprowadzone zostało również badanie ankietowe mające na celu poznanie oczekiwań mieszkańców co do kierunków rozwoju gminy w najbliższych latach.

Warsztat SWOT – angażujący przedstawicieli mieszkańców (radnych) oraz urzędników Urzędu Miejskiego w Łazach, odpowiedzialnych za realizację Strategii Rozwoju Gminy Łazy do 2035 roku. Analiza SWOT została przeprowadzona podczas spotkania diagnostycznego w budynku KTS w Gminie Łazy, w ramach opracowania „Strategii Rozwoju Gminy Łazy do 2035 roku” w dniu 6 lutego 2025 roku. Analiza SWOT stanowiła pierwsze narzędzie oceny zdiagnozowanych wstępnie potencjałów i deficytów gminy, pozwalające na określenie wagi poszczególnych problemów przez grupę składającą się z przedstawicieli Urzędu Miejskiego.

Badanie ankietowe na potrzeby dokumentu Strategii Rozwoju Gminy Łazy do 2035 roku prowadzone było w dniach **od 17.02.2025 r. do 7.03.2025 r.** Celem badania było pozyskanie informacji dotyczących aktualnej sytuacji w gminie, identyfikacja kluczowych wyzwań oraz zebranie sugestii i pomysłów na przyszłe kierunki rozwoju. Wyniki ankiety miały bezpośredni wpływ na określenie celów strategii, co pozwoliło stworzyć dokument odzwierciedlający potrzeby i oczekiwania lokalnej społeczności.

Badanie ankietowe zostało przeprowadzone w formie elektronicznej i papierowej. Badanie składało się z 3 formularzy, dostosowanych do różnych grup społecznych.

Poza ankietą ogólną dla wszystkich mieszkańców, opracowano także oddzielne wersje dla seniorów i młodzieży Gminy Łazy. Formularze on-line (ankieta ogólna i wersja dla młodzieży) zostały udostępnione na stronie internetowej gminy (www.lazy.pl).

Dla seniorów badanie przeprowadzono przy użyciu papierowych formularzy.

W badaniu wzięło udział łącznie 169 osób.

W ramach działań partycypacyjnych zostały także przeprowadzone **warsztaty dla młodzieży**. Warsztaty te odbyły się z wykorzystaniem metody World Café, sprzyjającej otwartej dyskusji i wspólnemu poszukiwaniu rozwiązań dotyczących rozwoju gminy. Do udziału w spotkaniu zaproszono przedstawicieli młodzieży uczęszczającej do Szkół Podstawowych w Gminie Łazy. Spotkanie odbyło się dnia 15 kwietnia 2025 roku. Celem spotkania było zaangażowanie młodych mieszkańców w proces tworzenia *Strategii Rozwoju Gminy Łazy do 2035 roku* oraz poznanie ich potrzeb i oczekiwań dotyczących rozwoju i funkcjonowania gminy. W wyniku spotkania zostały zdiagnozowane problemy, istotne z punktu widzenia młodzieży, a także poznano ich propozycje rozwiązań oraz potrzeby.

Struktura dokumentu Strategii wygląda następująco:

Tabela 1. Struktura Strategii Rozwoju Gminy Łazy do 2035 roku (opracowanie własne).

CZĘŚĆ I: WPROWADZENIE
CZĘŚĆ II: SYNTeza DIAGNOZY
Wymiar społeczny
Wymiar gospodarczy
Wymiar przestrzenny i środowiskowy
Analiza SWOT gminy
CZĘŚĆ III: ELEMENTY STRATEGICZNE
Wizja rozwoju
Misja rozwoju
Cele strategiczne i operacyjne
Model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy
Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w gminie
Obszary strategicznej interwencji określone w strategii rozwoju województwa wraz z zakresem planowanych działań
Spójność Strategii z dokumentami strategicznymi na innych szczeblach
CZĘŚĆ IV – WDRAŻANIE STRATEGII
Finansowanie Strategii
Wdrażanie Strategii
Monitoring i ewaluacja Strategii

Dokument Strategii powinien spełniać następujące funkcje:

- Informacyjną – dostarczającą w przystępny i ogólnodostępny sposób wiedzę o stanie gminy i o wyznaczonych celach i kierunkach rozwoju, dla mieszkańców, organizacji, inwestorów, samorządów gminnych i innych interesariuszy.

- Diagnostyczną – charakteryzującą i oceniającą zasoby gminy we wszystkich obszarach jego funkcjonowania – społecznym, gospodarczym, środowiskowym, przestrzennym.
- Kontrolną – która pozwala monitorować rozwój gminy i optymalizować wykorzystanie i rozwój aktualnych zasobów.

W ramach opracowania dokumentu strategicznego dąży się do zachowania zgodności z dokumentami na szczeblu krajowym, regionalnym i lokalnym, które wymieniono poniżej.

Tabela 2. Zestawienie dokumentów, z którymi Strategia Rozwoju Gminy powinna zachowywać spójność w zapisach (opracowanie własne).

Dokumenty, z którymi niniejsza Strategia zachowuje zgodność
Dokumenty krajowe
Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.) SOR przyjęta <i>Uchwałą M.P. 2017 poz. 206 przez Radę Ministrów dnia 14 lutego 2017 r.</i>
Polityka Energetyczna Polski do 2040 r., przyjęta <i>Uchwałą nr 22/2021 Rady Ministrów z dnia 2 lutego 2021 r.</i>
Strategia Zrównoważonego Rozwoju Transportu do 2030 r., przyjęta <i>Uchwałą Rady Ministrów nr 105/2009 z dnia 24 września 2019 r.</i>
Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030, przyjęta <i>Uchwałą nr 102 Rady Ministrów z dnia 17 września 2019 r.</i>
Dokumenty regionalne – wojewódzkie i lokalne
Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego 2020+, przyjęty <i>Uchwałą nr VI/26/2016 Sejmiku Województwa Śląskiego z dnia 29 sierpnia 2016 r.</i>
Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2030” - Zielone Śląskie, przyjęta <i>uchwałą nr VI/24/1/2020 Sejmiku Województwa Śląskiego z dnia 19.10.2020 roku</i>
Regionalna Strategia Innowacji Województwa Śląskiego 2030, przyjęta <i>uchwałą nr 1554/246/VI/2021 Zarządu Województwa Śląskiego z dnia 30 czerwca 2021 r.</i>

Wojewódzki Program Opieki nad Zabytkami w województwie śląskim na lata 2022-2025, przyjęty uchwałą nr VI/43/9/2022 Sejmiku Województwa Śląskiego z dnia 25 kwietnia 2022 r.

Plan Gospodarki Odpadami dla województwa śląskiego na lata 2023 – 2028, przyjęty uchwałą Nr VII/8/8/2024 Sejmiku Województwa Śląskiego z dnia 21 października 2024 roku

Terytorialny Plan Sprawiedliwej Transformacji Województwa Śląskiego 2030, przyjęty Uchwałą Zarządu Województwa nr 2326/383/VI/2022 z dnia 21.12.2022 r.

Audyt krajobrazowy województwa śląskiego

Dokumenty które muszą zachować zgodność z niniejszą Strategią

Plan ogólny

Miejscowe Plany Zagospodarowania Przestrzennego

Decyzje o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu (jeśli dotyczy)

Zintegrowane plany inwestycyjne (ZPI) (jeśli dotyczy)

Dokument uwzględnia również ustalenia dokumentów tj.:

- 1) Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 4 listopada 2022 r. w sprawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły (Dz.U. 2023 poz. 300)
- 2) Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 18 października 2022 r. w sprawie przyjęcia Planu zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Wisły (Dz.U. 2022 poz. 2739)
- 3) Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 15 lipca 2021 r. w sprawie przyjęcia Planu przeciwdziałania skutkom suszy (Dz.U. 2021 poz. 1615)

An aerial photograph of a landscape featuring a prominent, light-colored rock formation in the foreground. The rock is jagged and has some vegetation growing on it. To the left of the rock, a paved road curves through a green field. In the background, there is a dense forest of green trees, and further back, a small town or village is visible under a blue sky with scattered white clouds. The overall scene is bright and sunny.

CZĘŚĆ II

S Y N T E Z A
D I A G N O Z Y

2.CHARAKTERYSTYKA GMINY – SYNTEZA DIAGNOZY

2.1. WYMIAR SPOŁECZNY

PODSUMOWANIE SFERY SPOŁECZNEJ

- Ludność Gminy Łazy (wg stanu na 31.12.2023 r.) liczy 15 534 mieszkańców, co stanowi ok. 14% ogólnej liczby mieszkańców powiatu zawierciańskiego. Na tle innych gmin powiatu zawierciańskiego, Łazy wypadają bardzo dobrze. Liczba mieszkańców stopniowo się zmniejsza, jednak prognozy dotyczące liczby ludności dla obszaru gminy są dość korzystne. Zgodnie z nimi Gmina Łazy nie znajduje się w zestawieniu gmin, w których do 2030 roku ubędzie ok. 5% odnotowanej obecnie liczby mieszkańców. Co więcej Gmina Łazy nie znalazła się również wśród zestawienia dziesięciu gmin w Polsce, dla których prognozuje się najwyższy stopień depopulacji do 2030 roku.
- Gęstość zaludnienia w Gminie Łazy w 2023 roku wynosił 116,9 osób/km². Na przestrzeni ostatnich 5 lat zmniejszył się on od 2019 roku o ok. 2,3%.
- W skali Gminy Łazy kobiety w 2023 roku stanowiły 51,5% ogółu wszystkich mieszkańców, a współczynnik feminizacji wynosił 106.
- Analizując strukturę płciową mieszkańców obszaru gminy można zauważyć przewagę kobiet. Według danych na rok 2023, kobiety stanowią 50,4% wszystkich mieszkańców. Ponadto obserwuje się tendencję starzejącego się społeczeństwa.
- Na przestrzeni lat 2019-2023, na obszarze gminy w grupie osób w wieku produkcyjnym zauważalny jest trend spadkowy. Od 2019 r. liczba mieszkańców gminy należących do tej grupy zmniejszyła się o ok. 5%. Spadek dotyczy również liczby osób w wieku przedprodukcyjnym, których w ciągu ostatnich pięciu lat ubyło ok. 4%. Jednocześnie rośnie liczba osób w wieku poprodukcyjnym. Między 2019 a 2023 r. odnotowano wzrost na poziomie ok. 5,8%.
- W okresie od 2019 r. do 2023 r. liczba zgonów w Gminie Łazy miała tendencję wzrostową, przy jednoczesnym wzroście liczby urodzeń do 2019 r., w którym nastąpił duży spadek liczby urodzeń. Generalnie, wskaźnik liczby urodzeń na analizowanym obszarze wskazuje tendencję spadkową, w okresie 5 -letnim zmniejszył się o ok. 23,1%. Można zaobserwować utrzymujący się nurt znacznej przewagi liczby zgonów w stosunku do liczby urodzeń. Ujemny przyrost naturalny występuje także w całym powiecie zawierciańskim.
- W 2024 roku, uchwałami Rady Miejskiej w Łazach rozpoczęto tworzenie dwóch jednostek budżetowych - Żłobek Miejski w Łazach przy ul. Topolowej

9 oraz Żłobek Miejski w Łazach przy ul. Witolda Pileckiego 14. W ciągu ostatnich 5 lat liczba dzieci do lat 3 spadła. W 2023 roku wynosiła 257, z czego 21 dzieci objętych zostało opieką w żłobkach.

- Na obszarze gminy przedszkolną działalność wychowawczą prowadzi 1 publiczne przedszkole, znajdujące się w mieście Łazy i zlokalizowane w dwóch budynkach, 1 niepubliczne przedszkole (Niepubliczne Przedszkole „Biedroneczki” w Łazach prowadzone przez Stowarzyszenie „Mała Szkoła w Rokitnie Szlacheckim) oraz oddziały przedszkolne utworzone na terenie sołectw: Niegowonice, Chruszczobród, Wysoka. Niepubliczne oddziały przedszkolne znajdujące się w Gminie Łazy to: oddział Ciągowice (prowadzone przez Stowarzyszenie „Przyjazna Szkoła w Ciągowicach”), oddział Rokitno Szlacheckie oraz oddział w Grabowej (prowadzone przez Stowarzyszenie „Mała Szkoła w Rokitnie Szlacheckim”). Liczba dzieci w przedszkolach w 2023 roku wynosiła 217. Od roku 2019 nastąpił spadek o 12%. W 2025 r. uruchomiono 2 oddziały żłobkowe, co w efekcie zwiększyło liczbę miejsc dla dzieci do 35. Sytuacja dotycząca potrzeb zwiększenia liczby miejsc w szkołach i przedszkolach jest na bieżąco monitorowana i będzie dostosowywana i zwiększana w miarę potrzeb.
- Według danych na rok 2023, szkolnictwo podstawowe jest tu reprezentowane przez 8 szkół podstawowych (5 publicznych i 3 niepubliczne), z których 2 placówki znajdują się na terenie gminy Łazy, a pozostałe 6 w sołectwach.
- Liczba uczniów w szkołach podstawowych zmniejszyła się na przestrzeni lat 2019-2023. W 2023 roku liczba ta wynosiła 993. Spadek na przestrzeni 5 lat wyniósł więc 10,8%. Największa liczba uczniów uczęszczała do Szkoły Podstawowej nr 1 im. Stanisława Konarskiego w Łazach. W gminie występuje niski współczynnik skolaryzacji (poniżej 100), co wskazuje, że część uczniów z obszaru Łaz realizuje edukację na tym poziomie poza obszarem gminy.
- Na podstawie sprawozdań budżetowych za 2023 r. wydatki poniesione w placówkach oświatowych prowadzonych przez gminę wyniosły 19.743.085,01 zł, w tym wydatki finansowane ze środków UE 65.266,23 zł. Warto wspomnieć, że w placówkach oświatowych prowadzone są zajęcia specjalistyczne z zakresu pomocy psychologiczno-pedagogicznej,
- W zakresie szkolnictwa ponadpodstawowego, które znajduje się w kompetencji Starostwa Powiatowego, na terenie gminy Łazy działa Zespół Szkół im. prof. Romana Gostkowskiego. Liczba uczniów uczących się w liceum ogólnokształcącym w 2023 roku wynosiła 116. W porównaniu z rokiem 2019 liczba ta spadła o 12,8%.
- W Gminie Łazy od 2007 r. prężnie funkcjonuje Uniwersytet Trzeciego Wieku, który obejmuje swą ofertą edukacyjną i rozrywkową nie tylko seniorów. Warto wspomnieć, że jest on głównym organizatorem Ogólnopolskiej Olimpiady Sportowej Uniwersytetów Trzeciego Wieku i Organizacji Senioralnych "Trzeci Wiek na Start".

- W Gminie Łazy organizowane jest wiele warsztatów/programów obejmujących edukację ekologiczną mieszkańców. Takie działania są istotne z punktu widzenia zwiększania świadomości ekologicznej mieszkańców.
- Według danych GUS, na terenie gminy funkcjonują 4 przychodnie podległe samorządowi terytorialnemu oraz 3 zakłady niepubliczne. Ponadto działają liczne podmioty lecznicze, w formie jednoosobowych praktyk lekarskich oraz Zespół Domowej Opieki Paliatywnej Siloe. Mieszkańcy Łaz mogą także korzystać z usług Szpitala Powiatowego w Zawierciu, który oddalony jest o ok. 10 km od centrum gminy. W badaniu ankietowym, którego dane zostały wykorzystane i zawarte w *Strategii rozwiązywania problemów społecznych Gminy Łazy na lata 2021-2027*, ustalono, iż aż 41,6% respondentów z Gminy Łazy nie jest zadowolonych z dostępu do opieki zdrowotnej.
- Według danych GUS na rok 2023, w gminie znajdują się 3 apteki zlokalizowane w ścisłym centrum. W pozostałej części obszaru gminy apteki nie występują.
- Kluczową instytucją przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu na terenie Gminy Łazy jest zlokalizowany przy. ul. Pocztowej 14 w Łazach Ośrodek Pomocy Społecznej. Według danych GUS na 2023 rok, na 10 000 ludności zamieszkującej gminę Łazy przypada 236 beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej. Jest to udział niższy od odnotowanego ogółem dla Polski oraz nieznacznie wyższy niż odnotowany dla województwa śląskiego. W gminie prowadzone są także zajęcia profilaktyczne dla dzieci i młodzieży.
- Wśród znaczących obiektów kulturowych możemy wskazać: Miejski Ośrodek Kultury w Łazach, Biblioteka Publiczna Miasta i Gminy w Łazach, Stanowią one główne miejsca integracji społecznej w gminie. Dla mieszkańców w placówkach prowadzone są m.in. warsztaty, wydarzenia, zajęcia. Warto wspomnieć, że uczestnicy zajęć, w szczególności soliści i zespoły reprezentują MOK w Łazach w przeglądach i festiwalach o bardzo szerokim zasięgu osiągając wysokie wyniki.
- Gmina Łazy jest organizatorem i współorganizatorem licznych imprez i wydarzeń o charakterze kulturalno-edukacyjnym. Organizowane zajęcia są o zasięgu ogólnopolskim, regionalnym oraz lokalnym. Wśród nich możemy wymienić m.in. Gminne Święto Chleba, Jurajski Festiwal Kolęd i Pastorałek, Łazowski Moto Piknik itp.
- W Gminie Łazy można znaleźć kilka tradycji, które są ważnym elementem lokalnej kultury i historii. Wśród nich możemy wymienić kilka tradycyjnych wydarzeń: Święta Wielkanocne, Gminne Święto Chleba, Olimpiada seniorów, Festiwal Kolęd i Pastorałek

- Turystyka, sport i rekreacja na obszarze Gminy Łazy rozwijają się dzięki jej niewątpliwym walorom krajobrazowym. W gminie znajduje się wiele obiektów sportowych. Park Wodny, boiska sportowe, stadion sportowy.
- Liczba zarejestrowanych fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych w Łazy w 2023 r. wynosiła 42. Liczba ta wzrosła w porównaniu z rokiem 2022. Wśród stowarzyszeń i organizacji pozarządowych działających na terenie gminy Łazy możemy wyróżnić m.in. kluby sportowe, kluby seniora, koło łowieckie, koła gospodyń wiejskich, stowarzyszenia oraz ochotnicze straże pożarne. Aktywność mieszkańców wzrasta, jednak dalej jest to średni wynik w porównaniu do innych gmin w Polsce.
- Za ochronę bezpieczeństwa mieszkańców Łaz oraz za utrzymywanie bezpieczeństwa publicznego i porządku publicznego odpowiada Komisariat Policji w Łazach, wchodzący w skład Komendy Powiatowej Policji w Zawierciu.
- Poziom bezpieczeństwa wzmacniany jest także przez 7 jednostek ochotniczych straży pożarnych, w tym 5 włączonych do Krajowego Systemu Ratowniczo - Gaśniczego. Są to jednostki: OSP Ciągowice, OSP Chruszczobród, OSP Grabowa, OSP Niegowonice i OSP Wiesiółka. Gmina Łazy posiada także Gminny Plan Zarządzania Kryzysowego.

2.2. WYMIAR GOSPODARCZY

UWARUNKOWANIA GOSPODARCZE

- Analizując stan finansów Gminy Łazy za lata 2019-2023 można zauważyć, że dochody budżetowe były najwyższe w 2021 roku, a w następnych latach nastąpił spadek. Dochody na jednego mieszkańca w Gminie Łazy w 2023 roku wynosiły 5 903,20 zł, co jest kwotą nieco niższą niż średnia powiatu wynosząca 6 533,88 zł. Dochody w przeliczeniu na 1 mieszkańca są także niższe w porównaniu do średniej w województwie śląskim, a procentowy udział dochodów gminy w dochodach województwa śląskiego wynosi 78,4%.
- Największe dochody, stanowiące aż 30,9% pochodziły *od osób prawnych, od osób fizycznych i od innych jednostek nieposiadających osobowości prawnej oraz wydatków związanych z ich poborem*. Kolejne pod względem wielkości są *różne rozliczenia* (24,8%), *gospodarka mieszkaniowa* (10%), *gospodarka komunalna i ochrona środowiska* (6,8%). Brak dochodów w 2023 roku wystąpił w kategoriach *ochrona zdrowia* oraz *kultura i ochrona dziedzictwa narodowego*.
- W 2023 r. Łazy wydały 94 766 289,06 zł, co było kwotą mniejszą o niecałe 2 mln w porównaniu z rokiem 2022. Największe kwoty w 2023 r. Łazy przekazały na Oświatę i wychowanie (31%). Wydatki bieżące do 2022 r. wykazywały tendencję rosnącą, natomiast w 2023 r. zanotowano nieznaczny ich spadek, który spowodowany brakiem realizacji świadczenia wychowawczego, jak

również wypłat jednorazowych dodatków, jakie miały miejsce w 2022 r. Roczne przyrosty wydatków bieżących wynosiły od 5,2 % do 19,4 %.

- Notuje się tendencję spadkową udziału bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności Gminy Łazy. W 2023 roku stopa bezrobocia w gminie Łazy wyniosła 5,5%. Dla porównania stopa bezrobocia dla województwa śląskiego w 2023 roku wyniosła 6%, zaś w kraju 5,1%.
- Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto mieszkańca Gminy Łazy w 2022 r. wynosiło 6 438,58 PLN. Oznacza to, że wartość przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia na obszarze Gminy Łazy stanowi ok. 96% średniego wynagrodzenia krajowego oraz 96% średniego wynagrodzenia notowanego w województwie śląskim. Dynamika wzrostu średniej wartości wynagrodzenia w Gminie Łazy wskazuje na wzrost o ok. 48% przez ostatnie pięć lat, co przewyższa poziom wzrostu średniej krajowej i wojewódzkiej.
- Według danych na 2023 r. na obszarze Gminy Łazy na 1000 mieszkańców przypada 115 podmiotów gospodarczych, przy czym wskaźnik ten względem roku 2019 wzrósł o ok. 9,5%. Liczba podmiotów gospodarczych przypadających na 1000 mieszkańców dla województwa śląskiego wzrosła o 15%, co wskazuje, że gmina odbiega dynamiką rozwoju gospodarczego.
- Wskaźnik liczby podmiotów nowo zarejestrowanych w ciągu roku w rejestrze REGON przypadających na 1000 ludności dla obszaru Gminy Łazy według danych za 2023 r. jest to ok. 5 podmiotów gospodarczych na 1000 ludności. Wartość ta odbiega od danych dla województwa, gdzie odnotowano wartość 8 podmiotów gospodarczych przypadających na 1000 ludności.
- Według danych z rejestru REGON wśród podmiotów posiadających osobowość prawną w Gminie Łazy najwięcej (108) jest stanowiących spółki cywilne. Analizując rejestr pod kątem liczby zatrudnionych pracowników można stwierdzić, że najwięcej (1 742) jest mikro-przedsiębiorstw, zatrudniających 0 - 9 pracowników. Wśród osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą w gminie Łazy najczęściej deklarowanymi rodzajami przeważającej działalności są Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle (32.0%) oraz Budownictwo (13.7%).
- W Gminie Łazy nie funkcjonują instytucje otoczenia biznesu. Przedsiębiorcy mogą jednak korzystać ze wsparcia instytucji działających na terenie województwa śląskiego, są to m.in. Regionalna Izba Gospodarcza w Katowicach, Regionalna Izba Gospodarcza w Katowicach, Śląska Izba Rolnicza, Fundusz Górnośląski SA (FG SA)

- Liczba gospodarstw domowych z dochodem z działalności rolniczej w 2020 roku w Łazach wynosiła 210, co stanowiło ok. 4,7 % takich gospodarstw domowych w powiecie zawierciańskim. Łączna powierzchnia gruntów rolnych w gospodarstwach na podstawie danych Powszechnego Spisu Rolnego prowadzonego w 2020 roku wynosiła 2 298,72 ha. Większość gospodarstw rolnych w Gminie Łazy stanowią małe i dość rozdrobnione gospodarstwa.
- Charakterystyczną potrawą w gminie jest zalewajka. W Gminie Łazy organizowany jest co roku Festiwal Zalewajki w Ciągowicach. Festiwal jest imprezą informacyjno-promocyjną przeznaczoną dla organizacji pozarządowych rejestrowych, nierejestrowych oraz indywidualnych osób zainteresowanych udziałem w wydarzeniu.
- Wysokie walory krajobrazowe Gminy Łazy, mogą stanowić potencjał turystyczny gminy. Położenie Gminy Łazy na skraju otuliny parku krajobrazowego „Orlich Gniazd” oraz Wyżyny Krakowsko-Częstochowskiej stwarza doskonałe warunki do aktywnego spędzania czasu poprzez sport, turystykę i rekreację. Wzmacnianie roli kultury i turystyki zrównoważonej jest istotne z punktu widzenia rozwoju gospodarczego gminy Łazy.
- Według danych statystycznych GUS na rok 2023 w Gminie Łazy brak jest turystycznych obiektów noclegowych. Miejsca noclegowe zapewniają jednak obiekty agroturystyczne oraz ośrodki wypoczynkowe.

2.3. WYMIAR PRZESTRZENNY

PODSTAWOWE INFORMACJE O GMINIE ŁAZY

- Gmina Łazy zajmuje obszar 132,9 km² i stanowi 13,3% powierzchni powiatu zawierciańskiego
- Gmina zaliczana jest do obszarów o umiarkowanym stopniu urbanizacji. Głównym ośrodkiem mieszkaniowym jest miasto Łazy, w którym dominuje zabudowa wielorodzinna w budynkach wielokondygnacyjnych. Na pozostałym obszarze gminy przeważa niska zabudowa jednorodzinna.
- Gmina Łazy położona jest na skraju otuliny Parku Krajobrazowego „Orlich Gniazd” oraz Wyżyny Krakowsko - Częstochowskiej. Stanowi swoiste „wrota na Jurę” dla osób przyjeżdżających tu z Zagłębia oraz Śląska.
- Miejscowość Łazy prawdopodobnie po raz pierwszy na mapach pojawiła się około roku 1790 i była wówczas niewielkim przysiółkiem Rokitna Szlacheckiego. Swoją dynamiczny rozwój zawdzięczała powstaniu linii

kolejowej – Drogi Żelaznej Warszawsko-Wiedeńskiej. 1 stycznia 1967 roku Łazy otrzymały prawa miejskie.

- Istotnym wyróżnikiem Gminy Łazy są jej tradycje kolejowe. W przeszłości znajdował się tu jeden z największych węzłów kolejowych w regionie, ustępujący jedynie Tarnowskiemu Górom. Zachowanie i promowanie tego dziedzictwa mogą stanowić istotny czynnik rozwoju obszaru.
- Na obszarze Gminy Łazy znajdują się dwa nieczynne kamieniołomy: Kamieniołom w Niegowonicach oraz Kamieniołom w Wysokiej. Kamieniołomy w przeszłości stanowiły miejsce wydobywania m.in. wapienie, margle. Obecnie stanowią przestrzeń do organizacji wydarzeń różnego rodzaju. Dla osób zainteresowanych historią i geologią regionu, kamieniołomy w gminie Łazy stanowią cenne źródło wiedzy oraz atrakcyjne miejsce do odwiedzenia.

ŁAD PRZESTRZENNY

- Pokrycie obszaru gminy miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego jest na bardzo dobrym poziomie i stanowi 100% ogólnej powierzchni gminy.
- Wśród terenów publicznych Gminy Łazy, stanowiących miejsca spotkań i wypoczynku mieszkańców wyróżnia się m.in. miejsca sportu, rekreacji i tereny zieleni. Wśród nich wyróżnić możemy m.in. Park Wodny „Jura” w Łazach, Zalew Mitręga, halę sportową Klaudiusz w Łazach.
- Przez obszar gminy przebiegają cztery kategorie dróg. Są to: droga krajowa (DK nr 78) stanowiąca obwodnicę miasta Zawiercia, przebiegając przez Turzę, drogi wojewódzkie (nr 796 relacji Dąbrowa Górnicza- Zawiercie oraz nr 790 relacji Dąbrowa Górnicza - Ogrodzieniec – Pilica), drogi powiatowe i drogi gminne. Co więcej, gmina położona jest nieopodal ważnych szlaków komunikacyjnych: autostrady A4 (Kraków-Katowice), autostrady A1 (Częstochowa – Gliwice) oraz drogi międzynarodowej E-7. Gmina regularnie inwestuje w rozwój infrastruktury drogowej , w tym poprzez wykorzystanie zewnętrznych dofinansowań.
- W ramach Rządowego Programu Budowy Dróg Krajowych do 2030 r. zrealizowany został kontrakt dotyczący budowy obwodnicy Poręby i Zawiercia w ciągu drogi krajowej nr 78 odc. Siewierz – Poręba – Zawiercie (Kromolów). Przystąpiono do etapu II, a jego planowane zakończenie realizacji przypada na 2027 rok. Realizacja inwestycji wpłynie na poprawę stanu bezpieczeństwa ruchu drogowego na terenie gminy Łazy.
- Długość dróg dla rowerów na terenie Gminy Łazy, według danych na rok 2023 wynosi 3,7 km. Od 2021 r. wartość ta utrzymuje się na stałym poziomie. Stan

ścieżek rowerowych jest dość mocno zróżnicowany. Jednak, w większości ścieżki rowerowe są dobrze utrzymane i są dostępne dla rowerzystów.

- Dostęp do transportu publicznego na terenie gminy jest zapewniony na dość dobrym poziomie. Na terenie Gminy Łazy funkcjonuje 5 linii autobusowych. Dodatkowo na terenie gminy funkcjonują 2 linie autobusów ZTM. W godzinach porannych i popołudniowych autobusy kursują średnio co jedną, dwie godziny.
- W Łazach znajduje się stacja kolejowa. Prowadzi ona ruch lokalny m.in. w kierunku Katowic, Zawiercia, Częstochowy, Gliwic oraz Krakowa. Przez Łazy przebiegają następujące linie kolejowe: nr 1, 154, 186, 156. Przebieg linii kolejowych i obecność stacji stanowią potencjał dla rozwoju Gminy Łazy, który można wykorzystać na rzecz wzrostu jej znaczenia na tle innych pobliskich ośrodków miejskich.
- Gmina Łazy jest dość korzystnie usytuowana względem innych pobliskich ośrodków miejskich, w tym większych miast. Siedziba powiatu – Zawiercie jest oddalone o 10 km od Łaz, natomiast do miasta z siedzibą miast wojewódzkich – Katowic dzięki korzystnej lokalizacji komunikacyjnej można dojechać w niecałą godzinę.
- W mieście Łazy dominuje zabudowa wielorodzinna. Na pozostałym obszarze gminy przeważa niska zabudowa jednorodzinna.
- W gminie według danych UM na 2023 rok, mieszkaniowy zasób gminy stanowił 183 lokali mieszkalnych. Ponadto na terenie gminy, według danych na dzień 31.12.2023 r., znajdowało się 26 lokali niezasiedlonych. Biorąc pod uwagę dane na lata 2019-2023, możemy zaobserwować spadek w ilości lokali gminnych, wynoszący ok. 10%.
- Mieszkania na terenie Gminy Łazy charakteryzuje wysoki stopień wyposażenia w media tj. gaz, wodociąg, ogrzewanie. Na terenie gminy znajduje się więcej mieszkań wyposażonych w centralne ogrzewanie niż w gaz sieciowy. Od 2019 roku liczba mieszkań wyposażonych w centralne ogrzewanie stopniowo rosła, przy czym także wzrastała liczba mieszkań korzystających z gazu sieciowego. Na tej podstawie możemy stwierdzić, że nadal w dość dużym stopniu wykorzystuje się piece palone węglem.
- W Łazach znajduje się Stacja Uzdatniania Wody (SUW). Stacja wodociągowa Łazy zbudowana w 1955 r. bazuje na zasobach wodnych triasu w obrębie głównego zbiornika wód podziemnych "Olkusz - Zawiercie". Udział mieszkańców korzystających z instalacji wodociągowej w 2023 r. kształtował się na poziomie 99,9%.
- Gmina Łazy posiada wyznaczoną Aglomerację Łazy, z oczyszczalnią ścieków komunalnych zlokalizowaną w Łazach przy ul. Partyzantów. Obecnie, według danych GUS na 2023 rok, długość sieci kanalizacyjnej sanitarnej na terenie Aglomeracji wynosi 31,2 km. Gmina prowadzi ewidencję zbiorników bezodpływowych i przydomowych oczyszczalni ścieków oraz ich opróżniania. W 2020 r. na terenie gminy 3100 nieruchomości posiadało zbiorniki

bezodpływowe, 307 przydomowe oczyszczalnie ścieków, natomiast w 2021 r. na terenie gminy 3049 nieruchomości posiadało zbiorniki bezodpływowe a 319 przydomowe oczyszczalnie ścieków.

- W ostatnich latach, w Łazach wzrasta znaczenie sieci gazowej. Liczba osób korzystająca z instalacji gazowej w gminie w ciągu ostatnich lat wzrosła z 36,1% w 2019 r. do 46% w 2023 r.
- W chwili obecnej (wg stanu na rok 2024), jak i w perspektywie najbliższych kilkunastu lat nie istnieje realne zagrożenie związane z ograniczeniem dostaw energii elektrycznej oraz paliw gazowych do odbiorców na terenie Gminy Łazy. Ważny jest rozwój OZE, do którego Gmina Łazy posiada predyspozycje.
- Gmina Łazy posiada bogate dziedzictwo materialne, które obejmuje zarówno zabytki historyczne, jak i miejsca o znaczeniu kulturowym. W Łazach znajduje się 6 zabytków wpisanych do rejestru (jeden z nich obecnie nie istnieje). Do gminnej ewidencji zabytków zostało wpisanych 47 obiektów. Na terenie Łaz znajduje się także 68 stanowisk archeologicznych.
- Gmina Łazy stanowi swoiste „wrota na Jurę” dla osób przyjeżdżających tu z Zagłębia oraz Śląska. Najbardziej interesujące tereny pod względem turystyczno-krajobrazowym zlokalizowane są we wschodniej i południowej części obszaru gminy – są to tereny wchodzące w skład Zespołu Parków Krajobrazowych Województwa Śląskiego.
- Turystyka i sport są jednymi z najmocniejszych stron gminy. Jedną z największych atrakcji gminy przyciągającą turystów jest Park Wodny „Jura”. Jest to nowoczesny kompleks basenowy. W Łazach funkcjonują także Punkty Informacji Turystycznej. Są to: Punkt Informacji Turystycznej w Łazach oraz Punkt Jurajskiej Informacji Turystycznej w Bibliotece Publicznej Miasta i Gminy Łazy.
- Gmina Łazy oferuje atrakcyjne warunki do uprawiania turystyki pieszej, rowerowej i konnej. Przez jej obszar przebiegają 4 szlaki turystyczne: Szlak Szwajcarii Zagłębiowskiej, Szlak Tysiąclecia, Szlak Zamonitu, Szlak Partyzantów Ziemi Olkuskiej.
- Do uprawiania turystyki rowerowej najbardziej nadają się tereny wschodniej części gminy. Przebieg tras rowerowych prowadzących przez najciekawsze i najbardziej malownicze fragmenty Gminy Łazy. Ich ilość wynosi 10. W ciągu tras rowerowych wybudowano także 7 punktów postojowo-wypoczynkowych
- Na obszarze całej gminy znajduje się bardzo wiele obiektów i obszarów wartych zobaczenia. Wśród nich możemy wymienić m.in. Teren lokomotywni w Łazach, Zalew Mitręga, Kościół barokowy p.w. Nawiedzenia N.M.P. i św. Stanisława Biskupa, Dworek szlachecki w Ciągowicach, Rezerwat Leśny Góra Chełm itp.
- Wśród cyklicznych lokalnych świąt ważnych dla mieszkańców Łaz możemy wymienić: Święto Kupały oraz Dożynki Gminne.

2.4. WYMIAR ŚRODOWISKOWY

SFERA ŚRODOWISKOWA

- Pod względem geograficznym gmina położona jest w obszarze wyżynnym. Przeważająca część gminy położona jest na Wyżynie Śląskiej w obrębie mezoregionu Garbu Tarnogórskiego, natomiast skrajna, wschodnia część gminy należy do Wyżyny Krakowsko-Częstochowskiej mezoregionu Wyżyny Częstochowskiej, którą stanowi płyta wapieni górnajurajskich. Dwie główne struktury morfologiczne na terenie Gminy to pasmo Wzniesień Niegowonicko-Smoleńskich obejmujące część południową gminy oraz Kotlina Mitręgi - szeroka niecka w centralnych i północnych rejonach Gminy. Pod względem geologicznym obszar gminy leży na pograniczu Monokliny Śląsko-Krakowskiej (część północno-wschodnia) oraz Zagłębia Górnośląskiego (część południowo-zachodnia).
- Dość wyraźne jest zróżnicowanie wysokościowe na terenie gminy. Rzędne terenu wahają się w dość szerokim zakresie przeważnie w granicach 320-400 m n.p.m.
- Gminę Łazy na tle okolicznych terenów wyróżniają bogate zasoby surowców naturalnych, głównie surowców skalnych, a także rud cynkowo-ołowiowych.
- Większość gleb o przeznaczeniu rolniczym jest trudna do uprawy ze względu na nadmierne zawilgocenie terenu spowodowane wysokim poziomem zalegania warstw nieprzepuszczalnych. W ostatnich latach obserwuje się silny trend spadku powierzchni wykorzystywanych rolniczo spowodowany przekazywaniem gruntów na cele nierolnicze oraz wyłączeniem z użytkowania rolniczego z przyczyn ekonomicznych gruntów najsłabszych.
- Na terenie całego powiatu zawierciańskiego odnotowuje się dwa osuwiska: w sołectwie Grabowa oraz sołectwie Wysoka (gminy Łazy). Ponadto na terenie ww. sołectw zidentyfikowano również obszary zagrożone występowaniem ruchów masowych ziemi.
- Pod względem hydrograficznym obszar gminy Łazy należy do zlewni Wisły. Gmina położona jest pomiędzy dolinami Białej i Czarnej Przemszy.
- Według danych Hydroportalu Polskiego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie, na obszarze objętym opracowaniem nie identyfikuje się obszarów zagrożonych powodzią. Obszar gminy położony jest w obrębie

następujących Jednolitych Części Wód Powierzchniowych: RW200006212399 - Przemsza od źródeł do zb. Przeczyce (obszar dorzecza Wisły), RW200006212529 – Trzebyczka (obszar dorzecza Wisły), RW2000062128329 - Strumień Błędowski (obszar dorzecza Wisły), RW200003212829 – Centuria (obszar dorzecza Wisły). Statut wymienionych JCWP jest zróżnicowany. Dwie z nich mają statut silnie zmienionych części wód, dwie pozostałe zaś statut naturalnych części wód. Ich stan/potencjał ekologiczny został sklasyfikowany jako umiarkowany (Przemsza od źródeł do zb. Przeczyce, Strumień Błędowski, Centuria) oraz zły (Trzebyczka).

W przypadku stanu chemicznego wszystkie JCWP występujące w Łazach charakteryzują się stanem chemicznym „poniżej dobrego”. Wszystkie 4 JCWP posiada stan (ogólny) zdefiniowany jako „zły stan wód”, a osiągnięcie przez nie celów środowiskowych jest zagrożone.

- W Łazach występują dwie Jednolite Części Wód Podziemnych: GW2000112 oraz GW2000130. Stan chemiczny obu JCWPd został zdefiniowany jako dobry, zaś stan ilościowy i stan JCWPd został określony jako dobry tylko w przypadku GW2000112. Te kryteria zostały zdefiniowane w JCWPd GW2000130 jako „słabe”.
- Cennym elementem przyrodniczym na terenie gminy Łazy są lasy, zajmujące w 2023 roku powierzchnię 5 986,15 ha, co stanowi ok. 45 % ogólnej powierzchni gminy. W zdecydowanej większości są to lasy chronione. Kompleksy leśne pokrywające północną część gminy stanowią fragment korytarza ekologicznego, łączącego doliny Odry i Wisły. Obszar ten wyznaczony jest w krajowej sieci ekologicznej Ekonet-PL jako korytarz ekologiczny o znaczeniu krajowym. Gmina Łazy została wskazana jako jedna z najlepiej zalesionych gmin powiatu zawierciańskiego w Programie Ochrony Środowiska dla Powiatu Zawierciańskiego na lata 2024-2027 z perspektywą do 2031.
- Na terenie gminy Łazy znajdują się następujące formy ochrony przyrody: Park Krajobrazowy Orlich Gniazd, obszar Natura 2000 Ostoja Środkowojurajska, obszar Natura 2000 Łąki Dąbrowskie, Rezerwat przyrody Góra Chełm, pomnik przyrody „Zespół źródeł rzeki Centurii zlokalizowany w miejscowości Hutki Kanki, Gmina Łazy”, pomnik przyrody „Pióropusznik strusi w Ciągowicach”, Obszar chronionego krajobrazu „Otulina Parku Krajobrazowego Orlich Gniazd i Parku Krajobrazowego Stawki”. Na terenie gminy występują także cztery korytarze ekologiczne.
- Klimat w obrębie gminy jest łagodny. Zróżnicowanie warunków topoklimatu lokalnego nadaje również morfologia terenu.

- Głównym źródłem zanieczyszczeń powietrza na terenie Gminy Łazy jest emisja obejmująca: emisję niską (kotłownie, indywidualne paleniska domowe i prywatne zakłady), emisję komunikacyjną, emisję z zakładów przemysłowych oraz emisję niezorganizowaną. Ogółem dla strefy śląskiej zdiagnozowano przekroczenia średnich rocznych stężeń pod względem ochrony zdrowia ludzi - B(a)P w pyłe zawieszonym PM₁₀, przekroczeń poziomu celu długoterminowego dla O₃. Ogólnie rzecz biorąc jakość powietrza na terenie gminy jest dobra w przestrzeniach nie zurbanizowanych. Z kolei (przede wszystkim) w obszarach gęściej zabudowanych należy kontynuować działania mające na celu ograniczanie niskiej emisji poprzez stosowanie odnawialnych źródeł energii bądź stosowanie efektywnych energetycznie i ekologicznie źródeł ciepła.
- Na terenie Gminy Łazy przy ul. Pocztowej 14 w Łazach funkcjonuje Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych tzw. PSZOK, prowadzony samodzielnie przez Gminę. W 2023 roku, zlikwidowano 7 dzikich wysypisk w Niegowonicach, Chruszczobrodzie-Piaski, Rokitnie Szlacheckim, Chruszczobrodzie, Grabowie, Wysoce, Łazach (ul. Nałkowska, ul. Stara Cementownia, ul. Topolowa). W celu zapobiegania powstawaniu odpadów komunalnych na terenie Gminy organizuje się kampanie informacyjne propagujące selektywne zbieranie odpadów.

2.5. WYNIKI BADANIA ANKIETOWEGO DOTYCZĄCEGO POTRZEB MIESZKAŃCÓW GMINY

Na potrzeby opracowania dokumentu „**Strategia Rozwoju Gminy Łazy do 2035 roku**” wśród mieszkańców Gminy Łazy zostało przeprowadzone badanie ankietowe.

Badanie obejmowało 3 grupy:

- ▶ Wszystkich mieszkańców Gminy Łazy
- ▶ Młodzież
- ▶ Seniorów

Każda z grup otrzymała wersję ankiety uwzględniającą jej perspektywę i potrzeby. Dostosowanie ankiety do specyfiki danej grupy pozwoliło na zebranie bardziej trafnych i reprezentatywnych danych, które lepiej odzwierciedlają opinie i potrzeby każdego z tych środowisk.

Ankieta skierowana do wszystkich mieszkańców została udostępniona w wersji elektronicznej w dniu 17.02.2025 r. na stronie internetowej Gminy Łazy.

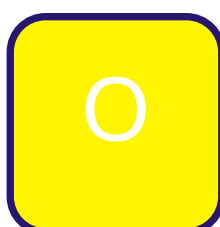
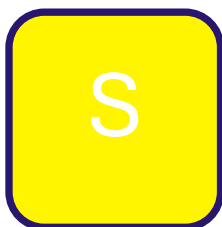
Ankieta dla młodzieży została udostępniona w wersji elektronicznej, także na stronie internetowej Gminy Łazy.

Ankieta skierowana do seniorów została przeprowadzona zarówno w wersji elektronicznej jak i papierowej.

W badaniu wzięło udział łącznie 169 osób. Badanie trwało łącznie 19 dni.

Celem przeprowadzonego badania było poznanie opinii mieszkańców dotyczących obecnego stanu Gminy, a także ich potrzeb, oczekiwań, sugestii i propozycji dotyczących rozwoju Gminy Łazy w najbliższych latach. W ramach ankiety mieszkańców Gminy Łazy zapytano o kwestie, które mają dla nich kluczowe znaczenie w kwestii poprawy jakości życia.

2.6. DIAGNOZA POTENCJAŁÓW I BARIER ROZWOJOWYCH GMINY - ANALIZA SWOT

Końcowym etapem diagnozy jest jej synteza, która podsumowuje przeprowadzone analizy szczegółowe. Do syntezy ustaleń diagnostycznych wykorzystano metodę SWOT.

***Analiza SWOT** została przeprowadzona podczas **spotkania diagnostycznego** w budynku KTS w Gminie Łazy, w ramach opracowania „Strategii Rozwoju Gminy Łazy do 2035 roku” w **dniu 6 lutego 2025 roku**. Analiza SWOT stanowiła pierwsze narzędzie oceny zdiagnozowanych wstępnie potencjałów i deficytów gminy, pozwalające na określenie wagi poszczególnych problemów przez grupę składającą się z przedstawicieli Urzędu Miejskiego.*

Analiza SWOT to metoda, która pozwala wyłonić kluczowe informacje o potrzebach rozwojowych danej jednostki w oparciu o wiedzę z diagnozy. Wskazując szanse, zagrożenia, a także mocne i słabe strony pozwala przekształcić wiedzę diagnostyczną w precyzyjne wytyczne do dalszych działań rozwojowych jednostki. W tym przypadku analiza oparta została o istotne obszary funkcjonowania gminy, dla których konieczne są działania pozwalające na poprawę sytuacji (w oparciu o słabe strony i zagrożenia) oraz te, które wymagają kontynuacji rozwoju, a wynikają z mocnych stron i szans. Analiza ma charakter wstępny i rozwijana będzie na kolejnych etapach prac.

W oparciu o przeprowadzoną diagnozę została wykonana analiza SWOT, która wyłoniła słabe i mocne strony, zagrożenia i szanse dla rozwoju Gminy Łazy. Analizy nie przeprowadzono jednak w typowy sposób wskazując ww. elementy bezpośrednio.

W pierwszej kolejności wyłoniono kluczowe czynniki rozwoju Gminy, które podzielono na potencjały oraz deficyty rozwojowe. Zespół składający się z przedstawicieli poszczególnych wydziałów Urzędu Miejskiego w Łazach ocenił aktualny stopień oddziaływania poszczególnych czynników rozwojowych. Ocenie poddano również przewidywany poziom rozwoju poszczególnych czynników w perspektywie czasu obowiązywania opracowanej strategii. Ocenione w ten sposób czynniki zostały umieszczone w czterech obszarach odpowiadających tradycyjnej metodzie SWOT – mocnych stron, słabych stron, szans oraz zagrożeń. Przy wykorzystaniu tej metody, w zależności od przewidywanej intensyfikacji działań rozwojowych, a także przyszłych uwarunkowań, mocne i słabe strony mogą stać się zarówno szansami, jak i zagrożeniami dla rozwoju gminy. Ważnym atutem tego podejścia jest również wskazanie wagi oraz gradacyjne określenie poszczególnych priorytetów rozwojowych. Wszystkie czynniki oceniane są z większą precyzją.

W analizie przyjęto skalę od -10 (dla czynników z najmniejszym priorytetem) do +10 (dla najistotniejszych czynników rozwojowych). W ocenie aktualnej sytuacji wartości ujemne oznaczają, że czynnik jest słabą stroną, a wartości dodatnie mocną stroną w rozwoju gminy. Wartości zbliżone do 0 należy traktować jako uznane za neutralne. Analogicznie prezentuje się sytuacja przy ocenie przewidywanego stanu rozwoju czynników, w tym przypadku w 2030 roku. Zmiany w kierunku dodatnim sugerują wzrost szans rozwojowych w danym czynniku, natomiast w kierunku ujemnym, że dane obszary rozwojowe mogą w przyszłości stanowić zagrożenie dla funkcjonowania i rozwoju Gminy Łazy.

Wskazane poniżej czynniki rozwojowe w podziale na potencjały i deficyty obejmują swym zakresem wszystkie obszary funkcjonowania gminy, które w diagnozie uznano za kluczowe dla rozwoju oraz w których wskazano potrzebę zmian. Są wśród nich czynniki środowiskowe, przestrzenne, społeczne, gospodarcze. Odpowiednio ocenione i zhierarchizowane umożliwią dobór adekwatnych celów i kierunków rozwojowych.

Do potencjałów w kluczowych obszarach funkcjonowania obszaru Gminy Łazy należą natomiast:

Lp.	RODZAJ POTENCJAŁU	OCENA	
		OBECNIE	DO 2030 ROKU
P. 1	Potencjał: Wykorzystanie dobrej dostępności komunikacyjnej za pomocą transportu kołowego wewnątrz gminy	6,0	8,0
P.2	Potencjał: Wykorzystanie położenia Gminy nieopodal ważnych szlaków komunikacyjnych, tj. autostrada A4 (Kraków-Katowice) oraz drogi międzynarodowej E-75, łączącej porty Trójmiasta z południową granicą Polski (Cieszyn)	7,0	9,0
P.3	Potencjał: Wykorzystanie dobrego połączenia kolejowego z innymi miastami m.in. Katowice, Dąbrowa Górnicza, Zawiercie, Częstochowa, Gliwice, Kraków oraz obecność dworca	8,0	9,0
P.4	Potencjał: Podejmowanie inicjatyw i tworzenie zachęt w celu zatrzymania młodych mieszkańców w Łazach np. budownictwo społeczne pod młodych mieszkańców (najem mieszkań w ramach TBS), rozwój usług społecznych itp.	5,0	7,0

P.5	Potencjał: Możliwość rozwoju ścieżek rowerowych	1,0	2,0
P.6	Potencjał: Wykorzystanie potencjału budowanej obwodnicy drogi krajowej 78 Poręby i Zawiercia	1,0	3,0
P.7	Potencjał: Infrastruktura sportowa (park wodny, hale sportowe, boiska)	6,0	8,0
P.8	Potencjał: Dostępność do infrastruktury technicznej (wodociągowej)	5,0	8,0
P.9	Potencjał: Sprawność Gminy w procesach planistycznych (Wysokie pokrycie gminy Miejscowymi Planami Zagospodarowania Przestrzennego (100%))	8,0	10,0
P.10	Potencjał: Wykorzystanie położenia Gminy na terenie atrakcyjnej turystycznie Jury Krakowsko-Częstochowskiej	3,0	6,0
P.11	Potencjał: Wykorzystanie obecności przyrodniczych form ochrony przyrody np. Park Krajobrazowy Orlich Gniazd, obszar Natura 2000 Ostoja Środkowojurajska, Rezerwat przyrody Góra Chełm	3,0	6,0
P.12	Potencjał: Obecność infrastruktury turystycznej w Gminie (obecność Punktów Informacji Turystycznej, obiekty agroturystyczne, punkty postojowo-wypoczynkowe w ciągu tras rowerowych)	3,0	6,0
P.13	Potencjał: Atrakcyjne warunki do uprawiania turystyki pieszej, rowerowej i konnej (dobrze oznakowane i liczne trasy rowerowe oraz pieszce obejmujące ciekawie turystycznie miejsca - 4 szlaki turystyczne, 10 wyznaczonych tras rowerowych)	5,0	8,0
P.14	Potencjał: Obecność wielu turystycznych miejsc i obiektów na terenie niemal całej gminy tj. dwór szlachecki, zabytkowe kaplice, rezerwat leśny, dworki szlacheckie, kościoły, teren lokomotywni wraz z wieżą ciśnień, centrum miasta itp.)	2,0	3,0
P.15	Potencjał: Imprezy cykliczne odbywających się w gminie Łazy np. Święto Kupały, Dożynki Gminne, Festiwal Zalewajki w Ciągowicach, złoty motocyklowe, festiwale wokalne	5,0	6,0
P.16	Potencjał: Atrakcyjne tereny w mieście tj. Park Wodny „Jura” w Łazach, Zalew Mitręga, halę sportową Klaudiusz w Łazach	5,0	7,0
P.17	Potencjał: Wykorzystanie bogactwa zasobów surowców naturalnych i mineralnych tj. surowce skalne, złoża piasku budowlanego, wapienie dla przemysłu cementowego, dolomit itp..	5,0	6,0
P.18	Potencjał: Wykorzystanie obecności rzeki i zalewu Mitręga	4,0	6,0
P.19	Potencjał: Cenne przyrodniczo lasy stanowiące 45% powierzchni gminy	5,0	7,0
P.20	Potencjał: Liczba ludności w gminie (druga najlepiej zaludniona Gmina w powiecie zawierciańskim), dość korzystne prognozy dotyczące liczby ludności w porównaniu z innymi Gminami w Polsce (na podstawie GUS)	4,0	6,0
P.21	Potencjał: Dodatkowe zajęcia i programy dla uczniów szkół (obejmujące wsparcie finansowe i edukację, a także edukację ekologiczną)	7,0	9,0
P.22	Potencjał: Współpraca z organizacjami pozarządowymi (NGO's)	7,0	9,0
P.23	Potencjał: Działania na rzecz seniorów: m.in. funkcjonowanie Rady Seniorów, funkcjonowanie Uniwersytetu Trzeciego Wieku, organizacja Ogólnopolskiej Olimpiady Sportowej Uniwersytetów Trzeciego Wieku	10,0	10,0
P.24	Potencjał: Warunki sprzyjające rozwojowi OZE	2,0	6,0
P.25	Potencjał: Wprowadzenie programów i inicjatyw poprawiających jakość życia mieszkańców	7,0	9,0
P.26	Potencjał: Tradycje kolejowe - Łazy jako największy niegdyś (tuż po Tarnowskich Górach) towarowy węzeł kolejowy - potencjał do tworzenia lokalnej marki i wyróżnika Gminy w skali ponadlokalnej	3,0	8,0
P.27	Potencjał: Niefunkcjonujące dziś kamieniołomy, lądowisko, Kamionka Łazowska, cementownia jako potencjał rozwojowy	3,0	7,0
P.28	Potencjał: Ukształtowanie terenu i wykorzystanie terenów sprzyjających organizacji wydarzeń sportowych (np. paintball, pokazy rekonstrukcji bitew itp.)	4,0	6,0
P.29	Potencjał: Oferta wolnego czasu dla osób do 18 roku życia	5,0	7,0

Tabela 1. Potencjały rozwojowe Gminy Łazy

Źródło: Opracowanie własne.

W ramach szczegółowej analizy opisane zostały potencjały, które stanowią największe perspektywy rozwoju Gminy Łazy. Kluczowe czynniki rozwoju gminy stanowią:

P.2 (7;9) Położenie gminy nieopodal ważnych szlaków komunikacyjnych, tj. autostrada A4 (Kraków-Katowice) oraz drogi międzynarodowej E-75, łączącej porty Trójmiasta z południową granicą Polski (Cieszyn) – połączenie z tymi szlakami komunikacyjnymi sprawia, że Gmina Łazy jest dobrze skomunikowana z innymi regionami Polski, a także z krajami Europy, co stwarza potencjał do rozwoju działalności gospodarczej, przyciągania turystów oraz poprawy jakości życia mieszkańców. Dobre skomunikowanie z ważnymi miastami, portami oraz rynkami zagranicznymi może także sprzyjać rozwojowi sektora usług.

P.7 (6;8) Infrastruktura sportowa (park wodny, hale sportowe, boiska) – Infrastruktura sportowa w Gminie Łazy stwarza duże możliwości dla osób w różnym wieku i o różnych zainteresowaniach sportowych. Dzięki dostępowi do takich obiektów, mieszkańcy gminy mogą aktywnie spędzać czas, dbać o zdrowie i formę fizyczną, a także integrować się poprzez udział w różnych wydarzeniach i imprezach sportowych. Ponadto, rozwój infrastruktury sportowej ma także pozytywny wpływ na atrakcyjność gminy, zarówno pod względem jakości życia jej mieszkańców, jak i pod kątem przyciągania inwestycji czy turystów.

P.8 (5;8) Dostępność do infrastruktury technicznej (wodociągowej) – Udział mieszkańców korzystających z instalacji wodociągowej w 2023 r. kształtował się na poziomie 99,9%. Jest to bardzo wysoki wskaźnik, który może świadczyć o dość wysokiej jakości życia mieszkańców. Ważnym elementem rozwojowym będzie jednak rozwój sieci kanalizacyjnej.

P.9 (8;10) Sprawność Gminy w procesach planistycznych (wysokie pokrycie gminy Miejscowymi Planami Zagospodarowania Przestrzennego (100%)) – wysokie pokrycie MPZP Gminy jest atutem. Oznacza to, że zdecydowana większość przestrzeni w Gminie jest objęta szczegółowymi regulacjami dotyczącymi sposobu zagospodarowania terenów, co ma kluczowe znaczenie dla rozwoju regionu. Potencjał do rozwoju stanowi jednak uaktualnienie istniejących planów, aby odpowiednio odnosiły się do aktualnych warunków, potrzeb społeczności oraz były dostosowane do nowych regulacji prawnych.

P.10 (3;6) Wykorzystanie położenia Gminy na terenie atrakcyjnej turystycznie Jury Krakowsko-Częstochowskiej – Gmina Łazy, położona na terenie malowniczej Jury Krakowsko-Częstochowskiej, dysponuje wyjątkowym potencjałem turystycznym, który może stać się kluczowym czynnikiem rozwoju lokalnego. Region ten oferuje ogromne możliwości wykorzystania naturalnych zasobów do celów turystycznych, rekreacyjnych oraz edukacyjnych. To wszystko sprawia, że Gmina Łazy może stać się znaczącym punktem na mapie turystycznej.

P.11 (3;6) Wykorzystanie obecności przyrodniczych form ochrony przyrody np. Park Krajobrazowy Orlich Gniazd, obszar Natura 2000 Ostoja Środkowojurajska, Rezerwat przyrody Góra Chełm – Gmina dzięki obecności na swoim terenie kilku form ochrony przyrody ma potencjał do rozwoju turystyki przyrodniczej. Te obszary mogą stać się kluczowym atutem przy promocji Gminy na mapie turystycznej. Dzięki temu Gmina ma szansę na dalszy rozwój oraz promocję miejsca jako przyjaznego naturze.

P.13 (5;8) Atrakcyjne warunki do uprawiania turystyki pieszej, rowerowej i konnej (dobrze oznakowane i liczne trasy rowerowe oraz piesze obejmujące ciekawie turystycznie miejsca - 4 szlaki turystyczne, 10 wyznaczonych tras rowerowych) – Do uprawiania turystyki rowerowej najbardziej nadają się tereny wschodniej części gminy. Przebieg tras rowerowych (o łącznej długości ponad 80 km) prowadzących przez najciekawsze i najbardziej malownicze fragmenty Gminy Łazy. Gmina stanowi doskonałe miejsce dla osób szukających aktywnego wypoczynku na świeżym powietrzu. Warto wykorzystać ten potencjał i w dalszym ciągu ulepszać warunki Gminy do rozwoju w tym zakresie.

P.15 (5;8) Imprezy cykliczne odbywające się w gminie Łazy np. Święto Kupały, Dożynki Gminne, Festiwal Zalewajki w Ciągowicach, zloty motocyklowe, festiwale wokalne – organizowane wydarzenia i święta obecnie stanowią potencjał, który jest ważnym elementem tożsamości kulturowej oraz może przyciągać zarówno mieszkańców jak i turystów. Wydarzenia te promują Gminę oraz stanowią okazję do integracji mieszkańców. Warto więc w dalszym ciągu je organizować i promować ponadlokalnie.

P.21 (7;9) Dodatkowe zajęcia i programy dla uczniów szkół (obejmujące wsparcie finansowe i edukację, a także edukację ekologiczną) – Gmina stale rozwija szkoły i dba o edukację mieszkańców. Dalsze działania w tym zakresie mogą zwiększyć poziom jakości życia mieszkańców. W gminie Łazy organizowane jest także wiele warsztatów/programów obejmujących edukację mieszkańców w zakresie ochrony środowiska. Takie działania są istotne z punktu widzenia zwiększania świadomości ekologicznej mieszkańców.

P.24 (2;6) Warunki sprzyjające rozwojowi OZE – dzięki swojemu korzystnemu położeniu, zasobie naturalnym oraz klimatowi Gmina posiada bardzo dobre warunki do rozwoju odnawialnych źródeł energii (OZE), ze względu m.in. na ukształtowanie terenu, wolnych terenów pod rozwój tych źródeł energii. Zrównoważony rozwój OZE może m.in. przyczynić się do poprawy jakości powietrza oraz zwiększyć niezależność energetyczną Gminy. Warto więc tworzyć warunki do rozwoju tego typu energetyki.

P.26 (3;8) Tradycje kolejowe - Łazy jako największy niegdyś (tuż po Tarnowskich Górach) towarowy węzeł kolejowy - potencjał do tworzenia lokalnej marki i

wyróżnika Gminy w skali ponadlokalnej – Łazy, z historią jako jedno z najważniejszych centrów kolejowych w Polsce, posiadają unikalny potencjał do tworzenia lokalnej marki opartej na swoich tradycjach kolejowych, szczególnie jako niegdyś największy towarowy węzeł kolejowy w regionie, zaraz po Tarnowskich Górach. Stanowi to istotny wyróżnik Gminy w skali ponadlokalnej, dlatego też warto dążyć do promowania historii kolejowej Łaz (w tym w celu rozwoju turystycznego gminy). Potencjałem może być stworzenie centrum edukacyjno – turystycznego związanego z historią kolei, organizacje wystaw, stworzenie szlaku turystycznego o tematyce kolejowej, czy też organizacja wydarzeń tematycznych.

P.27 (3;7) Niefunkcjonujące dziś kamieniołomy, lądowisko, Kamionka Łazowska, cementownia jako potencjał rozwojowy – Gmina Łazy, położona na obrzeżach Jury Krakowsko-Częstochowskiej, posiada bogate tradycje związane z kamieniołomami i przemysłem wydobywczym. Wśród nich możemy wymienić m.in. Kamieniołom w Niegowonicach - wapieni i iłów jurajskich, który niegdyś zaopatrywał cementownię "Wysoka" oraz Kamieniołom w Wysokiej - nieczynny kamieniołom, w którym wydobywano jurajskie wapienie i margle. Nieczynne kamieniołomy w gminie Łazy stały się popularnymi miejscami dla miłośników sportów terenowych i off-roadu. Organizowane są tam różnorodne imprezy, takie jak JURAJSKIE MISTRZOSTWA OFFROAD czy POLAND TROPHY DRAGON WINCH. Kamieniołomy w Niegowonicach i Wysokiej oferują odpowiednie warunki do takich aktywności. Dla osób zainteresowanych historią i geologią regionu, kamieniołomy w gminie Łazy stanowią cenne źródło wiedzy oraz atrakcyjne miejsce do odwiedzenia. Lądowisko Niegowoniczki zaś może stanowić istotny element w planach rozwoju infrastruktury transportowej i turystycznej regionu. Działania promujące i rozwijające tereny kamieniołomów, lądowiska, cementowni czy też Kamionki Łazowskiej mogą wpłynąć na wyróżnienie się Gminy na tle regionu, przyciągnąć turystów a także poprawić jakość życia mieszkańców.

Do deficytów w kluczowych obszarach funkcjonowania obszaru Gminy Łazy należą natomiast:

Lp.	RODZAJ DEFICYTU	OCENA	
		OBECNIE	DO 2030 ROKU
D. 1	Deficyt: Niewielka liczba ścieżek rowerowych	-8,0	1,0
D.2	Deficyt: Stan zasobu komunalnego (Niewielki procent udziału mieszkań komunalnych względem mieszkań w gminie (3%))	-3,0	-2,0
D.3	Deficyt: Utrzymująca się presja z zanieczyszczeniami powietrza, występującymi w całym województwie	-2,0	2,0
D.4	Deficyt: Stan techniczny obiektów zabytkowych w gminie	-4,0	-2,0
D.5	Deficyt: Spadek powierzchni wykorzystywanych rolniczo (spowodowany słabym stanem gleb)	-1,0	3,0
D.6	Deficyt: Odpływ młodych ludzi i wykształconej kadry do większych ośrodków gospodarczych	-8,0	-6,0
D.7	Deficyt: Niewielka ilość terenów inwestycyjnych	-4,0	-2,0
D.8	Deficyt: Występowanie w Gminie miejsc silnie zagrożonych suszą	-7,0	-1,0

D.9	Deficyt: Niezadowolenie mieszkańców gminy z dostępności do opieki medycznej (na podstawie ankiety wykorzystanej do Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Łazy na lata 2021-2027)	-2,0	1,0
D.10	Deficyt: Niewystarczająca promocja Gminy na zewnątrz oraz wśród mieszkańców	-5,0	3,0
D.11	Deficyt: Niewielka ilość turystycznych obiektów noclegowych	-3,0	-1,0
D.12	Deficyt: Starzejące się społeczeństwo (brak dedykowanej inicjatywy systemowej)	-6,0	-8,0
D.13	Deficyt: Obecność pustostanów w przestrzeni, wpływających negatywnie na obraz gminy	-1,0	1,0
D.14	Deficyt: Niski współczynnik skolaryzacji dla szkół podstawowych (poniżej 100) wskazujący że część uczniów z obszaru Gminy Łazy realizuje edukację na tym poziomie poza obszarem Gminy	-1,0	1,0
D.15	Deficyt: Ujemny przyrost naturalny	-3,0	-4,0
D.16	Deficyt: Niska dynamika rozwoju gospodarczego gminy (np. około 5 nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w rejestrze REGON na 1000 ludności (wartość dla województwa śląskiego wynosi 8)	-1,0	-1,0
D.17	Deficyt: Nie w pełni wykorzystany potencjał turystyczny Gminy (niewielka ilość podmiotów związanych z działalnością organizacji turystyki, brak bazy hotelowo-gastronomicznej)	-5,0	3,0
D.18	Deficyt: Niezadowolenie z lokalnego rynku pracy wśród mieszkańców Gminy (na podstawie ankiety wykorzystanej do Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Łazy na lata 2021-2027)	-2,0	1,0

Tabela 3. Deficyty rozwojowe Gminy Łazy

Źródło: Opracowanie własne.

D.1 (-8;1) Niewielka liczba ścieżek rowerowych – w ocenie wzięto pod uwagę przede wszystkim ścieżki rowerowe utwardzone, których na terenie Gminy Łazy, według danych na rok 2023 wynosi 3,7 km. Od 2021 r. wartość ta utrzymuje się na stałym poziomie. Konieczne jest w miarę możliwości systematyczne rozwijanie sieci ciągów pieszych i rowerowych. Działania takie zdecydowanie przyczyniają się do poprawy bezpieczeństwa oraz do zwiększenia atrakcyjności przestrzeni publicznych dla mieszkańców i przyjezdnych.

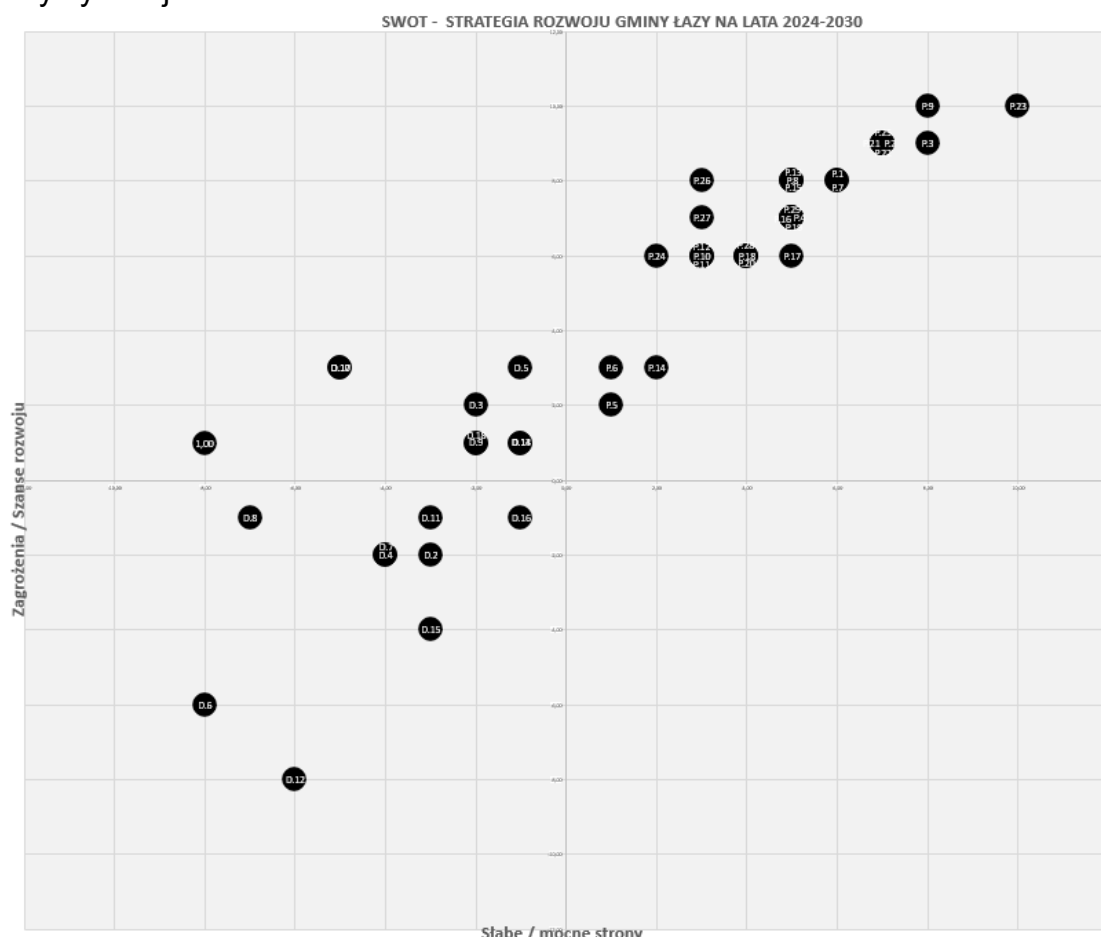
D.3 (-2;2) Utrzymująca się presja z zanieczyszczeniami powietrza, występującymi w całym województwie – ogólnie rzecz biorąc jakość powietrza na terenie gminy jest dobra w przestrzeniach nie zurbanizowanych. Z kolei (przede wszystkim) w obszarach gęściej zabudowanych należy kontynuować działania mające na celu ograniczanie niskiej emisji poprzez stosowanie odnawialnych źródeł energii bądź stosowanie efektywnych energetycznie i ekologicznie źródeł ciepła.

D.8 (-7;-1) Występowanie w Gminie miejsc silnie zagrożonych suszą – występowanie na obszarze gminy obszarów silnie zagrożonych suszą stwarza szereg wyzwań, które wymagają podjęcia skutecznych działań. Niepodjęcie ich może znacząco oddziaływać na rolnictwo w Gminie. Warto wspierać rolnictwo, także w kontekście zmieniającego się klimatu.

D.10 (-5;3) Niewystarczająca promocja Gminy na zewnątrz oraz wśród mieszkańców – jest to deficyt, który wpływa na rozwój gminy, jej atrakcyjność

inwestycyjną, turystyczną oraz społeczną. Promocja m.in. w mediach społecznościowych może wzmocnić budowę pozytywnego wizerunku Gminy, przyciągać inwestorów oraz zaangażować mieszkańców w życie lokalne. Promocję warto oprzeć na największych wyróżnikach Gminy, jej charakterystyce czy też walorach turystycznych.

D.17 (-5;3) Nie w pełni wykorzystany potencjał turystyczny Gminy (niewielka ilość podmiotów związanych z działalnością organizacji turystyki, brak bazy hotelowo-gastronomicznej) – Gmina ze względu na swoje walory przyrodnicze czy też położenie posiada ogromny potencjał turystyczny, który niestety obecnie nie jest w pełni wykorzystywany. Wzmocnienia wymaga przede wszystkim infrastruktura turystyczna Gminy, ale także działania promocyjne. Działania w kierunku modernizacji infrastruktury, tworzenia lokalnej marki turystycznej oraz skoordynowanej promocji mogą przyczynić się do rozwoju turystyki i wzrostu atrakcyjności Gminy Łazy na mapie turystycznej Polski.

Rysunek 1. Powstały wykres potencjałów i deficytów

Źródło: Opracowanie własne.

W ocenie czynników rozwojowych w czytelny sposób rozkłada się podział na słabe i silne strony oraz na szanse i zagrożenia, co jest kluczowe w procesie planowania strategicznego. Większość zidentyfikowanych deficytów zostało

ocenionych jako słabe strony, co oznacza, że są one wynikiem uwarunkowań wewnętrznych.

Z analizy SWOT wynika, że zdiagnozowane czynniki stanowiące potencjały Gminy Łazy należy traktować jako mocne strony. Te elementy to w większości wewnętrzne zasoby, które mogą zostać wykorzystane do dalszego rozwoju Gminy. Potencjały w tym kontekście mogą obejmować m.in. bogate dziedzictwo kulturowe, tradycje kolejowe, czy też unikalne zasoby naturalne, które mogą stanowić fundament do dalszego wzrostu.

Zidentyfikowane w analizie deficyty również mogą być interpretowane jako przyszłe szanse dla rozwoju Gminy Łazy. Istnieją obszary, w których Gmina może podjąć działania mające na celu ich poprawę i przekształcenie w atuty. Należy jednak zauważyć, że część deficytów może wymagać trudnych działań w realizacji, a ich przekształcenie z zagrożeń w szanse może wiązać się z wyzwaniami, które będą trudne do zrealizowania w krótkim okresie obowiązywania strategii.

An aerial photograph of a landscape featuring a winding lake, dense green forests, and a small village in the distance under a dramatic, cloudy sky. The text 'CZĘŚĆ III' is overlaid in the center.

CZĘŚĆ III

E L E M E N T Y
S T R A T E G I C Z N E

3. ELEMENTY STRATEGICZNE

Przeprowadzona szczegółowa diagnoza sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej, której syntezę ujęto w niniejszym dokumencie wraz z diagnozą potencjałów i deficytów rozwojowych gminy (SWOT) stanowiły punkt wyjścia do określenia kluczowych elementów strategicznych jej rozwoju, czyli wizji, misji oraz niezbędnych do ich osiągnięcia celów strategicznych i operacyjnych. Przytoczone elementy niniejszej Strategii stanowią pewien wzorzec planowanego procesu rozwoju – kierunku i sposobu działania władz przyjętego na najbliższe lata.

3.1. WIZJA ROZWOJU

Wizją określa się przyszłe wyobrażenie gminy, czyli pożądaný obraz, stan docelowy, do którego władze gminy powinny dążyć poprzez realizację zaplanowanych w Strategii działań.

Poniżej sformułowano wizję Gminy Łazy

Gmina Łazy to przestrzeń, która łączy wyróżniającą się historię z nowoczesnością, stwarzając warunki do komfortowego życia, pracy i wypoczynku. Dzięki wyjątkowym walorom przyrodniczym i historycznym, szczególnie związanymi z tradycjami kolejowymi, Gmina Łazy staje się miejscem, w którym każdy mieszkaniec może znaleźć coś dla siebie.

W Gminie Łazy nie tylko dobrze się mieszka, ale i inwestuje, odpoczywa oraz rozwija – z poszanowaniem tradycji, przyrody i nowoczesnych rozwiązań.

3.2. MISJA ROZWOJU

Misja określa generalny, przewodni kierunek rozwoju, w którym zmierza gmina w określonym horyzoncie czasowym. Warunkiem jej realizacji jest podjęcie działań, które przyczynią się do trwałego rozwoju społeczno-gospodarczego jednostki terytorialnej, a tym samym zaspokojenia potrzeb i poprawy jakości życia społeczności lokalnej, a w efekcie konkurencyjności jednostki terytorialnej. Misja gminy określa sposób osiągnięcia - przy wykorzystaniu własnych mocnych stron i szans pojawiających się w otoczeniu - przyjętej wizji rozwoju.

Misja Gminy Łazy:

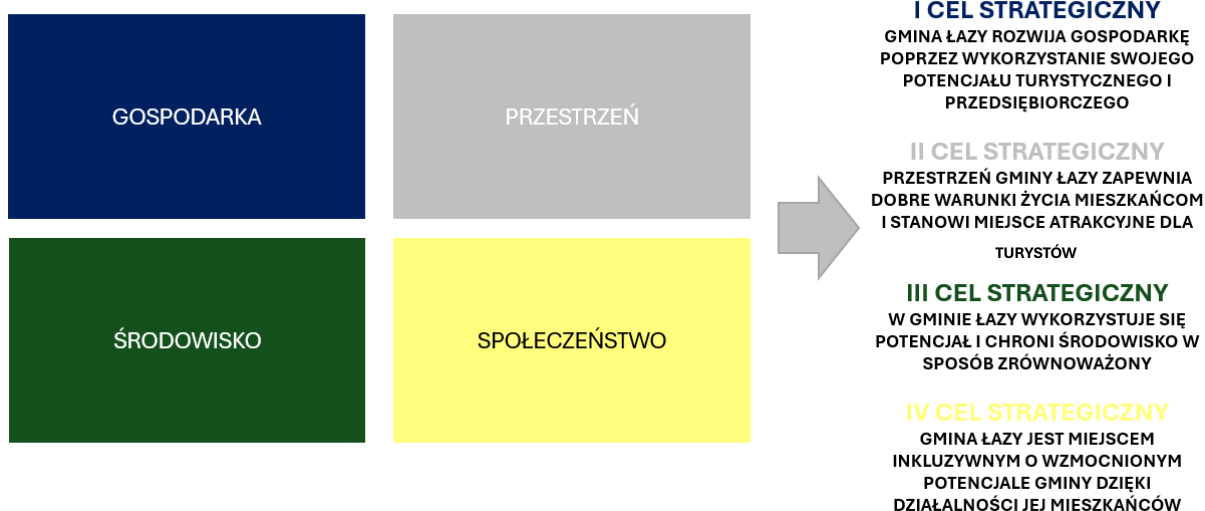
Misją Gminy Łazy jest stworzenie wyjątkowego miejsca do życia, które łączy wszystkich mieszkańców poprzez wspólne zaangażowanie w rozwój lokalnej społeczności i wspólne tworzenie wysokiej jakości przestrzeni Gminy.

Gmina Łazy, wykorzystując unikalne dziedzictwo kolejowe oraz walory krajobrazowe rozwija turystykę, która przyciąga turystów, przy czym także stwarza mieszkańcom warunki życia w bliskości z naturą i historią.

Gmina Łazy dąży do stworzenia przestrzeni, w której inwestycje w turystykę, rozwój mieszkalnictwa, kulturę, sport, rekreację, edukację sprawiają, że Gmina Łazy staje się jeszcze lepszym miejscem do życia.

3.3. CELE STRATEGICZNE I OPERACYJNE

W oparciu o przeprowadzoną diagnozę obecnego stanu rozwojowego jednostki, prowadzone badanie ankietowe wśród mieszkańców, analizę SWOT i sformułowaną wizję i misję Gminy Łazy, wypracowano zestaw czterech celów strategicznych, do których przypisano łącznie piętnaście celów operacyjnych. Odnoszą się one do zdefiniowanych potrzeb i wyzwań rozwojowych gminy a także deficytów we wszystkich obszarach funkcjonowania jednostki. W konsekwencji są one odzwierciedleniem pożądaných kierunków rozwojowych Gminy Łazy.

Na kolejnych stronach dokumentu wskazano poszczególne cele strategiczne oraz operacyjne wraz z charakterystyką przypisanych do nich kierunków działań.

I CEL STRATEGICZNY

GMINA ŁAZY ROZWIJA GOSPODARKE POPRZEZ WYKORZYSTANIE SWOJEGO POTENCJAŁU TURYSTYCZNEGO I PRZEDSIĘBIORCZEGO

Cel operacyjny 1.1.

1.1. Zwiększenie czynnika wzrostu gospodarczego Gminy Łazy poprzez wykorzystanie potencjału turystycznego

Celem strategicznym Gminy Łazy jest wykorzystanie potencjału turystycznego regionu do stymulowania wzrostu gospodarczego. Osiągnięcie tego celu ma za zadanie nie tylko poprawę sytuacji ekonomicznej gminy, ale również poprawę jakości życia mieszkańców poprzez rozwój infrastruktury oraz wzrost zatrudnienia w sektorze turystyki i pokrewnych branżach. Priorytetem będzie inwestowanie w rozwój infrastruktury turystycznej, aby zaspokoić rosnące potrzeby turystów. Rozbudowa bazy noclegowej, w tym nowych hoteli, pensjonatów i innych obiektów turystycznych, będzie miała na celu zapewnienie odpowiednich warunków pobytu dla turystów. Wzrost liczby punktów gastronomicznych, takich jak restauracje czy lokale serwujące lokalne produkty, pozwoli na zwiększenie atrakcyjności gminy jako destynacji turystycznej, przyczyniając się jednocześnie do rozwoju lokalnej gospodarki. Zrównoważona turystyka w gminie będzie obejmować takie formy wypoczynku, które będą respektować równowagę ekologiczną. Wśród nich można wymienić aktywności tj. turystyka piesza, rowerowa czy wodna. Dodatkowo, aktywna turystyka, związana z uprawianiem sportów na świeżym powietrzu, stanie się kluczowym elementem promocji regionu. Aby zwiększyć rozpoznawalność gminy Łazy na szerszym poziomie, gmina będzie organizować wydarzenia i festiwale o charakterze ponadlokalnym. Wśród nowych proponowanych wydarzeń można wymienić: wydarzenia związane z historią Łaz, turystyką aktywną, rajdy przy kamieniołomach, wydarzenia sportowe.

Kierunki działań:

1.1.1. Rozwój bazy turystycznej, w tym inwestycje w budowę nowych obiektów noclegowych, punktów gastronomicznych, agroturystycznych

1.1.2. Promocja zrównoważonej i aktywnej turystyki

1.1.3. Organizacja nowych wydarzeń i festiwali o znaczeniu ponadlokalnym

Cel operacyjny 1.2.

1.2. Rozwój i wsparcie lokalnej przedsiębiorczości

Celem strategicznym gminy Łazy w zakresie rozwoju i wsparcia lokalnej przedsiębiorczości jest aktywne wspieranie przedsiębiorców poprzez różne formy doradztwa, szkoleń oraz zachęt inwestycyjnych, a także promowanie działalności lokalnych przedsiębiorców i firm, aby przyczyniły się one do wzrostu gospodarczego regionu. W ramach dywersyfikacji sektora gospodarczego, Gmina Łazy będzie koncentrować się na rozwoju sektora turystycznego oraz wspieraniu różnych form działalności gospodarczej w regionie. Kluczowe działania w tym obszarze to: rozwój sektora turystycznego. Rozwój turystyki przyczyni się do wzrostu popytu na różne usługi, a także stworzy nowe miejsca pracy, wsparcie dla rozwoju nowych usług - stwarzanie warunków sprzyjającym rozwojowi nowych usług, szczególnie tych, które są zgodne z trendami współczesnej gospodarki, takich jak usługi IT, doradztwo, usługi zdrowotne, czy ekoturystyka, uruchomienie punktów doradczych, organizacja szkoleń - szkolenia i warsztaty z zakresu przedsiębiorczości, zarządzania. Dodatkowo, ważnym kierunkiem jest promocja lokalnych firm, wspieranie młodych przedsiębiorstw i startupów, a także promowanie lokalnych firm jako pracodawców. Wszystkie te działania przyczynią się do wzrostu innowacyjności oraz konkurencyjności lokalnych przedsiębiorstw.

Kierunki działań:

1.2.1. Dywersyfikacja sektora gospodarczego

1.2.2. Promocja lokalnych przedsiębiorstw

Cel operacyjny 1.3.

1.3. Zwiększenie liczby podmiotów gospodarczych oraz ich konkurencyjności w Gminie Łazy

Realizacja celu strategicznego obejmującego zwiększenie liczby podmiotów gospodarczych oraz ich konkurencyjności w Gminie Łazy będzie polegała na uproszczeniu procedur administracyjnych, wsparciu rozwoju nowych firm poprzez dostęp do doradztwa, szkoleń i promocji, oraz rozwoju infrastruktury wspierającej małe i średnie przedsiębiorstwa. W tym celu planowane są inwestycje w tworzenie przestrzeni coworkingowych i inkubatorów biznesowych. Dodatkowo, gmina skupi się na wspieraniu inwestycji w odnawialne źródła energii, co nie tylko wpłynie na poprawę konkurencyjności lokalnych firm, ale także przyczyni się do bardziej zrównoważonego i ekologicznego rozwoju gminy. Wszystkie te działania mają na celu stworzenie sprzyjających warunków dla przedsiębiorców, co przełoży się na wzrost liczby firm, ich rentowność oraz wzrost ich konkurencyjności na rynku.

Kierunki działań:

- 1.3.1. Wsparcie w tworzeniu nowych podmiotów gospodarczych poprzez uproszczenie oraz skrócenie czasu załatwienia spraw leżących w kompetencjach Gminy
- 1.3.2. Stworzenie warunków sprzyjających rozwojowi przedsiębiorczości poprzez szeroki dostęp do usług doradczych, szkoleń oraz ich promocji
- 1.3.3. Rozwój infrastruktury dla małych i średnich przedsiębiorstw
- 1.3.4. Otwarcie możliwości wykorzystania terenów Gminy w zakresie rozwoju instalacji OZE

II CEL STRATEGICZNY

PRZESTRZEŃ GMINY ŁAZY ZAPEWNIĄ DOBRE WARUNKI ŻYCIA MIESZKAŃCOM I STANOWI MIEJSCE ATRAKCYJNE DLA TURYSTÓW

Cel operacyjny 2.1.

2.1. Rozwój zrównoważonej infrastruktury transportowej

Realizacja celu strategicznego dotyczącego rozwoju zrównoważonej infrastruktury transportowej w gminie Łazy będzie polegała na wdrożeniu kompleksowego planu, który obejmuje zarówno poprawę jakości dróg, jak i rozwój transportu publicznego oraz rowerowego. Modernizacja dróg będzie obejmować zarówno remonty, jak i budowę nowych odcinków, co umożliwi płynniejszy i bezpieczniejszy ruch. Szczególnie w rejonach turystycznych planowany jest rozwój infrastruktury rowerowej obejmujący m.in. ścieżki rowerowe, punkty wypożyczania rowerów, tras turystycznych oraz stacje naprawcze dla rowerów. Ważna będzie także integracja transportu rowerowego z transportem publicznym, co umożliwi mieszkańcom i turystom łatwiejsze przesiadanie się z jednego środka transportu do drugiego. W tym celu zakłada się utworzenie parkingów park&ride. Działania wspierające poprawę bezpieczeństwa na drogach obejmują budowę nowych przejść dla pieszych, montaż progów zwalniających, lepsze oznakowania przejść czy też edukację mieszkańców w zakresie bezpieczeństwa drogowego. Kluczowe działania, takie jak opracowanie Planu Zrównoważonej Mobilności Miejskiej, inwestowanie w infrastrukturę rowerową, integrację transportu rowerowego z publicznym, oraz poprawę bezpieczeństwa na drogach, pozwolą stworzyć nowoczesny, efektywny system transportowy, który będzie sprzyjał zrównoważonemu rozwojowi gminy, poprawie jakości życia mieszkańców oraz zwiększeniu atrakcyjności regionu dla turystów.

Kierunki działań:

- 2.1.1. Opracowanie Planu Zrównoważonej Mobilności Miejskiej (SUMP)
- 2.1.2. Inwestowanie w poprawę jakości dróg lokalnych oraz zwiększanie połączeń z sąsiednimi gminami
- 2.1.3. Rozwój infrastruktury rowerowej, szczególnie w atrakcyjnych turystycznie rejonach
- 2.1.4. Integracja rowerów z transportem publicznym poprzez utworzenie parkingów park&ride
- 2.1.5. Podejmowanie działań na rzecz poprawy bezpieczeństwa na drogach

i przejściach dla pieszych

Cel operacyjny 2.2.

2.2. Rozwój turystyki w oparciu o historyczne znaczenie Gminy Łazy i wykorzystanie jej walorów krajobrazowych

Celem strategicznym gminy Łazy w zakresie rozwoju turystyki jest wykorzystanie bogatego dziedzictwa historycznego i przyrodniczego regionu, w tym tradycji kolejowych, kamieniołomów oraz naturalnych walorów krajobrazowych, w celu stworzenia atrakcyjnego i zrównoważonego sektora turystycznego. Realizacja tego celu będzie się opierać o kilka kluczowych działań. Ważnym krokiem w zakresie promocji będzie utworzenie marki terytorialnej opartej na historycznych tradycjach kolejowych, które mają duże znaczenie dla tożsamości regionu. Celem jest zwiększenie rozpoznawalności Gminy jako miejsca o unikalnej historii kolejowej. Promowanie marki będzie także obejmować współpracę z różnymi podmiotami, w tym także z sąsiednimi jednostkami samorządu terytorialnego. Aby jak najlepiej rozwijać turystykę, zakłada się także opracowanie dokumentu Strategii Rozwoju Turystyki. W ramach rozwoju infrastruktury turystycznej, dobrym rozwiązaniem będzie także stworzenie centrum edukacyjno – turystycznego poświęconego historii kolei, pełniącego jednocześnie także centrum informacji turystycznej. Ponadto istotne będzie organizowanie wydarzeń tematycznych. Ważnym kierunkiem rozwoju będzie wykorzystanie potencjału kamieniołomów, poprzez ich promocję oraz przeprowadzenie działań zwiększających ich atrakcyjność turystyczną. Z punktu promocji, istotne będzie także wyróżnienie miejsc takich jak kamionka łazowska, cementownia oraz zabytki związane z kulturą regionu. Ważne będzie także tworzenie nowych tematycznych tras turystycznych tj. szlak turystyczny o tematyce kolejowej, edukacyjny szlak turystyczny itp. Realizacja celu strategicznego będzie przede wszystkim polegała na stworzeniu kompleksowego systemu turystycznego, który uwzględni zarówno dziedzictwo historyczne, jak i przyrodnicze regionu.

Kierunki działań:

2.2.1. Utworzenie i promocja marki terytorialnej opartej o historyczne znaczenie Gminy Łazy

2.2.2. Stworzenie Strategii Rozwoju Turystyki w oparciu o historyczne i przyrodnicze dziedzictwo Gminy Łazy

2.2.3. Rozwój infrastruktury turystycznej Gminy w oparciu o historyczne tradycje kolejowe

2.2.4. Wykorzystanie potencjału i nadanie nowych funkcji turystycznych niefunkcjonującym kamieniołomom

2.2.5. Wykorzystanie potencjału dziedzictwa kulturowego w turystyce

2.2.6. Wykorzystanie potencjału naturalnego krajobrazu gminy do rozwoju turystyki aktywnej

Cel operacyjny 2.3.

2.3. Rozwój przestrzenny Gminy w zgodzie ze zrównoważonym rozwojem

Założeniem jest harmonijna i zrównoważona transformacja przestrzenna obszaru gminy, uwzględniająca zarówno potrzeby społeczne, jak i ochronę środowiska. Istotne jest zachowanie równowagi pomiędzy rozwojem infrastrukturalnym, ochroną zasobów naturalnych, a poprawą jakości życia mieszkańców.

W ramach realizacji tego celu istotna jest aktualizacja istniejących miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Aktualizacja ma zapewnić lepsze zagospodarowanie przestrzeni w gminie, umożliwiając harmonijny rozwój w zgodzie z otoczeniem. W kwestii rozwoju przestrzennego istotne jest także zwiększanie udziału terenów zieleni w Gminie. Przykładowymi działaniami jest m.in. budowa parków kieszonkowych, zazielenianie ulic miast (także w celu ochrony przed hałasem), czy też tworzenie nowych przestrzeni parkowych. Zrównoważony rozwój przestrzeni obejmował będzie także tworzenie nowych przestrzeni dla dzieci i młodzieży. Takimi przestrzeniami będą m.in. skatepark, place zabaw, centrum młodzieżowe, centrum aktywności społecznej czy też nowe boiska w poszczególnych sołectwach. Istotne jest projektowanie a także uzupełnianie już istniejących przestrzeni publicznych o małą architekturę skierowaną dla młodzieży. Wśród przykładowych działań można wskazać m.in. strefy relaksu i integracji młodzieży (ławki z zadaszeniem, miejsca spotkań z ładowarkami i Wi-Fi, ścieżki rekreacyjne do jazdy na rolkach, deskorolce czy hulajnodge, czy też plenerowe przestrzenie do nauki lub pracy w grupach tj. altany edukacyjne, otwarte strefy wypoczynkowe. Ważnym kierunkiem rozwoju jest także zagospodarowanie terenów wokół zalewu Mitręga na cele turystyczno-rekreacyjne. Przekształcenie tych terenów może przynieść korzyści gospodarcze oraz poprawić jakość życia mieszkańców i turystów. Istotne są także działania wpływające na poprawę estetyki i bezpieczeństwa w przestrzeniach. Takimi działaniami będzie: wprowadzanie oświetlenia, zwiększenie monitoringu miejskiego, zwiększenie ilości koszy do segregacji odpadów, modernizacja elewacji budynków w centrum gminy czy też tworzenie zielonych stref przyjaznym pieszym.

Oczekiwanyymi rezultatami są m.in. lepsza jakość życia mieszkańców, poprawa estetyki przestrzeni, zwiększenie atrakcyjności turystycznej gminy, zrównoważony rozwój przestrzenny oraz poprawa jakości środowiska.

Kierunki działań:

2.3.1. Aktualizacja istniejących miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego

2.3.2. Zwiększanie udziału terenów zieleni w Gminie

2.3.3. Tworzenie nowych przestrzeni dla dzieci i młodzieży

2.3.4. Zagospodarowanie terenów wokół zalewu Mitręga na cele turystyczno-rekreacyjne

2.3.5. Poprawa estetyki i bezpieczeństwa Gminy

Cel operacyjny 2.4.

2.4. Poprawa jakości życia mieszkańców Gminy Łazy poprzez rozwój mieszkalnictwa

Założeniem jest podniesienie jakości życia mieszkańców Gminy Łazy poprzez rozwój sektora mieszkaniowego, który będzie dostosowany do zmieniających się potrzeb społecznych i demograficznych.

W realizacji tego celu istotna będzie rozbudowa zabudowy mieszkań w gminie, w tym budowa mieszkań z preferencyjnymi warunkami wynajmu. Cel obejmuje także promowanie projektów mieszkaniowych uwzględniających energooszczędność, czyli takich które wykorzystują odnawialne źródła energii, wprowadzają zrównoważone rozwiązania czy też zielone technologie. Istotne jest także wprowadzanie działań, które zachęcą młodych mieszkańców do pozostania w Gminie. Kierunkiem rozwoju więc będzie tworzenie warunków mieszkalnych dla osób młodych poprzez realizację programów wspierających młodych ludzi do uzyskania mieszkania. Projektowanie i rozwój mieszkalnictwa to nie tylko budowa nowych osiedli, ale także dostosowanie przestrzeni do różnych grup społecznych. Zróżnicowane potrzeby wymagają różnorodnych rozwiązań tj. mieszkania socjalne, budowa mieszkań wspomaganych czy też budowa większych mieszkań skierowanych do rodzin. Z punktu wzmocnienia atrakcyjności oraz komfortu w obszarach zamieszkania istotne będzie także wzmocnienie bądź stworzenie naturalnych barier akustycznych, szczególnie w przypadku obszarów znajdujących się przy głównych szlakach komunikacyjnych bądź obszarach przemysłowych.

Wśród oczekiwanych rezultatów wymienić można m.in. zwiększoną dostępność mieszkań, zwiększenie liczby mieszkań uwzględniających energooszczędność, lepsze warunki mieszkaniowe dla młodszych pokoleń oraz rozbudowa przestrzeni dostosowanych do potrzeb różnych grup społecznych.

Kierunki działań:

2.4.1. Rozbudowa zabudowy mieszkaniowej w Gminie

2.4.2. Promowanie projektów mieszkaniowych uwzględniających energooszczędność

2.4.3. Tworzenie warunków mieszkalnych dla osób młodych

2.4.4. Rozbudowa infrastruktury mieszkaniowej z uwzględnieniem różnorodności potrzeb

III CEL STRATEGICZNY

W GMINIE ŁAZY WYKORZYSTUJE SIĘ POTENCJAŁ I CHRONI ŚRODOWISKO W SPOSÓB ZRÓWNOWAŻONY

Cel operacyjny 3.1.

3.1. Ochrona i poprawa jakości wód powierzchniowych i podziemnych oraz wzmocnienie działań z zakresu ochrony środowiska

Cel koncentruje się na zapewnieniu długoterminowej ochrony zasobów wodnych Gminy poprzez poprawę jakości wód powierzchniowych i podziemnych oraz realizację działań związanych z ochroną środowiska.

Istotnym krokiem będzie rozwój infrastruktury zarządzania wodą. Działaniami podjętymi w tym celu będzie m.in. budowa i modernizacja systemów melioracyjnych, modernizacja istniejących zbiorników wodnych, ochrona obszarów stref ochrony ujęć i źródeł wody do spożycia dla ludzi, tworzenie zbiorników małej i dużej retencji oraz wprowadzanie ogrodów deszczowych w przestrzeniach gminy. W ramach realizacji celu planuje się także ochronę zasobów wodnych przez zanieczyszczeniami. Obejmuje to dbanie o czystość wód powierzchniowych i podziemnych występujących na terenie gminy, poprzez poprawę funkcjonowania systemów odprowadzania ścieków komunalnych, przemysłowych. Istotne będzie także utrzymanie wysokiego stopnia zwodociągowania Gminy, a także podejmowanie działań zwiększających jej stopień skanalizowania. Ważne będzie także wdrażanie technologii oczyszczania wód opadowych. Kolejnym aspektem jest ochrona bioróżnorodności i ekosystemów naturalnych. W tym kierunku ważne będzie wzmacnianie roli lasów i korytarzy ekologicznych oraz wzmocnienie ochrony obszarów cennych przyrodniczo występujących na terenie gminy. Aby zwiększyć powierzchnię tego typu obszarów, planowane jest podejmowanie działań przywracających bioróżnorodność na terenach zdegradowanych i poprzemysłowych. Ważne będzie także wzmocnienie świadomości prośrodowiskowej mieszkańców poprzez organizację programów i warsztatów, a także wdrażanie rozwiązań z zakresu gospodarki o obiegu zamkniętym (GOZ). Gmina będzie promować takie rozwiązania, które pozwolą na oszczędność zasobów wodnych i zmniejszenie zanieczyszczeń.

Kierunki działań:

3.1.1. Rozwój infrastruktury zarządzania wodą

3.1.2. Ochrona zasobów wodnych przed zanieczyszczeniami

3.1.3. Ochrona bioróżnorodności i ekosystemów naturalnych

3.1.4. Wzmocnienie świadomości prośrodowiskowej mieszkańców poprzez organizację programów i warsztatów

3.1.5. Wdrażanie rozwiązań z zakresu gospodarki o obiegu zamkniętym (GOZ)

Cel operacyjny 3.2.

3.2. Poprawa jakości powietrza i zmniejszenie emisji zanieczyszczeń

Cel zakłada podjęcie działań wpływających na poprawę jakości powietrza w Gminie Łazy oraz zmniejszenie emisji zanieczyszczeń do atmosfery.

W realizacji celu istotne będzie opracowanie Miejskiego Planu Adaptacji do zmian klimatu. Dokument zawierał będzie strategię mające na celu zmniejszenie wpływu zmian klimatycznych na Gminę. Rozwój infrastruktury energetycznej, w tym rozwój odnawialnych źródeł energii (OZE) jest kluczowy m.in. w kwestii zmniejszenia emisji spalin i gazów cieplarnianych. Do realizacji tego kierunku niezbędne więc będzie podjęcie działań tj. modernizacje w budynkach użyteczności publicznej, wymiana oświetlenia ulicznego na energooszczędne itp. Cel obejmuje także promocję efektywnego wykorzystania energii, szczególnie wśród mieszkańców gminy. W tym celu niezbędne jest wprowadzenie działań tj. dofinansowania do OZE, promocja zrównoważonych środków transportu, edukacja i zwiększanie świadomości mieszkańców w zakresie efektywnego wykorzystania energii. Na poprawę jakości powietrza ma także wpływ stan przestrzeni gminy. Dobrym kierunkiem rozwoju będzie więc zagospodarowanie terenów zdegradowanych i przemysłowych. Zagospodarowanie to w dużej mierze obejmować będzie rozwój zieleni na tych obszarach, zwiększanie i przywracanie bioróżnorodności na nich oraz przeprowadzanie innych działań rewitalizacyjnych.

Kierunki działań:

3.2.1. Opracowanie Miejskiego Planu Adaptacji do zmian klimatu

3.2.2. Rozwijanie infrastruktury energetycznej, w tym OZE oraz wzrost udziału wykorzystania odnawialnych źródeł energii

3.2.3. Promowanie efektywnego wykorzystania energii

3.2.4. Zagospodarowanie terenów zdegradowanych i przemysłowych

Cel operacyjny 3.3.

3.3. Zwiększenie efektywności systemu gospodarowania odpadami i podejmowanie działań mające na celu przeciwdziałanie ich powstawania

Cel operacyjny zakłada stworzenie zrównoważonego systemu gospodarki odpadowej, który będzie bardziej przyjazny dla środowiska, zdrowia mieszkańców i w pełni wykorzystywał dostępne zasoby.

Istotnymi kierunkami rozwoju w ramach celu będzie m.in. zwiększenie efektywności systemu selektywnej zbiórki odpadów. Działaniami w tym zakresie będzie rozbudowa i modernizacja PSZOK czy też dostosowanie koszuw znajdujących się w przestrzeniach gminy do różnych rodzajów odpadów. Kolejnym ważnym kierunkiem jest zmniejszenie liczby dzikich wysypisk. W tym celu ważne jest podjęcie działań tj. zwiększenie liczby kontrolowanych punktów odbioru odpadów w miejscach wrażliwych, likwidację istniejących wysypisk, a także odpowiedni monitoring. Aby zrealizować cel, niezbędne jest także podejmowanie działań w zakresie edukacji społecznej mieszkańców. Działania w tym zakresie obejmują m.in. organizację kampanii edukacyjnych w szkołach i wśród mieszkańców na temat m.in. segregacji, sposobów ograniczania odpadów, korzyści płynących z recyklingu. Zwiększenie świadomości mieszkańców wpłynie na ich postawy i zachowania związane z odpowiedzialnym podejściem do odpadów oraz ochroną środowiska.

Kierunki działań:

3.3.1. Zwiększenie efektywności systemu selektywnej zbiórki odpadów

3.3.2. Zmniejszenie liczby dzikich wysypisk

3.3.3. Podejmowanie działań w zakresie edukacji społecznej mieszkańców

IV CEL STRATEGICZNY

GMINA ŁAZY JEST MIEJSCEM INKLUZYWNYM O WZMOCNIONYM POTENCJALE GMINY DZIĘKI DZIAŁALNOŚCI JEJ MIESZKAŃCÓW

Cel operacyjny 4.1.

4.1. Wzmacnianie społecznej inkluzji

W ramach realizacji celu zakłada się zapewnienie większej integracji społecznej oraz włączanie grup marginalizowanych do życia społecznego, zawodowego, edukacyjnego i kulturalnego gminy.

Aby zrealizować dany cel niezbędne jest inwestowanie w rozwój organizacji pozarządowych, takich jak stowarzyszenia i fundacje oraz wspieranie ich działań. Ważne jest oferowanie wsparcia finansowego i organizacyjnego. Kolejny kierunek obejmuje promocję równych szans w dostępie do edukacji, pracy, kultury i rekreacji. Wzmocnienie równości szans obejmuje szeroką gamę działań mających na celu usuwanie barier w dostępie do różnych zasobów społecznych. Programy wspierające osoby z grup mniejszościowych, mają zapewnić im pełny dostęp do edukacji, pracy oraz kultury i rekreacji. W ramach tego celu nastąpi także modernizacja przestrzeni publicznych (np. urzędów, szkół, ośrodków kultury) w celu ich przystosowania do potrzeb osób z niepełnosprawnościami. Obejmuje to m.in. budowę wind, ramp, dostosowanie toalet czy też zapewnienie łatwego dostępu do wszystkich pomieszczeń instytucji publicznych. Działanie obejmuje także modernizację obiektów pod względem poprawy estetyki elewacji, rozbudowy o strefy odpoczynku czy też poprawa zagospodarowania w szczególności przy szkołach.

Kierunki działań:

- 4.1.1. Wzmacnianie organizacji pozarządowych oraz aktywizacja społeczna mieszkańców poprzez wspieranie stowarzyszeń, fundacji i innych inicjatyw lokalnych
- 4.1.2. Promowanie równych szans w dostępie do edukacji, pracy, kultury i rekreacji
- 4.1.3. Dostosowanie budynków instytucji publicznych dla osób ze szczególnymi potrzebami

Cel operacyjny 4.2.

4.2. Wprowadzanie działań zwiększających jakość życia mieszkańców

Cel zakłada poprawę jakości życia mieszkańców Gminy poprzez rozwój działań skierowanych do różnych grup wiekowych i społecznych. Skupienie się na potrzebach każdej z grup społecznych ma na celu budowanie społeczności lokalnej, poprawę jej integracji, a także uczynienie gminy bardziej atrakcyjną i przyjazną do życia dla wszystkich jej mieszkańców.

Kluczowym kierunkiem rozwoju w tym zakresie będzie rozwój działań skierowanych do osób młodych. Działania te obejmują rozwój oferty edukacyjnej, kulturalnej oraz sportowej. Działania te powinny obejmować m.in. rozwój zajęć dodatkowych rozwijających pasje młodzieży, rozwój programów edukacyjnych, organizację zajęć integracyjnych. Ważne jest wsparcie osób młodych w rozwijaniu ich zainteresowań, poprzez m.in. organizację zajęć teatralnych, zajęć z tańca ludowego, dodatkowych zajęć z języków obcych. Ważnym elementem jest także dostosowanie przestrzeni gminy do potrzeb osób starszych. Obejmuje to kwestię infrastruktury, m.in. budowę chodników, obniżanie krawężników w przestrzeniach publicznych, większa ilość ławek w przestrzeniach, czy też dostosowanie budynków użyteczności publicznej do osób z ograniczoną mobilnością. Druga kwestia obejmuje zaś rozwój oferty skierowanej do tej grupy, w tym m.in.: warsztaty, wydarzenia kulturalne, rekreacyjne, zajęcia dodatkowe, czy też zapewnienie możliwości do aktywnego uczestnictwa w życiu społecznym. Aby jak najlepiej zaktywizować wszystkich mieszkańców gminy, zakłada się organizację wydarzeń tj. festyny, koncerty, wystawy, pikniki rodzinne, zawody sportowe, akcje wspólnego sadzenia drzew, organizowanie kina plenerowego. Tego rodzaju inicjatywy będą tworzyć okazje do integracji, pozwolą mieszkańcom na lepsze poznanie się i będą sprzyjały tworzeniu więzi społecznych.

Kierunki działań:

4.2.1. Rozwój działań skierowanych dla młodzieży i osób młodych

4.2.2. Rozwój infrastruktury dla seniorów, w celu zwiększenia atrakcyjności gminy dla osób starszych

4.2.3. Organizowanie lokalnych wydarzeń aktywizujących mieszkańców Gminy Łazy

Cel operacyjny 4.3.

4.3. Zwiększanie bezpieczeństwa w Gminie

Założeniem celu operacyjnego jest zapewnienie mieszkańcom poczucia bezpieczeństwa oraz ochrony przed zagrożeniami.

Wśród kluczowych kierunków działań możemy wyróżnić m.in. budowę i modernizację infrastruktury ochrony ludności. Budowa schronów oraz wzmocnienie istniejących obiektów jest ważna w celu zapewnienia bezpiecznych miejsc

w przypadku zagrożenia. Ponadto w zakresie podnoszenia poziomu bezpieczeństwa mieszkańców oprócz wymienionych planuje się:

1. Inwestycje związane z powstaniem zaplecza magazynowego dla asortymentu dedykowanego do ochrony ludności.
2. Zakup sprzętu do zapewnienia ciągłości dostaw wody pitnej.
3. Zakup pojazdu i koparki niezbędnych do reagowania na zagrożenia.
4. Rozbudowa systemu alarmowania i ostrzegania o zagrożeniach.
5. Zakup sprzętu do ewakuacji mieszkańców.
6. Rozbudowę istniejących remiz OSP i dostosowanie do celów związanych z ochroną ludności.
7. Doposażenie jednostek OSP w środki ochrony osobistej i sprzęt ratunkowy.
8. Organizowanie szkoleń z obszaru ochrony ludności i obrony cywilnej dedykowanych zarówno dla kadry kierowniczej, pracowników UM w Łazach i innych jednostek organizacyjnych jak i mieszkańców gminy Łazy.
9. Poprawienie stanu komunikacji w przypadku zakłóceń systemów łączności.

Istotne są także regularne przeglądy infrastruktury w celu zapewnienia jej funkcjonalności i odporności na różne zagrożenia. Ważne jest wzmacnianie infrastruktury krytycznej, czyli zasobów, które są niezbędne do funkcjonowania społeczności i gospodarki. Wśród kluczowych działań w tym zakresie można wymienić m.in. zakup agregatów prądotwórczych, zakup czujników i systemów monitorujących. Agregaty prądotwórcze stanowią ważny element infrastruktury krytycznej, ponieważ zapewnią zasilanie w przypadku przerwy w dostawie elektrycznej. Wprowadzenie zaawansowanych czujników i systemów monitorujących stan infrastruktury krytycznej pozwala na szybkie wykrywanie awarii, zagrożeń oraz nieprawidłowości w działaniu systemów. Zwiększenie bezpieczeństwa w zakresie infrastruktury krytycznej to kluczowy krok w budowaniu odporności gminy na różne zagrożenia.

Kierunki działań:

4.3.1. Poprawa bezpieczeństwa w zakresie ochrony ludności i mienia

4.3.2. Zwiększenie bezpieczeństwa w zakresie infrastruktury krytycznej

Cel operacyjny 4.4.

4.4. Efektywne zarządzanie Gminą

Cel koncentruje się na poprawie jakości zarządzania publicznego. Realizacja tego celu zakłada poprawę efektywności działań administracji gminnej, lepsze wykorzystanie zasobów oraz zapewnienie większej transparentności i zaangażowania mieszkańców w procesy decyzyjne.

Wśród kluczowych działań wskazuje się wzmocnienie umiejętności i kompetencji pracowników instytucji publicznych. Ważne jest umożliwianie

pracownikom zdobycia nowych kwalifikacji i umiejętności niezbędnych w pracy poprzez szkolenia i kursy zawodowe. Efektywne zarządzanie gminą wymaga także uproszczenia procedur, aby zarówno pracownicy administracji publicznej jak i mieszkańcy mogli mieć zapewniony łatwiejszy dostęp do usług publicznych. Istotne jest także zwiększenie zaangażowania mieszkańców w proces wdrażania polityki rozwoju gminy. Wśród działań wskazanych w tym celu można wyróżnić m.in. organizowanie spotkań konsultacyjnych, debat publicznych, czy też wykorzystanie platform internetowych do zbierania opinii i sugestii mieszkańców. Przy tym warto promować ideę zrównoważonego rozwoju poprzez angażowanie różnych grup społecznych w proces planowania i realizacji projektów. W kwestii zwiększenia możliwości rozwoju gminy, dobrym rozwiązaniem będzie dalsze aktywne pozyskiwanie funduszy zewnętrznych na realizację projektów. W ramach rozwoju gminy warto także podejmować współpracę z innymi gminami, np. gminami sąsiednimi, z którymi można zrealizować wspólne projekty rozwojowe. Wśród przykładowych działań można wskazać m.in. tworzenie wspólnych szlaków turystycznych, zintegrowane działania promocyjne, wspólne inicjatywy sportowe i rekreacyjne, wspólny rozwój turystyki pieszej i rowerowej, rozwój infrastruktury drogowej i poprawa bezpieczeństwa itp.

Kierunki działań:

- 4.4.1. Wzmocnienie umiejętności i kompetencji pracowników instytucji publicznych
- 4.4.2. Usprawnienie procesów administracyjnych
- 4.4.3. Rozwijanie partycypacji społecznej w procesie wdrażania polityki rozwoju Gminy
- 4.4.4. Aktywne pozyskiwanie funduszy zewnętrznych na realizację projektów związanych z rozwojem Gminy
- 4.4.5. Współpraca międzygminna i zarządzanie rozwojem

WYKAZ ZADAŃ WSKAZANYCH PRZEZ UM W ŁAZACH REKOMENDOWANYCH DO REALIZACJI W RAMACH STRATEGII ROZWOJU GMINY ŁAZY DO 2035 ROKU

Lp.	Działanie	Nazwa celu strategicznego, celu operacyjnego i kierunku rozwoju wskazanego w Strategii	Podmiot realizujący	Termin realizacji	Szacunkowy koszt zadania
01	Wydarzenia związane z historią Łaz	<u>Cel strategiczny:</u> 1. GMINA ŁAZY ROZWIJA GOSPODARKE POPRZEZ WYKORZYSTANIE SWOJEGO POTENCJAŁU TURYSTYCZNEGO I PRZEDSIĘBIORCZEGO <u>Cel operacyjny:</u> 1.1. Zwiększenie czynnika wzrostu gospodarczego Gminy Łazy poprzez wykorzystanie potencjału turystycznego <u>Kierunek działań:</u> Organizacja nowych wydarzeń i festiwali o znaczeniu ponadlokalnym	Miejski Ośrodek Kultury, Gmina Łazy	2025-2035	10 000
02	Wydarzenia związane z turystyką aktywną	<u>Cel strategiczny:</u> 2. PRZESTRZEŃ GMINY ŁAZY ZAPEWNIĄ DOBRE WARUNKI ŻYCIA MIESZKAŃCOM I STANOWI MIEJSCE ATRAKCYJNE DLA TURYSTÓW <u>Cel operacyjny:</u> 2.2 Rozwój turystyki w oparciu o historyczne znaczenie Gminy Łazy i wykorzystanie jej walorów krajobrazowych <u>Kierunek działań:</u> Wykorzystanie potencjału naturalnego krajobrazu gminy do rozwoju turystyki aktywnej	Ośrodek Sportu i Rekreacji	2025-2035	3000
03	Lokalne imprezy, festyny, dożynki	<u>Cel strategiczny:</u> 1. GMINA ŁAZY ROZWIJA GOSPODARKE POPRZEZ WYKORZYSTANIE SWOJEGO POTENCJAŁU TURYSTYCZNEGO I PRZEDSIĘBIORCZEGO	Miejski Ośrodek Kultury, Ośrodek Sportu i Rekreacji	2025-2035	

		<u>Cel operacyjny:</u> 1.1. Zwiększenie czynnika wzrostu gospodarczego Gminy Łazy poprzez wykorzystanie potencjału turystycznego <u>Kierunek działań:</u> Organizacja nowych wydarzeń i festiwali o znaczeniu ponadlokalnym	Sołtysi z Radą sołecką, Koła Gospodyń, Stowarzyszenia działające na terenie sołectw, Szkoły Gmina Łazy		400 000
04	Rajdy przy kamieniotomach	<u>Cel strategiczny:</u> 1. GMINA ŁAZY ROZWIJA GOSPODARKE POPRZEZ WYKORZYSTANIE SWOJEGO POTENCJAŁU TURYSTYCZNEGO I PRZEDSIĘBIORCZEGO <u>Cel operacyjny:</u> 1.1. Zwiększenie czynnika wzrostu gospodarczego Gminy Łazy poprzez wykorzystanie potencjału turystycznego <u>Kierunek działań:</u> Organizacja nowych wydarzeń i festiwali o znaczeniu ponadlokalnym	Osoby prywatne, Ośrodek Sportu i Rekreacji Gmina Łazy	2025-2035	20 000
05	Wydarzenia sportowe	<u>Cel strategiczny:</u> 1. GMINA ŁAZY ROZWIJA GOSPODARKE POPRZEZ WYKORZYSTANIE SWOJEGO POTENCJAŁU TURYSTYCZNEGO I PRZEDSIĘBIORCZEGO <u>Cel operacyjny:</u> 1.1. Zwiększenie czynnika wzrostu gospodarczego Gminy Łazy poprzez wykorzystanie potencjału turystycznego <u>Kierunek działań:</u> Organizacja nowych wydarzeń i festiwali o znaczeniu ponadlokalnym	Ośrodek Sportu i Rekreacji Szkoły, Stowarzyszenia działające na terenie sołectw	2025-2035	30 000
06	Rozwój sektora turystycznego	<u>Cel strategiczny:</u> 1. GMINA ŁAZY ROZWIJA GOSPODARKE POPRZEZ WYKORZYSTANIE SWOJEGO POTENCJAŁU TURYSTYCZNEGO I PRZEDSIĘBIORCZEGO <u>Cel operacyjny:</u> 1.2. Rozwój i wsparcie lokalnej przedsiębiorczości <u>Kierunek działań:</u> Dywersyfikacja sektora gospodarczego	Gmina Łazy	2025-2035	40 000

07	Zachęty inwestycyjne dla przedsiębiorców	<u>Cel strategiczny:</u> 1. GMINA ŁAZY ROZWIJA GOSPODARKE POPRZEZ WYKORZYSTANIE SWOJEGO POTENCJAŁU TURYSTYCZNEGO I PRZEDSIĘBIORCZEGO <u>Cel operacyjny:</u> 1.2. Rozwój i wsparcie lokalnej przedsiębiorczości <u>Kierunek działań:</u> Dywersyfikacja sektora gospodarczego	Gmina Łazy	2025-2035	50 000
08	Wsparcie dla rozwoju nowych usług	<u>Cel strategiczny:</u> 1. GMINA ŁAZY ROZWIJA GOSPODARKE POPRZEZ WYKORZYSTANIE SWOJEGO POTENCJAŁU TURYSTYCZNEGO I PRZEDSIĘBIORCZEGO <u>Cel operacyjny:</u> 1.2. Rozwój i wsparcie lokalnej przedsiębiorczości <u>Kierunek działań:</u> Dywersyfikacja sektora gospodarczego	Gmina Łazy	2025-2035	50 000
09	Stworzenie punktów doradczych	<u>Cel strategiczny:</u> 1. GMINA ŁAZY ROZWIJA GOSPODARKE POPRZEZ WYKORZYSTANIE SWOJEGO POTENCJAŁU TURYSTYCZNEGO I PRZEDSIĘBIORCZEGO <u>Cel operacyjny:</u> 1.2. Rozwój i wsparcie lokalnej przedsiębiorczości <u>Kierunek działań:</u> Dywersyfikacja sektora gospodarczego	Gmina Łazy	2025-2035	7000
10	Organizacja szkoleń	<u>Cel strategiczny:</u> 1. GMINA ŁAZY ROZWIJA GOSPODARKE POPRZEZ WYKORZYSTANIE SWOJEGO POTENCJAŁU TURYSTYCZNEGO I PRZEDSIĘBIORCZEGO <u>Cel operacyjny:</u> 1.2. Rozwój i wsparcie lokalnej przedsiębiorczości <u>Kierunek działań:</u> Dywersyfikacja sektora gospodarczego	Gmina Łazy	2025-2035	10 000

11	Promowanie lokalnych przedsiębiorców	<u>Cel strategiczny:</u> 1. GMINA ŁAZY ROZWIJA GOSPODARKE POPRZEZ WYKORZYSTANIE SWOJEGO POTENCJAŁU TURYSTYCZNEGO I PRZEDSIĘBIORCZEGO <u>Cel operacyjny:</u> 1.2. Rozwój i wsparcie lokalnej przedsiębiorczości <u>Kierunek działań:</u> Promocja lokalnych przedsiębiorstw	Gmina Łazy	2025-2035	3000
12	Wspieranie młodych firm i startupów	<u>Cel strategiczny:</u> 1. GMINA ŁAZY ROZWIJA GOSPODARKE POPRZEZ WYKORZYSTANIE SWOJEGO POTENCJAŁU TURYSTYCZNEGO I PRZEDSIĘBIORCZEGO <u>Cel operacyjny:</u> 1.2. Rozwój i wsparcie lokalnej przedsiębiorczości <u>Kierunek działań:</u> Promocja lokalnych przedsiębiorstw	Gmina Łazy	2025-2035	25 000
13	Promowanie lokalnych firm jako pracodawców	<u>Cel strategiczny:</u> 1. GMINA ŁAZY ROZWIJA GOSPODARKE POPRZEZ WYKORZYSTANIE SWOJEGO POTENCJAŁU TURYSTYCZNEGO I PRZEDSIĘBIORCZEGO <u>Cel operacyjny:</u> 1.2. Rozwój i wsparcie lokalnej przedsiębiorczości <u>Kierunek działań:</u> Promocja lokalnych przedsiębiorstw	Gmina Łazy	2025-2035	5000
14	Tworzenie przestrzeni coworkingowych	<u>Cel strategiczny:</u> 1. GMINA ŁAZY ROZWIJA GOSPODARKE POPRZEZ WYKORZYSTANIE SWOJEGO POTENCJAŁU TURYSTYCZNEGO I PRZEDSIĘBIORCZEGO <u>Cel operacyjny:</u> 1.3. Zwiększenie liczby podmiotów gospodarczych oraz ich konkurencyjności w Gminie Łazy <u>Kierunek działań:</u> Rozwój infrastruktury dla małych i średnich przedsiębiorstw	Gmina Łazy	2025-2035	5000

15	Stworzenie inkubatorów przedsiębiorczości	<u>Cel strategiczny:</u> 1. GMINA ŁAZY ROZWIJA GOSPODARKĘ POPRZECZ WYKORZYSTANIE SWOJEGO POTENCJAŁU TURYSTYCZNEGO I PRZEDSIĘBIORCZEGO <u>Cel operacyjny:</u> 1.3. Zwiększenie liczby podmiotów gospodarczych oraz ich konkurencyjności w Gminie Łazy <u>Kierunek działań:</u> Rozwój infrastruktury dla małych i średnich przedsiębiorstw	Gmina Łazy	2025-2035	25 000
16	Tworzenie przestrzeni biurowych	<u>Cel strategiczny:</u> 1. GMINA ŁAZY ROZWIJA GOSPODARKĘ POPRZECZ WYKORZYSTANIE SWOJEGO POTENCJAŁU TURYSTYCZNEGO I PRZEDSIĘBIORCZEGO <u>Cel operacyjny:</u> 1.3. Zwiększenie liczby podmiotów gospodarczych oraz ich konkurencyjności w Gminie Łazy <u>Kierunek działań:</u> Rozwój infrastruktury dla małych i średnich przedsiębiorstw	Gmina Łazy	2025-2035	20 000
17	Umożliwienie realizacji inwestycji OZE na terenie Gminy	<u>Cel strategiczny:</u> 1. GMINA ŁAZY ROZWIJA GOSPODARKĘ POPRZECZ WYKORZYSTANIE SWOJEGO POTENCJAŁU TURYSTYCZNEGO I PRZEDSIĘBIORCZEGO <u>Cel operacyjny:</u> 1.3. Zwiększenie liczby podmiotów gospodarczych oraz ich konkurencyjności w Gminie Łazy <u>Kierunek działań:</u> Otwarcie możliwości wykorzystania terenów Gminy w zakresie rozwoju instalacji OZE	Gmina Łazy	2025-2035	150 000
18	Modernizacja istniejących dróg	<u>Cel strategiczny:</u> 2. PRZESTRZEŃ GMINY ŁAZY ZAPEWNIĄ DOBRE WARUNKI ŻYCIA MIESZKAŃCOM I STANOWI MIEJSCE ATRAKCYJNE DLA TURYSTÓW <u>Cel operacyjny:</u> 2.1. Rozwój zrównoważonej infrastruktury transportowej	Gmina Łazy	2025-2035	5 000 000

		<u>Kierunek działań:</u> Inwestowanie w poprawę jakości dróg lokalnych oraz zwiększanie połączeń z sąsiednimi gminami			
19	Budowa nowych odcinków dróg szczególnie w rejonach turystycznych	<u>Cel strategiczny:</u> 2. PRZESTRZEŃ GMINY ŁAZY ZAPEWNIĄ DOBRE WARUNKI ŻYCIA MIESZKAŃCOM I STANOWI MIEJSCE ATRAKCYJNE DLA TURYSTÓW <u>Cel operacyjny:</u> 2.1. Rozwój zrównoważonej infrastruktury transportowej <u>Kierunek działań:</u> Inwestowanie w poprawę jakości dróg lokalnych oraz zwiększanie połączeń z sąsiednimi gminami	Gmina Łazy	2025-2035	20 000 000
20	Budowa nowych tras rowerowych oraz ścieżek pieszo – rowerowych (w tym, punkty odpoczynku i infrastruktura – stojaki rowerowe, stacje naprawcze, przystanie)	<u>Cel strategiczny:</u> 2. PRZESTRZEŃ GMINY ŁAZY ZAPEWNIĄ DOBRE WARUNKI ŻYCIA MIESZKAŃCOM I STANOWI MIEJSCE ATRAKCYJNE DLA TURYSTÓW <u>Cel operacyjny:</u> 2.1. Rozwój zrównoważonej infrastruktury transportowej <u>Kierunek działań:</u> Rozwój infrastruktury rowerowej, szczególnie w atrakcyjnych turystycznie rejonach	Gmina Łazy Ośrodek Sportu i Rekreacji	2025-2035	3 000 000
21	Stworzenie centrum edukacyjno – turystycznego związanego z historią kolei	<u>Cel strategiczny:</u> 2. PRZESTRZEŃ GMINY ŁAZY ZAPEWNIĄ DOBRE WARUNKI ŻYCIA MIESZKAŃCOM I STANOWI MIEJSCE ATRAKCYJNE DLA TURYSTÓW <u>Cel operacyjny:</u> 2.2. Rozwój turystyki w oparciu o historyczne znaczenie Gminy Łazy i wykorzystanie jej walorów krajobrazowych <u>Kierunek działań:</u> Rozwój infrastruktury turystycznej Gminy w oparciu o historyczne tradycje kolejowe	Gmina Łazy, Inwestorzy prywatni, Stowarzyszenia, Fundacje	2025-2035	30 000
22	Organizacja wystaw	<u>Cel strategiczny:</u> 2. PRZESTRZEŃ GMINY ŁAZY ZAPEWNIĄ DOBRE WARUNKI ŻYCIA MIESZKAŃCOM I	Gmina Łazy, Inwestorzy prywatni, Stowarzyszenia,	2025-2035	60 000

		STANOWI MIEJSCE ATRAKCYJNE DLA TURYSTÓW <u>Cel operacyjny:</u> 2.2. Rozwój turystyki w oparciu o historyczne znaczenie Gminy Łazy i wykorzystanie jej walorów krajobrazowych <u>Kierunek działań:</u> Rozwój infrastruktury turystycznej Gminy w oparciu o historyczne tradycje kolejowe	Fundacje, Miejski Ośrodek Kultury Biblioteka Łazy		
23	Stworzenie szlaku turystycznego o tematyce kolejowej z wydarzeniami tematycznymi	<u>Cel strategiczny:</u> 2. PRZESTRZEŃ GMINY ŁAZY ZAPEWNIĄ DOBRE WARUNKI ŻYCIA MIESZKAŃCOM I STANOWI MIEJSCE ATRAKCYJNE DLA TURYSTÓW <u>Cel operacyjny:</u> 2.2. Rozwój turystyki w oparciu o historyczne znaczenie Gminy Łazy i wykorzystanie jej walorów krajobrazowych <u>Kierunek działań:</u> Rozwój infrastruktury turystycznej Gminy w oparciu o historyczne tradycje kolejowe	Gmina Łazy, Inwestorzy prywatni, Ośrodek Sportu i Rekreacji Szkoły	2025-2035	50 000
24	Promocja turystyki związanej z dziedzictwem kulturowym i historycznym gminy	<u>Cel strategiczny:</u> 2. PRZESTRZEŃ GMINY ŁAZY ZAPEWNIĄ DOBRE WARUNKI ŻYCIA MIESZKAŃCOM I STANOWI MIEJSCE ATRAKCYJNE DLA TURYSTÓW <u>Cel operacyjny:</u> 2.2. Rozwój turystyki w oparciu o historyczne znaczenie Gminy Łazy i wykorzystanie jej walorów krajobrazowych <u>Kierunek działań:</u> Wykorzystanie potencjału dziedzictwa kulturowego w turystyce		2025-2035	5 000
25	Tworzenie nowych tras turystycznych	<u>Cel strategiczny:</u> 2. PRZESTRZEŃ GMINY ŁAZY ZAPEWNIĄ DOBRE WARUNKI ŻYCIA MIESZKAŃCOM I STANOWI MIEJSCE ATRAKCYJNE DLA TURYSTÓW <u>Cel operacyjny:</u> 2.2. Rozwój turystyki w oparciu o historyczne znaczenie Gminy Łazy i wykorzystanie jej walorów krajobrazowych <u>Kierunek działań:</u> Wykorzystanie potencjału dziedzictwa kulturowego w turystyce	Gmina Łazy Ośrodek Sportu i Rekreacji	2025-2035	50 000

26	Zwiększenie dostępności obiektów zabytkowych (kamionka łazowska, cementownia)	<u>Cel strategiczny:</u> 2. PRZESTRZEŃ GMINY ŁAZY ZAPEWNIĄ DOBRE WARUNKI ŻYCIA MIESZKAŃCOM I STANOWI MIEJSCE ATRAKCYJNE DLA TURYSTÓW <u>Cel operacyjny:</u> 2.2. Rozwój turystyki w oparciu o historyczne znaczenie Gminy Łazy i wykorzystanie jej walorów krajobrazowych <u>Kierunek działań:</u> Wykorzystanie potencjału dziedzictwa kulturowego w turystyce	Gmina Łazy Ośrodek Sportu i Rekreacji	2025-2035	200 000
27	Organizacja wydarzeń, festiwali związanych z turystyką aktywną	<u>Cel strategiczny:</u> 2. PRZESTRZEŃ GMINY ŁAZY ZAPEWNIĄ DOBRE WARUNKI ŻYCIA MIESZKAŃCOM I STANOWI MIEJSCE ATRAKCYJNE DLA TURYSTÓW <u>Cel operacyjny:</u> 2.2. Rozwój turystyki w oparciu o historyczne znaczenie Gminy Łazy i wykorzystanie jej walorów krajobrazowych <u>Kierunek działań:</u> Wykorzystanie potencjału naturalnego krajobrazu gminy do rozwoju turystyki aktywnej	Miejski Ośrodek Kultury, Gmina Łazy	2025-2035	50 000
28	Rozbudowa punktów widokowych, miejsc odpoczynku, oznakowanie turystyczne w przestrzeni	<u>Cel strategiczny:</u> 2. PRZESTRZEŃ GMINY ŁAZY ZAPEWNIĄ DOBRE WARUNKI ŻYCIA MIESZKAŃCOM I STANOWI MIEJSCE ATRAKCYJNE DLA TURYSTÓW <u>Cel operacyjny:</u> 2.2. Rozwój turystyki w oparciu o historyczne znaczenie Gminy Łazy i wykorzystanie jej walorów krajobrazowych <u>Kierunek działań:</u> Wykorzystanie potencjału naturalnego krajobrazu gminy do rozwoju turystyki aktywnej	Gmina Łazy Ośrodek Sportu i Rekreacji	2025-2035	90 000
29	Budowa parków kieszonkowych	<u>Cel strategiczny:</u> 2. PRZESTRZEŃ GMINY ŁAZY ZAPEWNIĄ DOBRE WARUNKI ŻYCIA MIESZKAŃCOM I STANOWI MIEJSCE ATRAKCYJNE DLA TURYSTÓW <u>Cel operacyjny:</u> 2.3. Rozwój przestrzenny Gminy w zgodzie ze zrównoważonym rozwojem	Gmina Łazy	2025-2035	250 000

		<u>Kierunek działań:</u> Zwiększanie udziału terenów zieleni w Gminie			
30	Zazielenianie ulic miast, skwerów	<u>Cel strategiczny:</u> 2. PRZESTRZEŃ GMINY ŁAZY ZAPEWNI DOBRE WARUNKI ŻYCIA MIESZKAŃCOM I STANOWI MIEJSCE ATRAKCYJNE DLA TURYSTÓW <u>Cel operacyjny:</u> 2.3. Rozwój przestrzenny Gminny w zgodzie ze zrównoważonym rozwojem <u>Kierunek działań:</u> Zwiększanie udziału terenów zieleni w Gminie	Gmina Łazy	2025-2035	500 000
31	Tworzenie nowych parków	<u>Cel strategiczny:</u> 2. PRZESTRZEŃ GMINY ŁAZY ZAPEWNI DOBRE WARUNKI ŻYCIA MIESZKAŃCOM I STANOWI MIEJSCE ATRAKCYJNE DLA TURYSTÓW <u>Cel operacyjny:</u> 2.3. Rozwój przestrzenny Gminny w zgodzie ze zrównoważonym rozwojem <u>Kierunek działań:</u> Zwiększanie udziału terenów zieleni w Gminie	Gmina Łazy	2025-2035	3 000 000
32	Tworzenie skatepark/pamphack	<u>Cel strategiczny:</u> 2. PRZESTRZEŃ GMINY ŁAZY ZAPEWNI DOBRE WARUNKI ŻYCIA MIESZKAŃCOM I STANOWI MIEJSCE ATRAKCYJNE DLA TURYSTÓW <u>Cel operacyjny:</u> 2.3. Rozwój przestrzenny Gminny w zgodzie ze zrównoważonym rozwojem <u>Kierunek działań:</u> Tworzenie nowych przestrzeni dla dzieci i młodzieży	Gmina Łazy	2025-2035	2 000 000
33	Tworzenie placów zabaw	<u>Cel strategiczny:</u> 2. PRZESTRZEŃ GMINY ŁAZY ZAPEWNI DOBRE WARUNKI ŻYCIA MIESZKAŃCOM I STANOWI MIEJSCE ATRAKCYJNE DLA TURYSTÓW <u>Cel operacyjny:</u>	Gmina Łazy	2025-2035	350 000

		2.3. Rozwój przestrzenny Gminny w zgodzie ze zrównoważonym rozwojem <u>Kierunek działań:</u> Tworzenie nowych przestrzeni dla dzieci i młodzieży			
34	Stworzenie centrum młodzieżowego	<u>Cel strategiczny:</u> 2. PRZESTRZEŃ GMINY ŁAZY ZAPEWNIĄ DOBRE WARUNKI ŻYCIA MIESZKAŃCOM I STANOWI MIEJSCE ATRAKCYJNE DLA TURYSTÓW <u>Cel operacyjny:</u> 2.3. Rozwój przestrzenny Gminny w zgodzie ze zrównoważonym rozwojem <u>Kierunek działań:</u> Tworzenie nowych przestrzeni dla dzieci i młodzieży	Miejski Ośrodek Kultury, Gmina Łazy	2025-2035	50 000
35	Tworzenie infrastruktury sportowej	<u>Cel strategiczny:</u> 2. PRZESTRZEŃ GMINY ŁAZY ZAPEWNIĄ DOBRE WARUNKI ŻYCIA MIESZKAŃCOM I STANOWI MIEJSCE ATRAKCYJNE DLA TURYSTÓW <u>Cel operacyjny:</u> 2.3. Rozwój przestrzenny Gminny w zgodzie ze zrównoważonym rozwojem <u>Kierunek działań:</u> Tworzenie nowych przestrzeni dla dzieci i młodzieży	Gmina Łazy, Szkoty Ośrodek Sportu i Rekreacji	2025-2035	6 000 000
36	Stworzenie centrum aktywności społecznej	<u>Cel strategiczny:</u> 2. PRZESTRZEŃ GMINY ŁAZY ZAPEWNIĄ DOBRE WARUNKI ŻYCIA MIESZKAŃCOM I STANOWI MIEJSCE ATRAKCYJNE DLA TURYSTÓW <u>Cel operacyjny:</u> 2.3. Rozwój przestrzenny Gminny w zgodzie ze zrównoważonym rozwojem <u>Kierunek działań:</u> Tworzenie nowych przestrzeni dla dzieci i młodzieży	Miejski Ośrodek Kultury, Gmina Łazy	2025-2035	100 000
37	Stworzenie boisk	<u>Cel strategiczny:</u> 2. PRZESTRZEŃ GMINY ŁAZY ZAPEWNIĄ DOBRE WARUNKI ŻYCIA MIESZKAŃCOM I STANOWI MIEJSCE ATRAKCYJNE DLA TURYSTÓW	Gmina Łazy, Szkoty	2025-2035	120 000

		<u>Cel operacyjny:</u> 2.3. Rozwój przestrzenny Gminny w zgodzie ze zrównoważonym rozwojem <u>Kierunek działań:</u> Tworzenie nowych przestrzeni dla dzieci i młodzieży			
38	Wprowadzanie nowego oświetlenia	<u>Cel strategiczny:</u> 2. PRZESTRZEŃ GMINY ŁAZY ZAPEWNIĄ DOBRE WARUNKI ŻYCIA MIESZKAŃCOM I STANOWI MIEJSCE ATRAKCYJNE DLA TURYSTÓW <u>Cel operacyjny:</u> 2.3. Rozwój przestrzenny Gminny w zgodzie ze zrównoważonym rozwojem <u>Kierunek działań:</u> Poprawa estetyki i bezpieczeństwa Gminy	Gmina Łazy, Tauron	2025-2035	500 000
39	Modernizacja budynków w centrum	<u>Cel strategiczny:</u> 2. PRZESTRZEŃ GMINY ŁAZY ZAPEWNIĄ DOBRE WARUNKI ŻYCIA MIESZKAŃCOM I STANOWI MIEJSCE ATRAKCYJNE DLA TURYSTÓW <u>Cel operacyjny:</u> 2.3. Rozwój przestrzenny Gminny w zgodzie ze zrównoważonym rozwojem <u>Kierunek działań:</u> Poprawa estetyki i bezpieczeństwa Gminy	Gmina Łazy Osoby prywatne	2025-2035	500 000
40	Zwiększenie monitoringu miejskiego	<u>Cel strategiczny:</u> 2. PRZESTRZEŃ GMINY ŁAZY ZAPEWNIĄ DOBRE WARUNKI ŻYCIA MIESZKAŃCOM I STANOWI MIEJSCE ATRAKCYJNE DLA TURYSTÓW <u>Cel operacyjny:</u> 2.3. Rozwój przestrzenny Gminny w zgodzie ze zrównoważonym rozwojem <u>Kierunek działań:</u> Poprawa estetyki i bezpieczeństwa Gminy	Gmina Łazy	2025-2035	500 000
41	Stworzenie stref przyjaznych pieszym	<u>Cel strategiczny:</u> 2. PRZESTRZEŃ GMINY ŁAZY ZAPEWNIĄ DOBRE WARUNKI ŻYCIA MIESZKAŃCOM I	Gmina Łazy	2025-2035	600 000

		STANOWI MIEJSCE ATRAKCYJNE DLA TURYSTÓW <u>Cel operacyjny:</u> 2.3. Rozwój przestrzenny Gminny w zgodzie ze zrównoważonym rozwojem <u>Kierunek działań:</u> Poprawa estetyki i bezpieczeństwa Gminy			
42	Budowa mieszkań z preferencyjnymi warunkami wynajmu	<u>Cel strategiczny:</u> 2. PRZESTRZEŃ GMINY ŁAZY ZAPEWNIĄ DOBRE WARUNKI ŻYCIA MIESZKAŃCOM I STANOWI MIEJSCE ATRAKCYJNE DLA TURYSTÓW <u>Cel operacyjny:</u> 2.4. Poprawa jakości życia mieszkańców Gminy Łazy poprzez rozwój mieszkalnictwa <u>Kierunek działań:</u> Rozbudowa zabudowy mieszkaniowej w Gminie	Gmina Łazy, Inwestorzy prywatni TBSy	2025-2035	7 000 000
43	Wprowadzanie zielonych technologii w inwestycjach, odnawialnych źródeł energii, rozwiązań zrównoważonych	<u>Cel strategiczny:</u> 2. PRZESTRZEŃ GMINY ŁAZY ZAPEWNIĄ DOBRE WARUNKI ŻYCIA MIESZKAŃCOM I STANOWI MIEJSCE ATRAKCYJNE DLA TURYSTÓW <u>Cel operacyjny:</u> 2.4. Poprawa jakości życia mieszkańców Gminy Łazy poprzez rozwój mieszkalnictwa <u>Kierunek działań:</u> Promowanie projektów mieszkaniowych uwzględniających energooszczędność	Gmina Łazy, Inwestorzy prywatni	2025-2035	200 000
44	Programy wspierające młodych ludzi do uzyskania mieszkania	<u>Cel strategiczny:</u> 2. PRZESTRZEŃ GMINY ŁAZY ZAPEWNIĄ DOBRE WARUNKI ŻYCIA MIESZKAŃCOM I STANOWI MIEJSCE ATRAKCYJNE DLA TURYSTÓW <u>Cel operacyjny:</u> 2.4. Poprawa jakości życia mieszkańców Gminy Łazy poprzez rozwój mieszkalnictwa <u>Kierunek działań:</u> Tworzenie warunków mieszkalnych dla osób młodych	Gmina Łazy	2025-2035	50 000

45	Budowa mieszkań socjalnych, wspomaganych	<u>Cel strategiczny:</u> 2. PRZESTRZEŃ GMINY ŁAZY ZAPEWNIĄ DOBRE WARUNKI ŻYCIA MIESZKAŃCOM I STANOWI MIEJSCE ATRAKCYJNE DLA TURYSTÓW <u>Cel operacyjny:</u> 2.4. Poprawa jakości życia mieszkańców Gminy Łazy poprzez rozwój mieszkalnictwa <u>Kierunek działań:</u> Rozbudowa infrastruktury mieszkaniowej z uwzględnieniem różnorodności potrzeb	Gmina Łazy CUS	2025-2035	200 000
46	Budowa i modernizacja systemów melioracyjnych, monitorowanie jakości wód, modernizacja zbiorników wodnych, zbiorników małej i dużej retencji, ogrodów deszczowych	<u>Cel strategiczny:</u> 3. W GMINIE ŁAZY WYKORZYSTUJE SIĘ POTENCJAŁ I CHRONI ŚRODOWISKO W SPOSÓB ZRÓWNOWAŻONY <u>Cel operacyjny:</u> 3.1. Ochrona i poprawa jakości wód powierzchniowych i podziemnych oraz wzmocnienie działań z zakresu ochrony środowiska <u>Kierunek działań:</u> Rozwój infrastruktury zarządzania wodą	Gmina Łazy Osoby prywatne	2025-2035	1 500 000
47	Wzmacnianie roli lasów i korytarzy ekologicznych, wzmacnianie ochrony obszarów cennych przyrodniczo	<u>Cel strategiczny:</u> 3. W GMINIE ŁAZY WYKORZYSTUJE SIĘ POTENCJAŁ I CHRONI ŚRODOWISKO W SPOSÓB ZRÓWNOWAŻONY <u>Cel operacyjny:</u> 3.1. Ochrona i poprawa jakości wód powierzchniowych i podziemnych oraz wzmocnienie działań z zakresu ochrony środowiska <u>Kierunek działań:</u> Ochrona bioróżnorodności i ekosystemów naturalnych	Gmina Łazy Lasy Państwowe	2025-2035	50 000
48	Modernizacje w budynkach użyteczności publicznej, odpowiednie źródła ciepła	<u>Cel strategiczny:</u> 3. W GMINIE ŁAZY WYKORZYSTUJE SIĘ POTENCJAŁ I CHRONI ŚRODOWISKO W SPOSÓB ZRÓWNOWAŻONY <u>Cel operacyjny:</u> 3.2. Poprawa jakości powietrza i zmniejszenie emisji zanieczyszczeń	Gmina Łazy	2025-2035	800 000

		<u>Kierunek działań:</u> Rozwijanie infrastruktury energetycznej, w tym OZE oraz wzrost udziału wykorzystania odnawialnych źródeł energii			
49	Dofinansowanie do OZE, zwiększenie świadomości mieszkańców w tym zakresie, promocja zrównoważonych środków transportu, redukcja kosztów utrzymania budynków	<u>Cel strategiczny:</u> 3. W GMINIE ŁAZY WYKORZYSTUJE SIĘ POTENCJAŁ I CHRONI ŚRODOWISKO W SPOSÓB ZRÓWNOWAŻONY <u>Cel operacyjny:</u> 3.2. Poprawa jakości powietrza i zmniejszenie emisji zanieczyszczeń <u>Kierunek działań:</u> Promowanie efektywnego wykorzystania energii	Gmina Łazy	2025-2035	1 000 000
50	Wymiana oświetlenia ulicznego	<u>Cel strategiczny:</u> 3. W GMINIE ŁAZY WYKORZYSTUJE SIĘ POTENCJAŁ I CHRONI ŚRODOWISKO W SPOSÓB ZRÓWNOWAŻONY <u>Cel operacyjny:</u> 3.2. Poprawa jakości powietrza i zmniejszenie emisji zanieczyszczeń <u>Kierunek działań:</u> Promowanie efektywnego wykorzystania energii	Tauron	2025-2035	10 000 000
51	Rozwój zieleni na terenach zdegradowanych, zwiększenie i przywracanie bioróżnorodności	<u>Cel strategiczny:</u> 3. W GMINIE ŁAZY WYKORZYSTUJE SIĘ POTENCJAŁ I CHRONI ŚRODOWISKO W SPOSÓB ZRÓWNOWAŻONY <u>Cel operacyjny:</u> 3.2. Poprawa jakości powietrza i zmniejszenie emisji zanieczyszczeń <u>Kierunek działań:</u> Zagospodarowanie terenów zdegradowanych i przemysłowych	Gmina Łazy	2025-2035	50 000
52	Rewitalizacja terenów zieleni	<u>Cel strategiczny:</u> 3. W GMINIE ŁAZY WYKORZYSTUJE SIĘ POTENCJAŁ I CHRONI ŚRODOWISKO W SPOSÓB ZRÓWNOWAŻONY <u>Cel operacyjny:</u>	Gmina Łazy	2025-2035	1 300 000

		3.2. Poprawa jakości powietrza i zmniejszenie emisji zanieczyszczeń <u>Kierunek działań:</u> Zagospodarowanie terenów zdegradowanych i przemysłowych			
53	Rozbudowa i modernizacja PSZOK	<u>Cel strategiczny:</u> 3. W GMINIE ŁAZY WYKORZYSTUJE SIĘ POTENCJAŁ I CHRONI ŚRODOWISKO W SPOSÓB ZRÓWNOWAŻONY <u>Cel operacyjny:</u> 3.3. Zwiększenie efektywności systemu gospodarowania odpadami i podejmowanie działań mające na celu przeciwdziałanie ich powstawania <u>Kierunek działań:</u> Zwiększenie efektywności systemu selektywnej zbiórki odpadów	Gmina Łazy	2025-2035	100 000
54	Zwiększenie liczby kontrolowanych punktów odbioru odpadów w miejscach wrażliwych	<u>Cel strategiczny:</u> 3. W GMINIE ŁAZY WYKORZYSTUJE SIĘ POTENCJAŁ I CHRONI ŚRODOWISKO W SPOSÓB ZRÓWNOWAŻONY <u>Cel operacyjny:</u> 3.3. Zwiększenie efektywności systemu gospodarowania odpadami i podejmowanie działań mające na celu przeciwdziałanie ich powstawania <u>Kierunek działań:</u> Zmniejszenie liczby dzikich wysypisk	Gmina Łazy	2025-2035	20 000
55	Organizowanie kampanii edukacyjnych w szkołach, wśród mieszkańców na temat segregacji i ograniczania odpadów	<u>Cel strategiczny:</u> 3. W GMINIE ŁAZY WYKORZYSTUJE SIĘ POTENCJAŁ I CHRONI ŚRODOWISKO W SPOSÓB ZRÓWNOWAŻONY <u>Cel operacyjny:</u> 3.4. Edukacja prośrodowiskowa i zaangażowanie mieszkańców <u>Kierunek działań:</u> Podejmowanie działań w zakresie edukacji społecznej mieszkańców	Stowarzyszenia działające na terenie sołectw, Szkoły Gmina Łazy	2025-2035	120 000
56	Zajęcia dodatkowe, zajęcia integracyjne dla dzieci i młodzieży	<u>Cel strategiczny:</u> 4. GMINA ŁAZY JEST MIEJSCEM INKLUZYWNYM O WZMOCNIONYM POTENCJALE GMINY DZIĘKI DZIAŁALNOŚCI JEJ MIESZKAŃCÓW	Miejski Ośrodek Kultury, Szkoły Gmina Łazy	2025-2035	2 000 000

		<u>Cel operacyjny:</u> 4.2. Rozwój działań zwiększających jakość życia mieszkańców <u>Kierunek działań:</u> Rozwój działań skierowanych dla młodzieży i osób młodych			
57	Organizowanie lokalnych wydarzeń aktywizujących np. wspólne sadzenie drzew, festyny, pikniki rodzinne, zawody sportowe, kino plenerowe	<u>Cel strategiczny:</u> 4. GMINA ŁAZY JEST MIEJSCEM INKLUZYWNYM O WZMOCNIONYM POTENCJALE GMINY DZIĘKI DZIAŁALNOŚCI JEJ MIESZKAŃCÓW <u>Cel operacyjny:</u> 4.2. Rozwój działań zwiększających jakość życia mieszkańców <u>Kierunek działań:</u> Organizowanie lokalnych wydarzeń aktywizujących mieszkańców Gminy Łazy	Miejski Ośrodek Kultury, Sołtysi z Radą sołectką, Koła Gospodyń, Stowarzyszenia działające na terenie sołectw, Szkoty Gmina Łazy	2025-2035	300 000
58	Poprawa i zwiększenie bezpieczeństwa	<u>Cel strategiczny:</u> 4. GMINA ŁAZY JEST MIEJSCEM INKLUZYWNYM O WZMOCNIONYM POTENCJALE GMINY DZIĘKI DZIAŁALNOŚCI JEJ MIESZKAŃCÓW <u>Cel operacyjny:</u> 4.3. Zwiększanie bezpieczeństwa w Gminie <u>Kierunek działań:</u> Poprawa bezpieczeństwa w zakresie ochrony ludności i mienia Zwiększenie bezpieczeństwa w zakresie infrastruktury krytycznej	Gmina Łazy	2025-2035	5 000 000
59	Podejmowanie wspólnych działań z innymi gminami w zakresie m.in. rozwoju turystyki, infrastruktury drogowej, rekreacji i sportu, promocji itp.	<u>Cel strategiczny:</u> 4. GMINA ŁAZY JEST MIEJSCEM INKLUZYWNYM O WZMOCNIONYM POTENCJALE GMINY DZIĘKI DZIAŁALNOŚCI JEJ MIESZKAŃCÓW <u>Cel operacyjny:</u> 4.4. Efektywne zarządzanie Gminą <u>Kierunek działań:</u> Współpraca międzygminna i zarządzanie rozwojem	Gmina Łazy Gminy sąsiednie	2025-2035	100 000

4. MODEL STRUKTURY FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNEJ

4.1. ROLA MODELU

Model struktury funkcjonalno-przestrzennej stanowi integralną część dokumentu Strategii. Zgodnie z jego założeniami, realizacja misji i celów prowadzić ma do tworzenia warunków rozwoju gospodarki przy odpowiednim wykorzystaniu i kształtowaniu walorów przestrzennych, przyrodniczych i kulturowych. Celem nadrzędnym jest zapewnienie wysokiej jakości życia mieszkańców gminy. Przestrzeń gminy kształtowana musi być w sposób zapewniający realizację celów strategicznych we wszystkich obszarach funkcjonowania jednostki, przy jednoczesnym uwzględnieniu potrzeby zrównoważonego rozwoju i zachowania ładu przestrzennego. Model kształtuje kierunki polityki rozwoju funkcjonalno-przestrzennego gminy w oparciu o uwarunkowania wskazane w diagnozie. Uwzględnia również potencjały zdiagnozowane w toku działań partycypacyjnych, a także europejskie trendy i standardy z zakresu rozwoju przestrzennego.

Wytyczne i rekomendacje Modelu dotyczące rozwoju przestrzennego Gminy Łazy opracowane zostały jako element Strategii prowadzenia polityki przestrzennej na poziomie lokalnym, a ich sformułowanie ma zapewnić ulokowanie przestrzenne planowanych działań z uwzględnieniem zagadnień środowiskowych i ładu przestrzennego.

Cele opracowania rekomendacji wraz z modelem struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy to w szczególności:

- o sformułowanie ustaleń i rekomendacji w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej, czyli zasad wynikających z przyjętego modelu,
- o ukierunkowanie działań do konkretnych obszarów oraz dopasowanie ich do potrzeb i możliwości tych obszarów, czyli wskazanie w ramach strategii obszarów strategicznej interwencji.

Model docelowej struktury funkcjonalno-przestrzennej Gminy Łazy stanowi zobrazowanie spodziewanych i zaplanowanych w ramach wypracowanej Strategii Rozwoju Gminy procesów rozwoju, weryfikację możliwości ich realizacji, a także przewidzenie ich wpływu na kształtowanie się struktur przestrzennych obszaru.

4.2. KLUCZOWE UWARUNKOWANIA ROZWOJU I ZAŁOŻENIA MODELU STRUKTURY FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNEJ GMINY ŁAZY – STRATEGICZNE KIERUNKI ROZWOJU GMINY

Model docelowej struktury funkcjonalno-przestrzennej Gminy Łazy stanowi graficzne przedstawienie spodziewanych i zaplanowanych w **Strategii Rozwoju**

Gminy Łazy do 2035 roku procesów rozwoju i ich wpływu na kształtowanie się struktur przestrzennej. Na modelu przedstawiono również obszary wyznaczone pod przyszłe inwestycje zabudowy mieszkaniowej oraz usług i przemysłu.

Model funkcjonalno-przestrzenny Gminy Łazy opiera się na następujących elementach:

- o **Analiza kluczowych uwarunkowań rozwojowych**

Założenia modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej Gminy Łazy zostały wypracowane na podstawie analizy istniejących uwarunkowań. Pełny opis uwarunkowań został zawarty w diagnozie stworzonej na potrzeby opracowania strategii.

- o **Zmiany funkcjonalno-przestrzenne w gminie**

Przedstawione w formie kartograficznej docelowe funkcje gminy w podziale na: tereny mieszkaniowe, tereny usługowe, tereny produkcyjne, lasy i tereny zieleni urządzonej, tereny rolnicze i wody itp.

- o **Rozmieszczenie planowanych działań wynikających ze strategii**

Przedstawione w formie kartograficznej rozmieszczenie kluczowych działań.

- o **Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w gminie wynikające z ustaleń strategii**

Ponadto, na bazie modelu, opisano i przedstawiono w formie graficznej obszary strategicznej interwencji.

Zgodnie z *Ustawą o samorządzie gminnym z dnia 8 marca 1990 r. (Dz.U. z 2024 r. poz. 1465)*, model struktury funkcjonalno-przestrzennej zawiera:

- a) strukturę sieci osadniczej wraz z rolą i hierarchią jednostek osadniczych,
- b) system powiązań przyrodniczych,
- c) główne korytarze i elementy sieci transportowych, w tym pieszych i rowerowych,
- d) główne elementy infrastruktury technicznej i społecznej;

STRUKTURA OSADNICZA I FUNKCJONALNA GMINY ŁAZY

Głównym ośrodkiem lokalnym jest Miasto Łazy położone w centralnej części Gminy. To ono pełni główną rolę administracyjną oraz usługową, a po przeprowadzeniu odpowiednich działań modernizacyjnych, powinna wzmocnić się także jego rola, jako centrum życia społecznego. W Gminie występuje również 14 ośrodków pomocniczych (sołectw), którymi są: Turza, Kuźnica Masłowska, Rokitno Szlacheckie, Hutki-Kanki, Grabowa, Skalbania, Niegowoniczki, Niegowonice, Trzebyczka, Chruszczobród, Chruszczobród Piaski, Wiesiółka, Wysoka oraz Ciągowice.

W ramach docelowej struktury funkcjonalno-przestrzennej w graficznej części modelu (**Rysunek 2**) wskazuje się potencjalne tereny dla rozwoju nowej zabudowy, w tym dla funkcji:

- Mieszkaniowej – jako kontynuacja i uzupełnienie istniejącej struktury osadniczej
- Przemysłowej, produkcyjnej, magazynowej, logistycznej
- Usługowej

Wskazane w modelu tereny rozszerzenia zabudowy wymagają weryfikacji uwarunkowań planistycznych na etapie opracowania Planu Ogólnego Gminy.

Biorąc pod uwagę występujące atrakcje turystyczne gminy Łazy, wraz z ich przebiegiem wytyczono **oś rozwoju gospodarki turystycznej**. Rozpoczyna się ona przy wschodniej granicy Gminy, od strony Skałbani. Następnie biegnie przez Niegowoniczki w kierunku Miasta Łazy. Po drodze następuje jej rozgałęzienie w stronę wschodnią, w kierunku sołectwa Hutki-Kanki. Dalej od Miasta Łazy oś biegnie w kierunku północnym w okolicach Wysokiej, a następnie skręca w kierunku zachodnim do Ciągowic i Chruszczobrodu. Od Miasta Łazy następuje także drugie rozgałęzienie – w kierunku zachodnim, w stronę Chruszczobrodu. Istotne są także występujące połączenia z sąsiednimi Gminami, w tym m.in. z Gminą Ogrodzieniec, Gminą Siewierz, Gminą Klucze itp. Z punktu widzenia rozwoju lokalnej turystyki ważnym działaniem może okazać się współpraca międzygminna. **Wskazana oś koncentruje się na wykorzystaniu unikalnych atrakcji przyrodniczych, krajobrazowych, historycznych, kulturowych oraz sportowo-rekreacyjnych, w szczególności potencjału obszarów dwóch kamieniołomów (Niegowonice i Wysoka) (wskazanych jako obszar strategicznej interwencji), a także historycznych zabytków czy też miejsc związanych z historią kolejową Gminy jako głównego magnesu dla ruchu turystycznego.** Działania w ramach tej osi powinny obejmować rozwój infrastruktury aktywnego wypoczynku (np. ścieżki rowerowe, szlaki turystyczne, miejsca rekreacji, stacje rowerowe), tworzenie oraz promowanie lokalnych produktów turystycznych oraz integrację oferty turystycznej z sąsiednimi gminami i regionami. Istotne jest także wspieranie inwestycji w infrastrukturę noclegową oraz gastronomiczną, a także wspieranie lokalnych przedsiębiorców, co umożliwi przekształcenie turystyki w istotny element lokalnej gospodarki. Wzdłuż osi wskazano obszary poszukiwania stref budowania atrakcji turystycznych. Stanowią one potencjalne lokalizacje dla małej infrastruktury turystycznej, punktów widokowych, ścieżek tematycznych czy usług wspierających ruch turystyczny.

Na modelu wskazano również główne obszary aktywności gospodarczej. Obszary te wyróżniają się różną specyfiką działań. Wyróżniono m.in. obszary predysponowane do rozwoju zabudowy o funkcjach przemysłowych, tereny kolejowe, tereny górnicze m.in. kopalni dolomitu „Chruszczobród”, które zostały poszerzone w ślad za udokumentowanym złożem oraz tereny pod kopalnie piasku budowlanego w sołectwie Chruszczobród – Piaski oraz w Mitrędze, gdzie znajdują się udokumentowane złoża piasku.

Utworzenie wielofunkcyjnego centrum aktywności gospodarczej dotyczy w szczególności obszarów przy nowopowstałej obwodnicy Poręby i Zawiercia w ciągu

DK 78. Z punktu widzenia rozwoju gospodarczego Gminy ważne jest wskazanie istniejących znaczących obszarów czy też wskazanie miejsc których odpowiedni rozwój może stanowić szansę.

W związku brakiem akceptacji społecznej, wysokimi kosztami gospodarczymi oraz nieodwracalnymi zmianami przyrodniczo-środowiskowymi przedsięwzięcia mogącego znacząco oddziaływać na środowisko (w rozumieniu Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 10 września 2019 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (Dz.U.2019 poz. 1839)) oraz zawartymi w Modelu Struktury Funkcjonalno-Przestrzennej, a w konsekwencji ustaleniami zagospodarowania terenu w Planie Ogólnym nie przewiduje się możliwości eksploatacji złóż rud cynku i ołowiu ze złóż położonych w Gminie Łazy.

Jako uzupełnienie przyszłych działań w przestrzeni gminy, na rysunku modelu (**Rysunek 2**) wskazano lokalizację określonych w ramach **Strategii Rozwoju Gminy Łazy do 2035 roku** Obszarów Strategicznej Interwencji (OSI) o znaczeniu lokalnym. Opis OSI wraz z proponowanym zakresem działań zawarto w rozdziale **4.4 OBSZARY STRATEGICZNEJ INTERWENCJI WRAZ Z ZAKRESEM PLANOWANYCH DZIAŁAŃ**.

Planując kierunki rozwoju przestrzennego obszaru należy wziąć pod uwagę w szczególności następujące uwarunkowania struktury osadniczej i funkcjonalnej gminy:

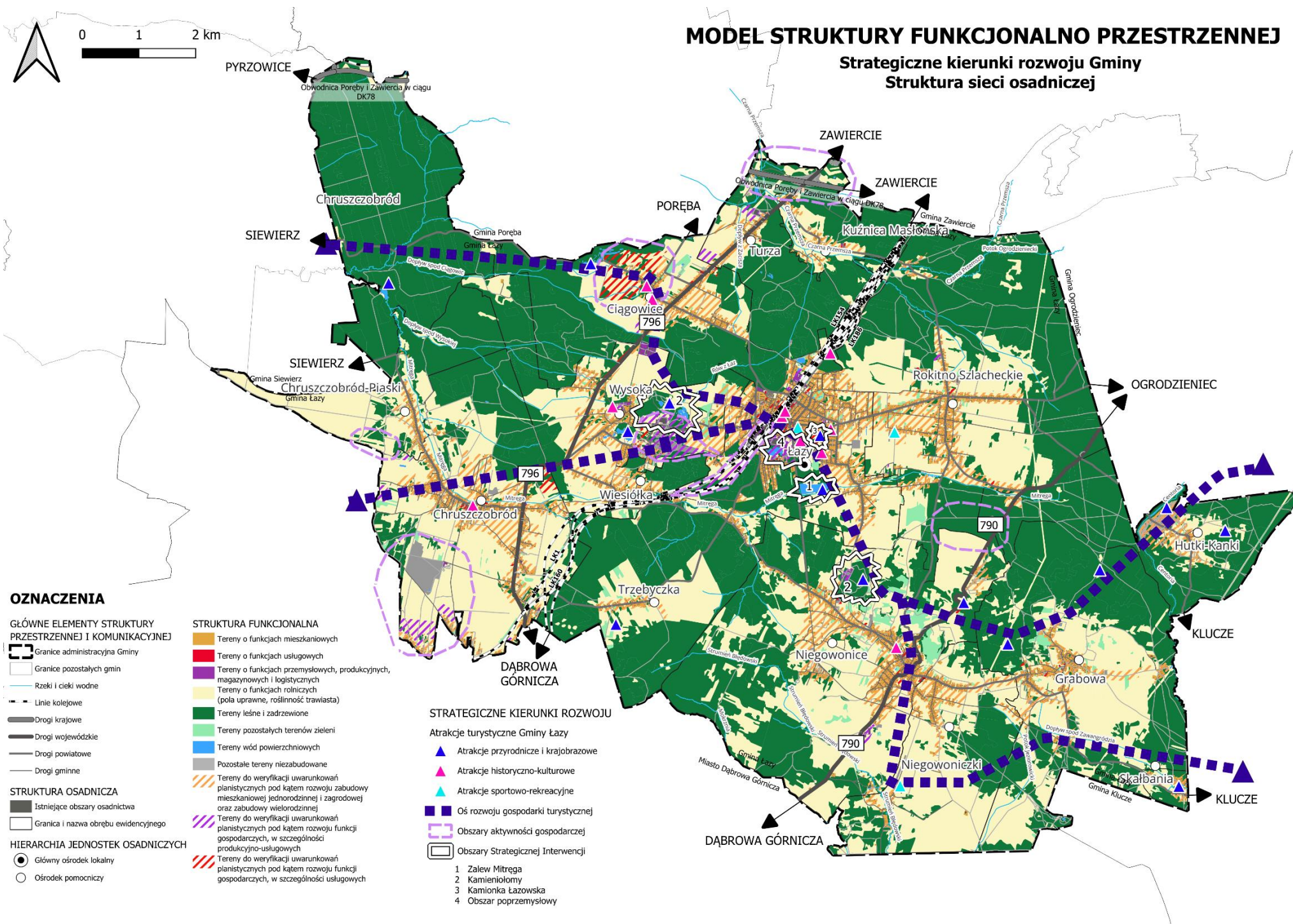
- ▶ przebieg przez obszar Gminy znaczących ciągów komunikacyjnych, m.in. obwodnicy Poręby i Zawiercia w ciągu DK78, drogi wojewódzkiej nr 796 oraz drogi wojewódzkiej nr 790;
- ▶ przebieg linii kolejowych LK154, LK186, LK1, LK160, obecność stacji kolejowych oraz dworca kolejowego w Łazach (linie dzielące miasto Łazy na dwie części);
- ▶ Wysoki potencjał do rozwoju zabudowy mieszkaniowej ze względu na dobrą komunikację z miastami ościennymi oraz rozwój funkcji sypialni dla powstałych stref ekonomicznych. Gmina Łazy staje się również odpowiedzią na drogie niedostępne nieruchomości w sąsiednich miastach. Jednym z kluczowych argumentów jest także wzrost transakcji na rynku nieruchomości. Gmina Łazy ze względu na występowanie licznych form ochrony przyrody, staje się miejscem atrakcyjnym dla inwestorów jak i przyszłych nowych mieszkańców, którzy coraz częściej przenoszą się bliżej terenów zielonych oraz z dala od zgiełku miejskiego. Ważnym impulsem dla zwiększenia zabudowy mieszkaniowej są także inwestycje w rozwój gospodarczy Gminy, w tym inwestycje związane z powstaniem nowych miejsc pracy, co wygeneruje dodatkowe zapotrzebowanie na mieszkania. Dodatkowym czynnikiem jest także samo położenie Gminy – w sąsiedztwie większych aglomeracji miejskich. Co więcej, istotna jest także stosunkowo bliska odległość do m.in. miasta powiatowego Zawiercie. Coraz powszechniejsze staje się zjawisko migracji do mniejszych ośrodków, lecz takich z dobrą dostępnością do większych miast.

Łazy, dzięki swojemu położeniu, stają się naturalnym zapleczem mieszkaniowym dla mieszkańców poszukujących spokojniejszego otoczenia przy jednoczesnym szybkim dostępie do miasta. Rozbudowa zabudowy mieszkaniowej, to nie tylko odpowiedź na potrzeby mieszkańców, ale także m.in. rozwój lokalnej infrastruktury i usług, czy też zatrzymanie młodego pokolenia w gminie i przyciągnięcie nowych mieszkańców.

- ▶ Usługi oraz tereny publiczne występujące w większości w centralnym obszarze Gminy, jednak w znaczącym stopniu także w pojedynczych miejscowościach
- ▶ Wysoka lesistość Gminy
- ▶ Wysoki stopień występowania na terenie Gminy przyrodniczych form ochrony przyrody
- ▶ Tradycje kolejowe Gminy – jako jej wyróżnik stanowiący istotny czynnik rozwoju obszaru
- ▶ Obecność wielu turystycznych miejsc i obiektów na terenie niemal całej Gminy
- ▶ Ukształtowanie terenu
- ▶ Bogactwo obszaru w surowce naturalne
- ▶ Występowanie obszarów zagrożonych występowaniem ruchów masowych ziemi
- ▶ Hydrografia Gminy

Powyższe czynniki w sposób znaczący warunkują prowadzenie polityki przestrzennej generując zjawiska, które odczytywane mogą być jako odpowiednio szanse jak i bariery rozwoju. W planowaniu rozwoju konieczne jest uwzględnienie szerszego kontekstu i wzajemnych powiązań gmin.

Rysunek 2. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej - Struktura sieci osadniczej

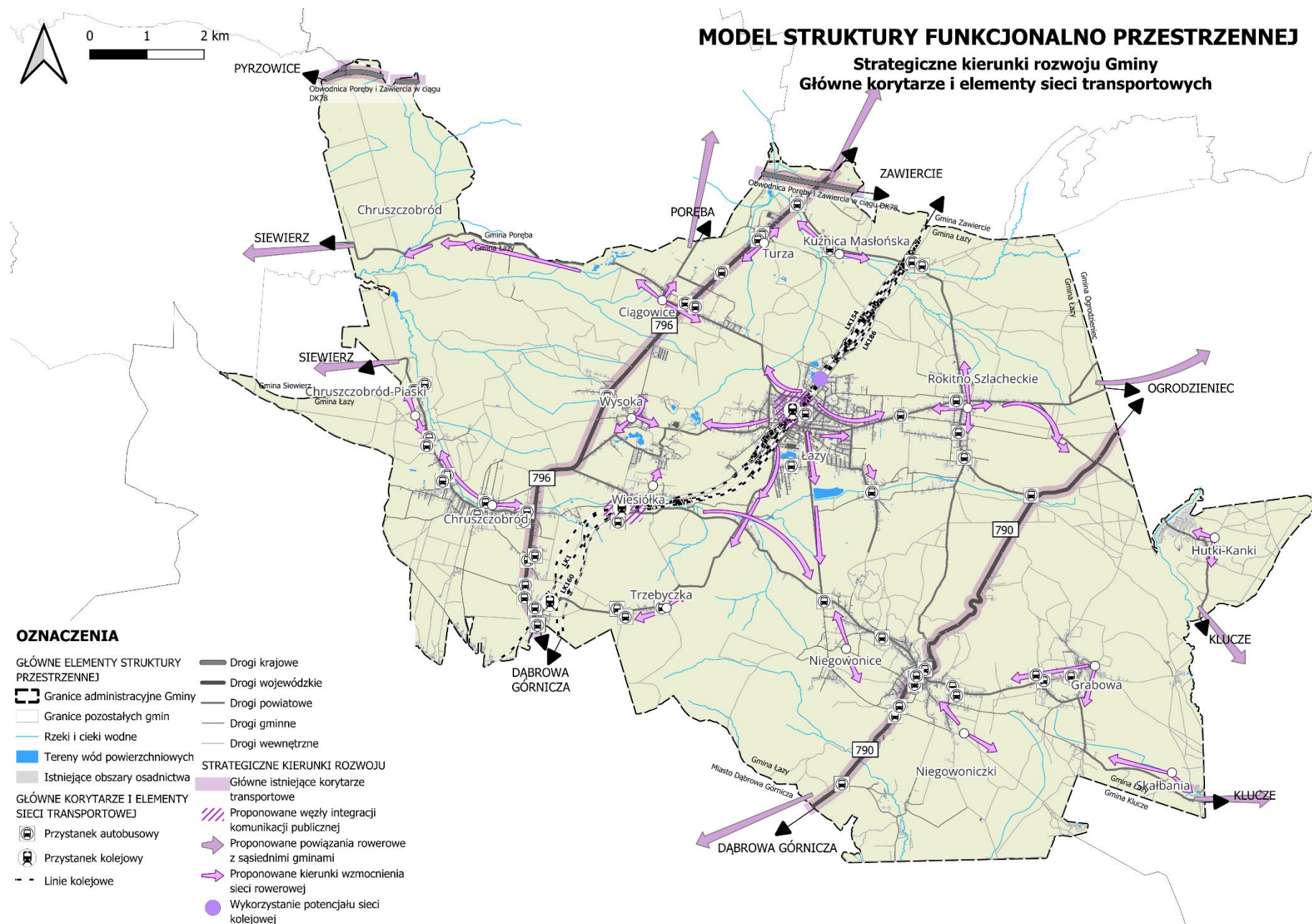
Źródło: Opracowanie własne.

GLÓWNE KORYTARZE I ELEMENTY SIECI TRANSPORTOWYCH

Gmina Łazy cechuje się dobrze rozwiniętą siecią transportową. Wśród głównych korytarzy transportowych można wymienić: DK nr 78, stanowiącą obwodnicę miasta Poręby i Zawiercia, DW nr 790 Dąbrowa Górnicza-Zawiercie-Pilica oraz DW nr 796 Dąbrowa Górnicza-Zawiercie. Gmina położona jest także nieopodal ważnych szlaków komunikacyjnych o znaczeniu krajowym i międzynarodowym, tj. autostrady A4 (Kraków-Katowice) oraz drogi międzynarodowej E-75.

Przez Gminę Łazy przebiegają 4 linie kolejowe: linia kolejowa nr 1, linia kolejowa nr 154, linia kolejowa nr 160, linia kolejowa nr 186. W Łazach zlokalizowana jest stacja kolejowa, 2 kolejne przystanki położone są na północ od miasta. Przebieg linii kolejowych oraz obecność stacji stanowi potencjał dla rozwoju Gminy Łazy. Łazy odgrywały w przeszłości istotną rolę w historii kolejnictwa, szczególnie w zakresie transportu towarowego – historyczne tradycje kolejowe stanowią wyróżnik Gminy, warto więc oprzeć działania w ramach Strategii o ten fakt. W kontekście przestrzennym, dworzec kolejowy stanowi kluczowy punkt integracji różnych form transportu (zwłaszcza komunikacji publicznej), a jego rola jako głównego węzła komunikacyjnego jest istotna dla poprawy sieci transportowej gminy. Podobnie pozostałe przystanki, mogą stanowić niewielkie węzły komunikacyjne. Obszary te wymagają odpowiedniego zaplanowania przestrzeni, uwzględniając zarówno istniejące jak i planowane inwestycje, w tym przystanki autobusowe oraz miejsca do parkowania (w tym typu *Park&Ride* i *Bike&Ride*).

Kolejnym istotnym elementem przestrzeni jest rozwój infrastruktury pieszej i rowerowej. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej (**Rysunek 3**) zakłada rozwój tras rowerowych, które umożliwią lepsze połączenia centralnej części Gminy z pozostałymi obszarami, a także będą obejmować miejsca o wysokich walorach krajobrazowych i kulturowych Gminy tj. tereny wokół zalewów, lasy, tereny zieleni urządzonej itp. Przewiduje się również stworzenie powiązań rowerowych z sąsiednimi Gminami, w celu rozwoju turystyki i gospodarki. W ramach tras zakład się także doposażenie o odpowiednią infrastrukturę rowerową tj. stacje naprawcza, stojaki na rowery, punkty postojowe itp.

Rysunek 3. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej - Główne korytarze i elementy sieci transportowych

Źródło: Opracowanie własne.

SYSTEM POWIĄZAŃ PRZYRODNICZYCH

Kluczowe uwarunkowania kształtowania systemu powiązań przyrodniczych w Gminie Łazy wynikają z jej naturalnych zasobów, w tym lesistości, występowania wielu form ochrony przyrody oraz korytarzy ekologicznych. Gmina cechuje się wysokim stopniem pokrycia lasami, wynoszącym ok. 45% powierzchni. Wszystkie te uwarunkowania tworzą solidne podstawy do dalszego wzmacniania powiązań przyrodniczych.

W północnej części Gminy występuje największe pokrycie lokalnymi lasami. Obszar ten też stanowi część korytarza ekologicznego o randze krajowej - **Bory Stobrowskie - Lasy Przedborskie (GKPdC-10A)**. Po stronie wschodniej zaś występuje korytarz **Jury Krakowsko-Częstochowskiej (KPdC-11)**. Gmina jest także częścią systemu ekologicznego, w którym kluczowym elementem jest rzeka Mitręga, przepływająca przez całą Gminę, pełniąca także funkcje głównego lokalnego korytarza ekologicznego. Lokalne korytarze ekologiczne stanowią także pozostałe lokalne rzeki i dopływy oraz lasy występujące na całym obszarze Gminy.

Na terenie Gminy Łazy występują także liczne formy ochrony przyrody. Wschodnia część gminy znajduje się w granicach Parku Krajobrazowego Orlich Gniazd oraz w Obszarze Chronionego krajobrazu – Otuliny Parku Krajobrazowego Orlich Gniazd i Parku Krajobrazowego Stawki. W zasięgu Parku Krajobrazowego zlokalizowany jest rezerwat przyrody Góra Chełm. W granicach Gminy Łazy znajduje się również fragment obszaru Natura 2000 Ostoja Środkowojurajska. Obszar ten położony jest w środkowej części Jury Krakowsko-Częstochowskiej, na południe od Ogrodzieńca. Ochroną w postaci obszarów siedliskowych Natura 2000 objętych jest także kilka kompleksów łąk zlokalizowanych w południowych rejonach Gminy Łazy (Obszar Natura 2000 Łąki Dąbrowskie). W obszarze Gminy znajdują się także pomniki przyrody, wśród których można wymienić: pomnik przyrody „Zespół źródeł rzeki Centurii zlokalizowany w miejscowości Hutki Kanki, Gmina Łazy”, pomnik przyrody „Pióropusznik strusi w Ciągowicach”. Obszar stanowi także miejsce bytowania dla wielu gatunków zwierząt oraz ptaków.

Pod względem hydrograficznym obszar Gminy Łazy należy do zlewni Wisły. Na północ od granic gminy przebiega wododział topograficzny pierwszego rzędu oddzielający zlewnie Wisły i Odry. Gmina położona jest pomiędzy dolinami Białej i Czarnej Przemszy. Zarówno w Dolinie Czarnej Przemszy jak i w Dolinie Mitręgi występują liczne stawy, rozlewiska i torfowiska o dużej bioróżnorodności. Południowo-wschodnia część gminy odwadniana jest przez prawobrzeżne dopływy Białej Przemszy, do których należą Potok Mokrzenia, Potok Idzikówka oraz Centuria. Źródła rzeki Centurii biorą swój początek w lasach na terenie Hutek-Kanek w bijącym wśród piasków silnym wywierzyisku krasowym, na dnie wielkiego zagłębienia ostrych, osypujących się piaszczystych zboczach. Obydwie rzeki: Czarna i Biała Przemsza łączą się w okolicy Mysłowic, natomiast na rzekach Mitręga i Centuria znajdują się dwa niewielkie zalewy, wykorzystywane głównie do celów rekreacyjnych. Ogólnie teren

gminy charakteryzuje się zróżnicowaną budową geologiczną z ubogą siecią hydrograficzną w południowo - wschodniej części i gęstą siecią rowów melioracyjnych w części północnej. Na obszarach przekształconych antropogenicznie obserwuje się utratę sieci hydrograficznej.

Obszar Gminy Łazy położony jest w obrębie następujących Jednolitych Części Wód Powierzchniowych¹:

- RW200006212399 - Przemsza od źródeł do zb. Przeczyce (obszar dorzecza Wisły)
- RW200006212529 – Trzebyczka (obszar dorzecza Wisły)
- RW2000062128329 - Strumień Błędowski (obszar dorzecza Wisły)
- RW200003212829 – Centuria (obszar dorzecza Wisły)

Statut wyżej wymienionych JCWP jest zróżnicowany. Dwie z nich mają statut silnie zmienionych części wód, dwie pozostałe zaś statut naturalnych części wód. Ich stan/potencjał ekologiczny został sklasyfikowany jako umiarkowany (Przemsza od źródeł do zb. Przeczyce, Strumień Błędowski, Centuria) oraz zły (Trzebyczka). W przypadku stanu chemicznego wszystkie JCWP występujące w Łazach charakteryzują się stanem chemicznym „poniżej dobrego”. Wszystkie 4 JCWP posiada stan (ogólny) zdefiniowany jako „zły stan wód”, a osiągnięcie przez nie celów środowiskowych jest zagrożone.

Tabela 4. Jednolite części wód powierzchniowych na obszarze Gminy Łazy

RW200006212399 - Przemsza od źródeł do zb. Przeczyce	
Status JCWP	SZCW - silnie zmieniona część wód
Uzasadnienie statusu	brak możliwości skutecznego odwrócenia zmian hydromorfologicznych, brak alternatyw dla pełnionych funkcji
Stan/potencjał ekologiczny	umiarkowany potencjał ekologiczny
Wskaźniki determinujące stan/potencjał ekologiczny	OWO, przewodność, azot ogólny, azot amonowy, azot azotanowy; fitobentos, makrobezkręgowce
Stan chemiczny	poniżej dobrego
Wskaźniki determinujące stan chemiczny	benzo(a)piren, fluoranten, ołów; nie dotyczy
Stan (ogólny)	zły stan wód
Rodzaj presji determinującej stan wód	Główne źródło presji troficznych: odpływ miejski (wody opadowe) oraz źródła przemysłowe oraz źródła bytowe i komunalne (punktowe i rozproszone) Główne źródło presji zasalających: eutrofizacja (źródło zgodne ze źródłem troficznym)

¹ <http://karty.apgw.gov.pl/> [dostęp dnia 21.10.2024]

	Główne źródło presji z grupy syntetycznych i niesyntetycznych substancji zanieczyszczających: nie dotyczy Główne źródło presji hydromorfologicznych: prostowanie koryta - prostowanie koryta - rzeki główne i rzeki pozostałe, budowle piętrzące - rzeki główne i rzeki pozostałe, budowle regulacyjne (opaski brzegowe, ostrogi, tamy podłużne) - rzeki główne i rzeki pozostałe, obiekty mostowe - rzeki główne i rzeki pozostałe Główne źródło presji chemicznych: rozproszone - rozproszone - rozwój obszarów zurbanizowanych: transport, turystyka, odpływ miejski; punktowe - przemysłowe, komunalne, odcieki ze składowisk, punktowe - przemysłowe, komunalne, odcieki ze składowisk; nieznane (substancje zakazane)
Ocena ryzyka nieosiągnięcia celu środowiskowego	zagrożona
Cele środowiskowe	dobry potencjał ekologiczny stan chemiczny: dla złagodzonych wskaźników [benzo(a)piren(w), ołów(w)] poniżej stanu dobrego, dla pozostałych wskaźników - stan dobry
RW200006212529 - Trzebyczka	
Status JCWP	SZCW - silnie zmieniona część wód
Uzasadnienie statusu	brak możliwości skutecznego odwrócenia zmian hydromorfologicznych, brak alternatyw dla pełnionych funkcji
Stan/potencjał ekologiczny	zły potencjał ekologiczny
Wskaźniki determinujące stan/potencjał ekologiczny	przewodność, azot ogólny, azot amonowy, azot azotanowy; ichtiofauna
Stan chemiczny	poniżej dobrego
Wskaźniki determinujące stan chemiczny	benzo(a)piren; nie dotyczy
Stan (ogólny)	zły stan wód
Rodzaj presji determinującej stan wód	Główne źródło presji troficznych: odpływ miejski (wody opadowe) Główne źródło presji zasalających: eutrofizacja (źródło zgodne ze źródłem troficznym) Główne źródło presji z grupy syntetycznych i niesyntetycznych substancji zanieczyszczających: nie dotyczy

	Główne źródło presji hydromorfologicznych: prostowanie koryta - rzeki główne, budowle piętrzące - rzeki główne, budowle regulacyjne (opaski brzegowe, ostrogi, tamy podłużne) - rzeki główne, obiekty mostowe - rzeki główne, wały przeciwpowodziowe - rzeki główne Główne źródło presji chemicznych: rozproszone - rozwój obszarów zurbanizowanych: transport, turystyka, odpływ miejski;
Ocena ryzyka nieosiągnięcia celu środowiskowego	zagrożona
Cele środowiskowe	umiarkowany potencjał ekologiczny (złagodzone wskaźniki: [przewodność elektrolityczna właściwa w 20°C, EFI+PL/ IBI_PL]; pozostałe wskaźniki - II klasa jakości); zapewnienie drożności cieku dla migracji ichtiofauny o ile jest monitorowany wskaźnik diadromiczny D stan chemiczny: dla złagodzonych wskaźników [benzo(a)piren(w)] poniżej stanu dobrego, dla pozostałych wskaźników - stan dobry
RW2000062128329 - Strumień Błędowski	
Status JCWP	NAT - naturalna część wód
Uzasadnienie statusu	-
Stan/potencjał ekologiczny	umiarkowany
Wskaźniki determinujące stan/potencjał ekologiczny	BZT5, OWO, azot amonowy, fosfor fosforanowy (V); fitobentos, makrobezkręgowce
Stan chemiczny	poniżej dobrego
Wskaźniki determinujące stan chemiczny	benzo(a)piren; nie dotyczy
Stan (ogólny)	zły stan wód
Rodzaj presji determinującej stan wód	Główne źródło presji troficznych: źródła bytowe i komunalne (punktowe i rozproszone) Główne źródło presji zasalających: nie dotyczy Główne źródło presji z grupy syntetycznych i niesyntetycznych substancji zanieczyszczających: nie dotyczy Główne źródło presji hydromorfologicznych: budowle piętrzące - rzeki pozostałe, budowle regulacyjne (opaski brzegowe, ostrogi, tamy podłużne) - rzeki pozostałe, Główne źródło presji chemicznych: rozproszone - rozwój obszarów zurbanizowanych: transport, turystyka, odpływ miejski;

Ocena ryzyka nieosiągnięcia celu środowiskowego	zagrożona
Cele środowiskowe	umiarkowany stan ekologiczny (złagodzone wskaźniki: [IO, MMI]; pozostałe wskaźniki - II klasa jakości); zapewnienie drożności cieku dla migracji ichtiofauny o ile jest monitorowany wskaźnik diadromiczny D stan chemiczny: dla złagodzonych wskaźników [benzo(a)piren(w)] poniżej stanu dobrego, dla pozostałych wskaźników - stan dobry
RW200003212829 - Centuria	
Status JCWP	NAT - naturalna część wód
Uzasadnienie statusu	-
Stan/potencjał ekologiczny	umiarkowany stan ekologiczny
Wskaźniki determinujące stan/potencjał ekologiczny	nie dotyczy; ichtiofauna
Stan chemiczny	poniżej dobrego
Wskaźniki determinujące stan chemiczny	benzo(a)piren; nie dotyczy
Stan (ogólny)	zły stan wód
Rodzaj presji determinującej stan wód	Główne źródło presji troficznych: nie dotyczy Główne źródło presji zasilających: nie dotyczy Główne źródło presji z grupy syntetycznych i niesyntetycznych substancji zanieczyszczających: nie dotyczy Główne źródło presji hydromorfologicznych: budowle piętrzące - rzeki główne Główne źródło presji chemicznych: rozproszone - rozwój obszarów zurbanizowanych: transport, turystyka, odpływ miejski;
Ocena ryzyka nieosiągnięcia celu środowiskowego	zagrożona
Cele środowiskowe	dobry stan ekologiczny; zapewnienie drożności cieku dla migracji ichtiofauny o ile jest monitorowany wskaźnik diadromiczny D stan chemiczny: dla złagodzonych wskaźników [benzo(a)piren(w)] poniżej stanu dobrego, dla pozostałych wskaźników - stan dobry

Źródło: opracowanie własne na podstawie <http://karty.apgw.gov.pl>

Wody podziemne znajdujące się na obszarze Gminy Łazy charakteryzują się bogatym zasobem wód podziemnych. Pod względem hydrologicznym, gmina należy do obszaru bytomsko-olkuskiego i położona jest w zasięgu jednego Głównego Zbiornika Wód Podziemnych (GZWP). Zbiornik ten zaopatruje mieszkańców gminy w wodę do celów spożywczych jak i sanitarno-bytowych, przeciwdziałanie obniżania zwierciadła wód oraz ochrona pośrednia jest kluczową sprawą dla utrzymania jego stanu oraz aby przeciwdziałać kryzysowi wodnemu na tym terenie. Eksploatowany jest przez prywatne małe ujęcia jak i duże ujęcia o charakterze komercyjnym. Szczególną uwagę zwrócić należy tu na ochronę przed eksploatacją górniczą osuszającą przyległe tereny.

W Łazach występują dwie Jednolite Części Wód Podziemnych: GW2000112 oraz GW2000130. Stan chemiczny obu JCWPd został zdefiniowany jako dobry, zaś stan ilościowy i stan JCWPd został określony jako dobry tylko w przypadku GW2000112. Te kryteria zostały zdefiniowane w JCWPd GW2000130 jako „słabe”. Jeśli chodzi o zagrożenie powodziowe od wód podziemnych to na terenie Gminy Łazy ono nie występuje.

Tabela 5. Jednolite Części Wód Podziemnych w Gminie

JCWPd GW2000112	
Stan chemiczny	dobry
Stan ilościowy	dobry
Stan JCWPd	dobry
Zidentyfikowane presje znaczące	(1) pobór punktowy z ujęć wód podziemnych oraz odwodnienia wyrobisk górniczych (rejon GZW), (2) presja obszarowa rozproszona związana z rolnictwem, gospodarką komunalną i przemysłem
Rodzaj presji determinującej stan wód w obrębie danej JCWPd	ilościowa, chemiczna, chemiczna_A
Ocena ryzyka nieosiągnięcia celu środowiskowego	zagrożona ilościowo i chemiczne
Cele środowiskowe	dobry stan chemiczny dobry stan ilościowy
JCWPd GW2000130	
Stan chemiczny	dobry
Stan ilościowy	słaby
Stan JCWPd	słaby
Zidentyfikowane presje znaczące	(1) pobór na potrzeby odwodnienia wyrobisk górniczych (rejon GZW i kopalnie cynku i ołowiu),

	(2) presja obszarowa rozproszona związana z rolnictwem, gospodarką komunalną i przemysłem
Rodzaj presji determinującej stan wód w obrębie danej JCWPd	ilościowa, ilościowa i chemiczna, chemiczna, chemiczna_A
Ocena ryzyka nieosiągnięcia celu środowiskowego	zagrożona ilościowo i chemiczne
Cele środowiskowe	dobry stan chemiczny brak pogorszenia aktualnego stanu ilościowego (słaby stan ilościowy w zakresie bilansu wodnego)

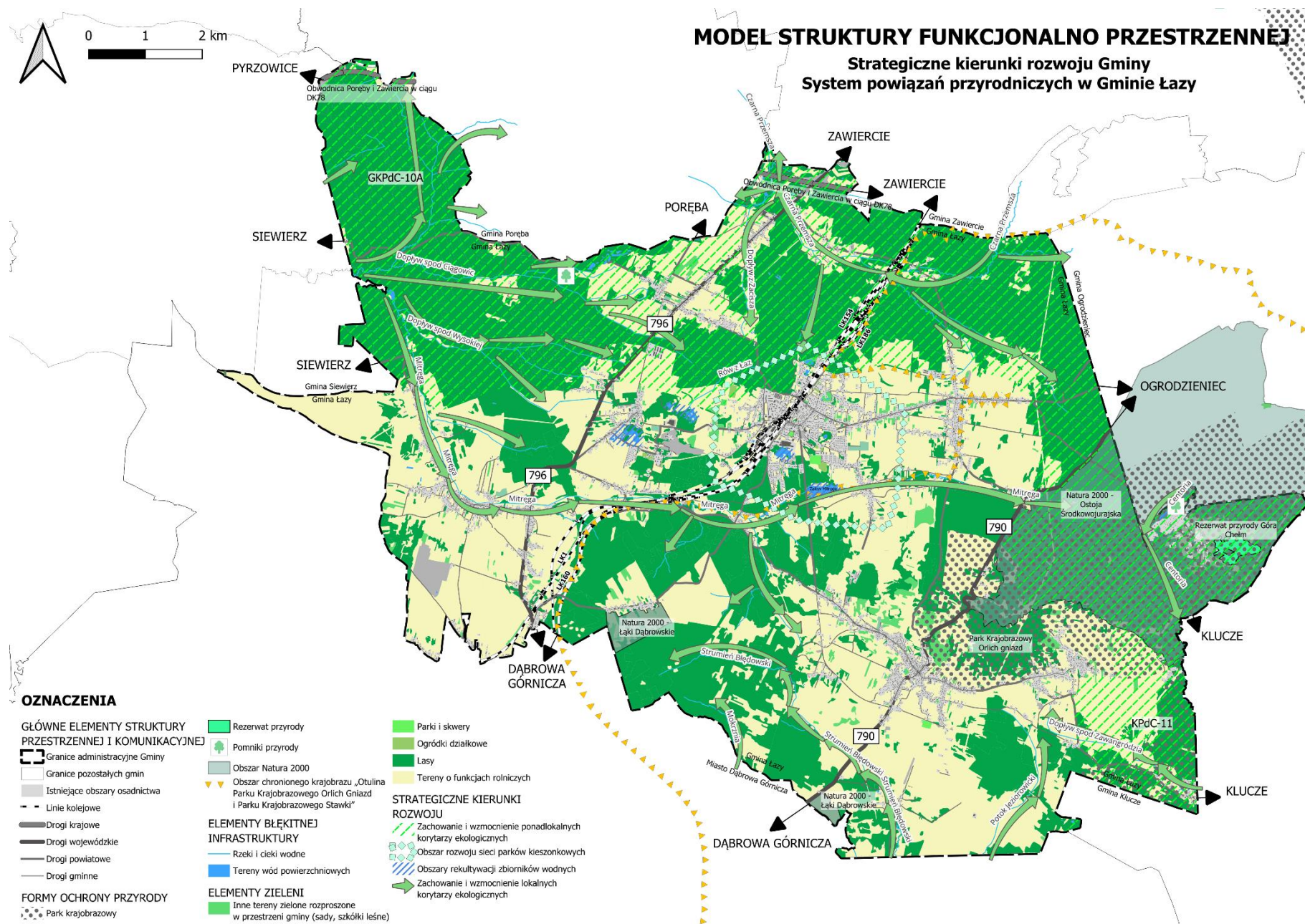
Źródło: opracowanie własne na podstawie <http://karty.apgw.gov.pl>

Planowane kierunki rozwoju strategicznego:

- ▶ **Zachowanie i wzmocnienie ponadlokalnych korytarzy ekologicznych** – to działanie kluczowe dla ochrony bioróżnorodności i utrzymania ciągłości procesów przyrodniczych w skali regionalnej i krajowej. Działanie to pozwala na harmonijne łączenie rozwoju przestrzennego z ochroną przyrody, zapobiegając konfliktom inwestycyjnym. Ponadto, obecność dobrze funkcjonujących korytarzy ekologicznych wpływa korzystnie na jakość krajobrazu, co przekłada się na atrakcyjność turystyczną i rekreacyjną gminy.
- ▶ **Obszar rozwoju sieci parków kieszonkowych** – powinno przede wszystkim występować w najbardziej zurbanizowanych częściach Gminy tzn. w mieście Łazy. Przyniesie to wiele korzyści m.in. zwiększenie urządzonych przestrzeni publicznych dla lokalnych społeczności, ochronę przed hałasem, poprawę jakości powietrza, adaptowanie miasta do zmian klimatycznych, zwiększanie bioróżnorodności czy zmniejszenie efektu miejskiej wyspy ciepła. Tego typu tereny, zwiększą także estetykę miasta.
- ▶ **Obszary rekultywacji zbiorników wodnych** – planowane są działania modernizacyjne, przy zbiornikach wodnych występujących na terenie Gminy Łazy (m.in. Zalew Mitręga, Zbiornik Wodny „Gliniak” w Wysokiej) w celu poprawy efektywności zarządzania wodami powierzchniowymi, ich ochrony. Odnowione zbiorniki wodne mogą pełnić ważne funkcje retencyjne, przeciwdziałając skutkom suszy i powodzi, co ma szczególne znaczenie w kontekście zmian klimatycznych. Ponadto poprawa jakości wód oraz estetyki otoczenia sprzyja zwiększeniu atrakcyjności terenów pod kątem rekreacyjnym i turystycznym. Zbiorniki po rekultywacji mogą być wykorzystywane jako miejsca wypoczynku, ścieżek edukacyjnych, sportów wodnych czy obserwacji przyrody, co przyczynia się do poprawy jakości życia mieszkańców. Rekultywacja może również zwiększyć bioróżnorodność, tworząc siedliska dla wielu gatunków roślin i zwierząt, co wzmacnia wartość przyrodniczą obszaru.

- ▶ **Zachowanie i wzmocnienie lokalnych korytarzy ekologicznych** – wzmacnianie lokalnych korytarzy ekologicznych tj. rzeki, lokalne lasy. Chronią spójność ekosystemów, łącząc lasy, łąki, cieki wodne i inne naturalne siedliska, które w wyniku rozwoju urbanistycznego mogą zostać podzielone lub zdegradowane. Z punktu widzenia planowania strategicznego, identyfikacja i ochrona lokalnych korytarzy ekologicznych pomaga zapobiegać kolizjom przyrodniczym przy realizacji nowych inwestycji oraz umożliwia lepsze zarządzanie przestrzenią.

Rysunek 4. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej - system powiązań przyrodniczych w Gminie Łąży

Źródło: Opracowanie własne.

Przy planowaniu działań na obszarze Gminy Łazy należy uwzględnić wytyczne wynikające z przepisów odrębnych oraz dokumentów wyższego rzędu obowiązujących dla obszaru, w tym w szczególności:

- o **Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły²** w zakresie oceny stanu i ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych jednolitych części wód powierzchniowych i podziemnych oraz działań wskazanych do realizacji przez Gminę, mających na celu osiągnięcie lub utrzymanie co najmniej dobrego stanu wód oraz ekosystemów od wody zależnych, poprawę stanu zasobów wodnych, poprawę możliwości korzystania z wód oraz zmniejszenie ilości wprowadzanych do wód lub do ziemi substancji mogących negatywnie oddziaływać na wody.
- o **Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 15 lipca 2021 r. w sprawie przyjęcia Planu przeciwdziałania skutkom suszy³** (PPSS)
- o **Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 18 października 2022 r. w sprawie przyjęcia Planu zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Wisły⁴**, którego nadrzędnym celem zarządzania ryzykiem powodziowym jest ograniczenie potencjalnych negatywnych skutków powodzi dla życia i zdrowia ludzi, środowiska, dziedzictwa kulturowego oraz działalności gospodarczej.

Według danych Hydroportalu Polskiego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie⁵, na obszarze objętym opracowaniem nie identyfikuje się obszarów zagrożonych powodzią. Gmina Łazy nie jest zagrożona powodzią, ale posiada tereny narażone na podtopienia⁶.

Plan Przeciwdziałania Skutkom Suszy (PPSS) rozróżnia cztery typy suszy: atmosferyczną, rolniczą, hydrologiczną oraz hydrogeologiczną. Mapy zagrożenia suszą atmosferyczną są wynikiem analizy bilansu wodnego i obrazują warunki hydrometeorologiczne, które powodują wystąpienie trzech pozostałych rodzajów suszy.

Zgodnie z Planem przeciwdziałania skutkom suszy z 2021 r.⁷ na obszarze Gminy Łazy występują trzy klasy zagrożenia suszą: obszary umiarkowanie zagrożone suszą (w największej części obszaru gminy), obszary silnie zagrożone suszą (w północnej części gminy), oraz obszary słabo zagrożone suszą (w południowej części gminy)⁸.

² Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 4 listopada 2022 r. w sprawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły (Dz.U. 2023 poz. 300)

³ Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 15 lipca 2021 r. w sprawie przyjęcia Planu przeciwdziałania skutkom suszy (Dz.U. 2021 poz. 1615)

⁴ Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 18 października 2022 r. w sprawie przyjęcia Planu zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Wisły (Dz.U. 2022 poz. 2739)

⁵ wody.isok.gov.pl [dostęp dnia 21.10.2024]

⁶ Program Ochrony Środowiska dla Gminy Łazy na lata 2024-2027

⁷ Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 15 lipca 2021 r. w sprawie przyjęcia Planu przeciwdziałania skutkom suszy (Dz.U. 2021 poz. 1615)

⁸ https://wody.isok.gov.pl/imap_kzgw/?gpmmap=gpPPSS [dostęp dnia 21.10.2024]

GLÓWNE ELEMENTY INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ I SPOŁECZNEJ

Według danych na rok 2023, Gminę Łazy zamieszkuje 15 534 mieszkańców, co stanowi ok. 14% ogólnej liczby mieszkańców powiatu zawierciańskiego.

Obiekty infrastruktury społecznej w Gminie Łazy skoncentrowane są głównie w centralnej części miasta, po obu stronach linii kolejowej, dzielącej miasto. Żłobek, przedszkola, szkoły podstawowe, ośrodki zdrowia, obiekty kultury, sportu oraz administracji tworzą w mieście rdzeń usług społecznych, co sprzyja integracji mieszkańców i optymalizacji dostępu do podstawowych świadczeń. Część usług tj. szkoły podstawowe, przedszkola, znajdują się także w pozostałych miejscowościach obszaru Gminy. W obszarze centralnym Gminy funkcjonuje także większość ośrodków kulturowych, obiekty opieki medycznej oraz opieki społecznej. Na terenie całej Gminy znajdują się także obiekty sportowe.

Pod względem infrastruktury technicznej kluczowe znaczenie mają przebiegające przez obszar gminy sieci elektroenergetyczne (w tym napowietrzna linia elektroenergetyczna najwyższego napięcia 400 kV relacji Tucznawa – Rogowiec, napowietrzna linia elektroenergetyczna wysokiego napięcia 220 kV relacji Koksochemia – Łośnice oraz kilka linii elektroenergetycznych wysokiego napięcia 110 kV) gazociąg wysokoprężny przebiegający przez północną i zachodnią część Gminy, rurociąg Boronów – Trzebinia przebiegający w południowo wschodniej części Gminy oraz rurociąg tlenu do Huty CMC Zawiercie biegnący przez południową i zachodnią część Gminy. Na rozwój przestrzenny miasta wpływają również obiekty infrastrukturalne, takie jak Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej. Kotłownia, Łazy, Spółka Wodociągowo-Kanalizacyjna Miasta i Gminy Łazy, Zakład Usług Komunalnych i Mieszkaniowych. Szczególnym wyzwaniem pozostaje także zwalczanie dzikich wysypisk śmieci.

Zabytki wpisane do rejestru zabytków znajdują się m.in. w Chruszczobrodzie, Ciągowicach, Wysokiej, Niegowonicach. W Gminie występuje także wiele innych turystycznych miejsc lub obiektów świadczących o bogatej historii Gminy.

Docelowy model struktury funkcjonalno-przestrzennej Gminy Łazy w zakresie infrastruktury technicznej i społecznej koncentruje się na (**Rysunek 6**):

► Dalszym wzmacnianiu centralnej części Gminy Łazy jako centrum aktywności społecznej

Ze względu na istniejącą koncentrację usług społecznych (m.in. edukacyjnych, administracyjnych, kulturalnych, medycznych) obszar ten powinien podlegać przestrzennym przekształceniom umożliwiającym jego większą funkcjonalność. Ważne znaczenie w tym zakresie ma poprawa dostępności dla wszystkich mieszkańców i zapewnienie jak najwyższej jakości usług, poprzez dostosowanie przestrzeni publicznych do potrzeb osób starszych i z niepełnosprawnościami oraz ewentualna rozbudowa obiektów opiekuńczych i zdrowotnych.

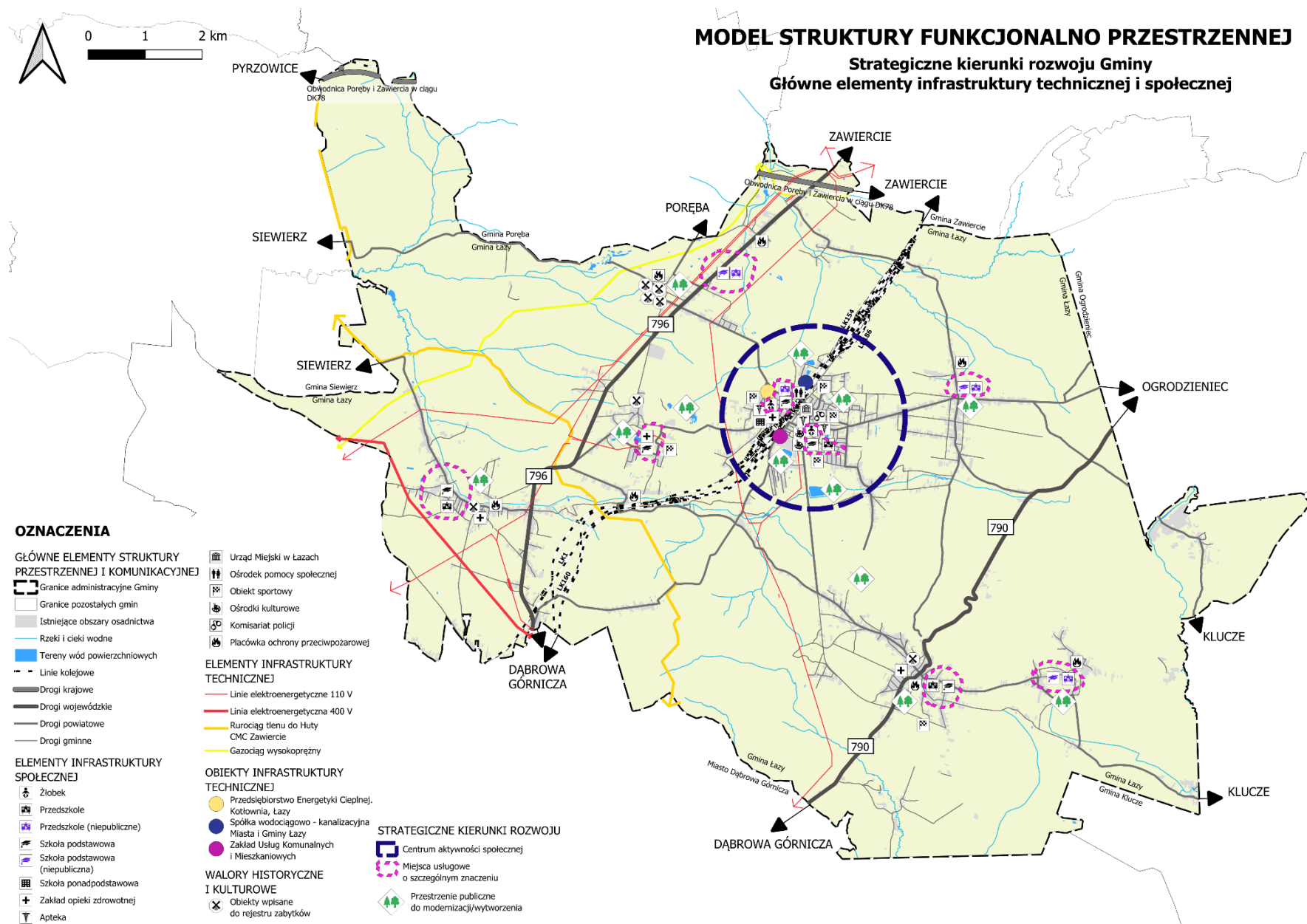

► Miejsca usługowe o szczególnym znaczeniu

Miejsca usługowe o szczególnym znaczeniu strategicznym to żłobki, przedszkola, szkoły podstawowe i szkoła ponadpodstawowa. Miejsca usługowe o szczególnym znaczeniu, pełnią kluczową rolę w życiu społeczności lokalnej oraz w długofalowym rozwoju Gminy. Są one nie tylko fundamentem systemu edukacji i wychowania, ale także istotnym elementem infrastruktury społecznej, który wpływa na jakość życia mieszkańców, poziom zadowolenia rodzin oraz atrakcyjność gminy jako miejsca do życia i osiedlania się. W strategii rozwoju Gminy istotne jest zarówno utrzymanie wysokiego standardu istniejących placówek, jak i planowanie ich rozwoju w odpowiedzi na zmieniające się potrzeby demograficzne. W szczególności należy dążyć do: modernizacji placówek, rozbudowy infrastruktury sportowej przy szkołach, rozwijanie oferty dodatkowych zajęć czy też wzmacnianie kadry pedagogicznej.

► Przestrzenie publiczne do modernizacji/wytworzenia

Ważnym zadaniem jest dalszy rozwój przestrzeni ogólnodostępnych na obszarze Gminy. Istotna jest więc modernizacja tych istniejących, jak i tworzenie nowych. Przestrzenie odgrywają ważną rolę w budowaniu poczucia wspólnoty lokalnej, poprawiają estetykę otoczenia oraz wpływają na jakość życia mieszkańców niezależnie od wieku. Ważne aby przestrzenie te były odpowiednio dostosowane do różnych grup użytkowników, poprawiały estetykę Gminy, a także aby były miejscami wzmacniającymi bioróżnorodność.

Rysunek 6. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej - Główne elementy infrastruktury technicznej i społecznej

Źródło: Opracowanie własne.

4.3. USTALENIA I REKOMENDACJE W ZAKRESIE KSZTAŁTOWANIA I PROWADZENIA POLITYKI PRZESTRZENNEJ W GMINIE

Poniższe rekomendacje zostały opracowane na podstawie przeprowadzonej diagnozy stanu istniejącego Gminy Łazy oraz Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Łazy przyjętego uchwałą nr IX/81/2011 Rady Miejskiej w Łazach z dnia 9 sierpnia 2011 roku, zmienionego Uchwałą nr XXIV/215/17 Rady Miejskiej w Łazach z dnia 23 lutego 2017 r. Stanowią one podstawę do opracowania dokumentów planistycznych gminy takich jak Plan ogólny Gminy Łazy.

Rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej

Zmiana otoczenia prawnego oraz utrata ważności studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego po dniu 30 czerwca 2026 roku sprawia, że głównym celem dla Gminy Łazy powinno być opracowanie Planu ogólnego Gminy Łazy. W dniu 31 lipca 2024 r. Rada Miejska podjęła uchwałę nr IV/36/2024 w sprawie przystąpienia do sporządzenia Planu ogólnego Gminy Łazy.

Z analizy dotychczasowego przeznaczenia i zagospodarowania obszaru gminy oraz z założeń i celów strategii, w pierwszej kolejności określono ogólne zalecenia i rekomendacje do kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej Gminy Łazy. Zostały one opracowane na podstawie przeprowadzonej diagnozy stanu istniejącego oraz Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Łazy. Stanowią podstawę do opracowania dokumentów planistycznych Gminy takich jak Plan ogólny Gminy Łazy.

Z analizy dotychczasowego przeznaczenia i zagospodarowania terenu gminy oraz z założeń i celów strategii, określono następujące ogólne zalecenia i rekomendacje do kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej Gminy Łazy:

- ▶ Zapewnienie wysokiej jakości architektury i zagospodarowania terenów publicznych
- ▶ Zachowanie terenów lasów, rzek jako lokalnych korytarzy ekologicznych
- ▶ Ochrona historycznej tożsamości Gminy poprzez ochronę obiektów zabytkowych
- ▶ Ograniczanie rozpraszania terenów zabudowy mieszkaniowej i dalszy jej rozwój zgodnie z zweryfikowanymi uwarunkowaniami planistycznymi
- ▶ Rozwój infrastruktury rowerowej, w tym wzmacnianie połączeń z sąsiednimi gminami
- ▶ Zwiększanie udziału terenów zieleni i ochrona istniejących
- ▶ Eliminowanie lub neutralizowanie odpowiednimi zabiegami elementów dysharmonizujących krajobraz (maskowanie zielenią, ekranowanie itp.)
- ▶ Ochrona wyznaczonych gleb o najwyższej przydatności rolniczej oraz kompleksów rolnych

Ze względu na ważne funkcje przyrodnicze i krajobrazowe, walory lub zagrożenia, ochrony i kształtowania w dokumentach planistycznych wymagają różnego typu elementy środowiska przyrodniczego i kulturowego. W związku z czym dla terenu Gminy Łazy rekomenduje się:

Ochrona środowiska i jego zasobów, w tym ochrony powietrza, przyrody i krajobrazu

- ▶ Wykorzystanie istniejących cech środowiska przyrodniczego dla rozwoju turystyki, sportu, wypoczynku i osadnictwa
- ▶ Wykorzystanie istniejących zasobów mineralnych w sposób ograniczający ich negatywne oddziaływanie na środowisko
- ▶ Utrzymanie korytarzy ekologicznych – wykluczenie możliwości zabudowy terenów położonych w dolinach rzek i potoków
- ▶ Wykluczenie możliwości zabudowy terenów objętych lub postulowanych do objęcia prawnymi formami ochrony przyrody lub postulowanymi do takiej ochrony
- ▶ Nakaz realizacji ograniczeń niskiej emisji zanieczyszczeń
- ▶ Zachowanie odpowiedniego klimatu akustycznego (poprawa nawierzchni dróg, stosowanie stref zieleni izolacyjnej, ochrona akustyczna zabudowy mieszkaniowej położonej w bezpośrednim sąsiedztwie źródeł ponadnormatywnego hałasu
- ▶ Ochrona wód powierzchniowych i podziemnych z bezwzględnym zakazem obniżania zwierciadła wód podziemnych
- ▶ Objęcie ochroną przed zainwestowaniem terenów złóż kopalnianych
- ▶ Zakaz przedsięwzięć prowadzących do obniżenia poziomu wód powierzchniowych, zaniku cieków wodnych oraz tworzenia lejów depresji,
- ▶ Zakaz przedsięwzięć prowadzących do pogorszenia jakości wód podziemnych oraz obniżenia poziomu wód podziemnych,
- ▶ Zakaz działań mogących wpływać na potencjalną degradację krajobrazu, w tym zakaz eksploatacji rud cynku i ołowiu

Ochrona dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej

- ▶ Zakazanie lokalizacji i realizacji reklam wielkopowierzchniowych na obiektach zabytkowych i w ich strefach ochronnych
- ▶ Zachowanie obiektów wpisanych do rejestru zabytków
- ▶ Egzekwowanie od właścicieli obiektów zabytkowych działań na rzecz zabezpieczenia przed dewastacją niewłaściwą przebudową lub likwidacją, zwłaszcza w odniesieniu do obiektów przemysłowych i kolejowych

- ▶ Zarządzanie gminną ewidencją obiektów zabytkowych oraz lokalnego programu ochrony zabytków
- ▶ Zachowanie podziałów własnościowych działek i obiektów zabytkowych w obrębie wsi oraz związanych z nimi rozłogów
- ▶ Podejmowanie działań inwestycyjnych mających na celu wzbogacenie bazy turystycznej i rekreacyjnej

Kierunki zmian w strukturze zagospodarowania terenów, w tym określenie szczególnych potrzeb w zakresie nowej zabudowy mieszkaniowej

- ▶ Zachowanie w miarę możliwości układu przestrzennego wsi oraz dawnej drewnianej i murowanej zabudowy
- ▶ Przeciwdziałanie rozproszonemu zabudowy
- ▶ Porządkowanie, przebudowa, wymiana kubatury, uzupełnianie luk budowlanych w ciągach zabudowy, modernizacja istniejących zasobów – przekształcenia w ramach istniejącego zainwestowania
- ▶ Podniesienie poziomu estetycznego zabudowy, kreowanie nowej estetyki miasta i terenów zainwestowanych w sołectwach
- ▶ Ochrona ekspozycji układów przestrzennych
- ▶ Nawiązywanie do istniejącej zabudowy historycznej
- ▶ Zakaz lokalizacji farm wiatrowych (wiatraków) w odległości mniejszej niż 300m od zabudowy mieszkaniowej
- ▶ Rozwój OZE w tym farm fotowoltaicznych i magazynów energii na terenach rolnych i przemysłowych
- ▶ Rozwój zabudowy mieszkaniowej w związku z nowo powstałymi strefami ekonomicznymi w Ząbkowicach i Zawierciu, które to zlokalizowane są w bezpośrednim sąsiedztwie Gminy. Staje się to impulsem na nowe zapotrzebowanie na tereny mieszkaniowe w obszarach, które wcześniej nie były atrakcyjne mieszkaniowo. Rekomenduje się zwiększenie zabudowy mieszkaniowej.

Zasady lokalizacji obiektów handlowych o powierzchni sprzedaży powyżej 2000m²

- ▶ Dla celów realizacji wielkopowierzchniowych obiektów handlowych o powierzchni sprzedaży powyżej 2.000 m² mogą być wykorzystane zespoły zabytkowej zabudowy w Łazach na terenie i w obiektach: po nieczynnych Zakładach Materiałów Ogniotrwałych w Łazach, lokomotywni Łazy, Starej Cementowni

Obszary, na których będą rozmieszczone inwestycje publicznego celu

- ▶ Budowa dróg ekspresowych
- ▶ Modernizacja głównego szlaku kolejowego E-65 Warszawa-Katowice-Zebrzydowice-Wiedeń do parametrów linii AGTC

znaczeniu ponadlokalnym

- ▶ Zwiększanie lesistości-odbudowa drzewostanów, zalesianie gruntów niskiej klasy, likwidacja nieużytków – zgodnie z granicą polno-leśną
- ▶ Budowę nowych skrzyżowań
- ▶ Budowa rurociągu z Boronowa do Trzebini

Kierunki rozwoju systemów komunikacji, infrastruktury technicznej i społecznej

- ▶ Poprawa stanu technicznego i parametrów układu drogowo – ulicznego (w tym budowa chodników, likwidacja elementów kolizyjnych, ograniczenie uciążliwości systemu komunikacyjnego (ochrona przed hałasem))
- ▶ Poprawa warunków ruchu i bezpieczeństwa, w szczególności realizacja bezpiecznych i sprawnych skrzyżowań
- ▶ Rozbudowa układu dróg lokalnych i dojazdowych oraz wzmocnienie powiązań zewnętrznych miasta
- ▶ Realizacja lokalnego węzła przesiadkowego (wprowadzenie systemu Park&Ride, przechowalnia – wypożyczalnia rowerów)
- ▶ Uporządkowanie gospodarki ściekowej (realizacja rozdzielczego systemu odprowadzania ścieków, rozbudowa i modernizacja sieci kanalizacyjnej, modernizacja oczyszczalni ścieków)
- ▶ Odpowiednie gospodarowanie odpadami (wdrażanie nowoczesnych systemów gospodarki odpadami, segregacji i utylizacji odpadów, eliminowanie dzikich wysypisk)
- ▶ Uzupełnienia źródeł energii elektrycznej poprzez zwiększenie udziału OZE w bilansie zużywanej energii
- ▶ Sukcesywna budowa lokalnych oczyszczalni ścieków w sołectwach, zgodnie z układem zlewniowym

Obszary, na których rozmieszczone będą urządzenia wytwarzające energię z odnawialnych źródeł energii o mocy przekraczającej 100 kW

- ▶ Wyznaczenie obszarów, na których rozmieszczone będą urządzenia wytwarzające energię z odnawialnych źródeł energii o mocy przekraczającej 100 KW w związku z rozwojem stref przemysłowych i wzrostu konsumpcji energii elektrycznej co ma wpłynąć na poprawę bilansu energetycznego w regionie.

Zasady lokalizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko

- ▶ Lokowanie inwestycji poza obszarami cennymi przyrodniczo.
- ▶ W przypadku możliwości wystąpienia negatywnych oddziaływań na stan środowiska przyrodniczego, należy wprowadzić rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczenie lub kompensację przyrodniczą.

Obszary, na których będą rozmieszczone inwestycje publicznego znaczenia lokalnym

- ▶ Rewitalizacja centrum miejsko – gminnego – wzrost atrakcyjności, modernizacja, podwyższenie standardu usług w zakresie ilościowym i jakościowym, realizacja nowych obiektów użyteczności publicznej, organizacja przestrzeni publicznych, reorganizacja komunikacji i realizacja elementów infrastruktury komunikacyjnej
- ▶ Realizacja brakujących usług publicznych o znaczeniu ogólnomiejskim
- ▶ Rewaloryzacja zieleni urządzonej
- ▶ Eliminowanie lub neutralizowanie odpowiednimi zabiegami elementów dysharmonizujących krajobraz (maskowanie zielenią, ekranowanie itp.)
- ▶ Termomodernizacja budynków na terenie Gminy Łazy
- ▶ Wykup lub wymiana prywatnych nieruchomości o funkcji mieszkaniowej w celu ich przeznaczenia na cele publiczne
- ▶ Modernizacja urządzeń, rozwój infrastruktury rekreacyjnej w rejonie zalewu Mitręga oraz Kamionki w Łazach
- ▶ Stworzenie systemu dróg rowerowych (pieszo – rowerowych) w oparciu o elementy stanowiące o atrakcyjności turystycznej poszczególnych miejscowości gminy
- ▶ Sukcesywne wyznaczanie szlaków turystycznych (pieszych, rowerowych, konnych),
- ▶ Rozwój zabudowy letniskowej, agroturystyki oraz rozwój bazy hotelowo-gastronomicznej

4.4. OBSZARY STRATEGICZNEJ INTERWENCJI WRAZ Z ZAKRESEM PLANOWANYCH DZIAŁAŃ

Obszary strategicznej interwencji (OSI) wymagają ukierunkowanej interwencji publicznej łączącej inwestycje, w szczególności gospodarcze, infrastrukturalne albo w zasoby ludzkie, finansowane z różnych źródeł, czy też rozwiązania regulacyjne. Interwencja powinna prowadzić do oczekiwanych zmian większego różnicowania

interwencji w zależności od problemów i potencjałów poszczególnych obszarów. Warunkiem efektywnej polityki rozwoju jest pogłębiona diagnoza terytoriów, tj. rozpoznanie zasobów endogenicznych i potencjałów, które można wykorzystać do rozwoju, jak również określenia barier rozwojowych i obszarów, które powinny być wsparte, co ma prowadzić do większego różnicowania i lepszego dopasowania interwencji w zależności od specyfiki tych terytoriów. W ten sposób identyfikowane są obszary wsparcia, zwłaszcza te o szczególnym charakterze, czyli obszary strategicznej interwencji.

OBSZARY STRATEGICZNEJ INTERWENCJI O WYMIARZE PONADLOKALNYM

Z punktu widzenia rozwoju kraju, w **Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju**⁹ oraz **Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2030**¹⁰ zidentyfikowano następujące obszary problemowe wymagające interwencji:

- miasta średnie tracące funkcje społeczno-gospodarcze
- obszary zagrożone trwałą marginalizacją
- Śląsk
- Wschodnia Polska

O ile, Gmina Łazy nie zakwalifikowała się do obszarów strategicznej interwencji miast tracących funkcje społeczno-gospodarcze oraz obszarów zagrożonych trwałą marginalizacją, to niewątpliwie należy do OSI Śląsk.

Zgodnie z treścią **Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2030” - Zielone Śląskie**, Gmina Łazy należy do obszarów strategicznej interwencji takich jak:

OSI Subregion centralny województwa śląskiego

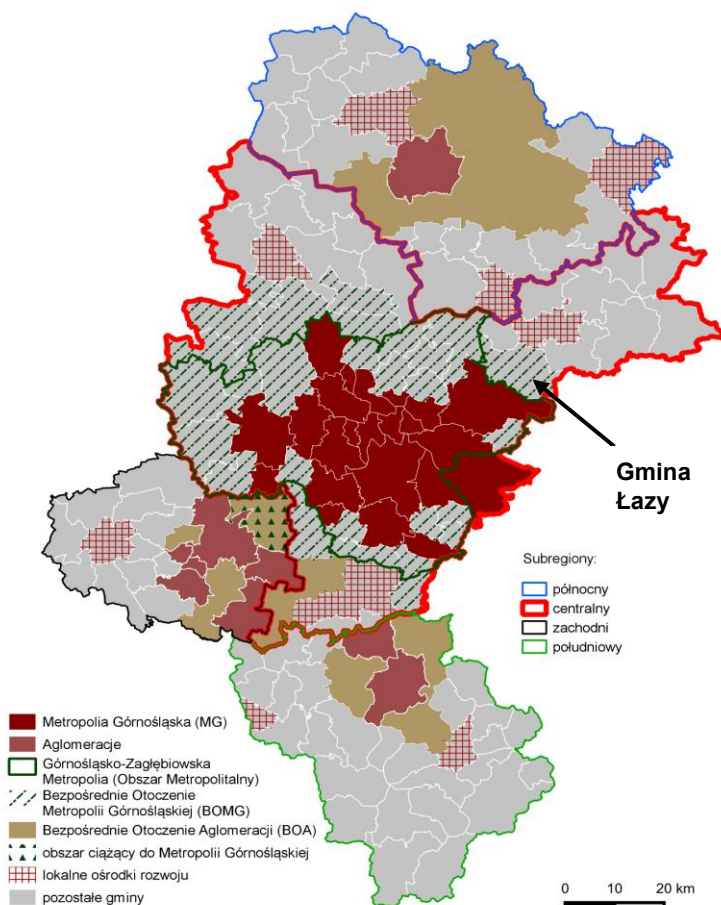
Subregiony tworzą obszary strategicznej interwencji w ujęciu funkcjonalnym. Zostały one zdefiniowane w pierwszej Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego uchwalonej w dniu 25 września 2000 r. a celem ich wyznaczenia była organizacja procesów rozwojowych w oparciu o istniejące powiązania funkcjonalne, gospodarcze i społeczno-historyczne.

Gmina Łazy zlokalizowana jest w zasięgu największego subregionu województwa śląskiego – subregionu centralny. Subregion zamieszkiwany jest przez 2,72 mln mieszkańców (tj. 60 % ludności regionu). Centrum subregionu w wymiarze funkcjonalnym stanowi Metropolia Górnośląska, w tym sieć miast wchodzących w skład Górnośląsko-Zagłębiowskiej Metropolii z siedzibą w Katowicach. Na tym obszarze realizowane są funkcje metropolitalne, przede wszystkim z zakresu gospodarki, nauki, kultury i zdrowia. W otoczeniu Metropolii Górnośląskiej identyfikowana jest grupa gmin o silnych powiązaniach funkcjonalnych z ośrodkiem

⁹ Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.) przyjęta uchwałą przez Radę Ministrów 14 lutego 2017 roku

¹⁰ Uchwała nr 102 Rady Ministrów z dnia 17 września 2019 r. w sprawie przyjęcia „Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2030”

centralnym, tworząca tzw. Bezpośrednie Otoczenie Metropolii Górnośląskiej¹¹. **Łazy**, mimo lokalizacji w subregionie centralnym, nie należą do obszaru Metropolii Górnośląskiej, ale za to są jedną z gmin Bezpośredniego Otoczenia Metropolii Górnośląskiej (Rysunek 7).

Rysunek 7. Położenie Gminy Łazy w tle subregionu centralnego

Źródło: Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2030” - Zielone Śląskie

Głównymi potencjałami subregionu centralnego, wymienianymi w Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2030” jest m.in.:

- o Funkcjonowanie na terenie subregionu pierwszej w Polsce Metropolii, będącej silnym ośrodkiem gospodarczym, naukowym, kulturalnym, miejscem koncentracji funkcji metropolitalnych oraz miejscem tworzenia i wdrażania innowacji

¹¹ Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2030” - Zielone Śląskie

- Dywersyfikacja przemysłu i znaczny potencjał gospodarczy w dużej części oparty o działalności innowacyjne
- Wysoka atrakcyjność inwestycyjna
- Wysokie kompetencje kapitału ludzkiego i silny kapitał społeczny
- Silny ośrodek naukowy, badawczy i akademicki ze zróżnicowaną i stale rozwijaną ofertą
- Dobrze rozwinięta infrastruktura transportowa i logistyczna, obejmująca wszystkie gałęzie transportu
- Obszary o wysokich walorach środowiskowych objęte rezerwatami przyrody i znacznym potencjale turystycznym.
- Koncentracja potencjałów związana z niewielkimi odległościami pomiędzy jednostkami subregionu oraz z odległością od innych obszarów metropolitalnych o podobnej skali.

Strategia „Śląskie 2030” wskazuje również główne wyzwania dla subregionu:

- Wzmocnienie procesu wewnętrznej integracji GZM
- Wzmacnianie dywersyfikacji gospodarczej bazy ekonomicznej obszaru
- Poprawa jakości środowiska, w tym w szczególności jakości powietrza, wód powierzchniowych i klimatu akustycznego
- Kształtowanie racjonalnej gospodarki wodnej w związku z nadmiernym wykorzystaniem wód podziemnych
- Poprawa bezpieczeństwa powodziowego oraz przeciwdziałanie skutkom suszy
- Skuteczniejsze wykorzystywanie potencjałów przyrodniczych i kulturowych w rozwoju produktów turystycznych, w tym rozwój infrastruktury turystycznej
- Wyhamowanie niekorzystnych procesów demograficznych. Ograniczanie zjawiska suburbanizacji
- Rekultywacja i rewitalizacja obszarów zdegradowanych, w tym terenów i obiektów przemysłowych
- Harmonizacja rozwoju infrastruktury oraz organizacji transportu publicznego
- Wzmocnienie działań na rzecz sprawiedliwej transformacji

Cele i kierunki rozwoju określone w **Strategii Rozwoju Gminy Łazy do 2035 roku** uwzględniają potencjały zidentyfikowane dla Obszaru Strategicznej Interwencji (OSI) subregionu centralnego oraz wyzwania wskazane w strategii rozwoju województwa. Jednocześnie strategia uwzględnia specyfikę lokalnych uwarunkowań, przy czym gmina nie jest częścią Metropolii Górnośląskiej, ale należy do jej bezpośredniego otoczenia. W gminach wykazujących silne powiązania funkcjonalne z ośrodkiem centralnym, zachodzą i będą zachodziły w przyszłości silne procesy przepływu czynników rozwojowych z obszaru wiodącego, czyli MG oraz postępować procesy integracji usług i planowania rozwoju. **W Strategii uwzględniono te aspekty, które są adekwatne do lokalnych uwarunkowań i możliwości rozwoju Gminy Łazy.**

W ramach **Strategii Rozwoju Gminy Łazy do 2035 roku**, uwzględniono cele i działania wskazywane w Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2030”-

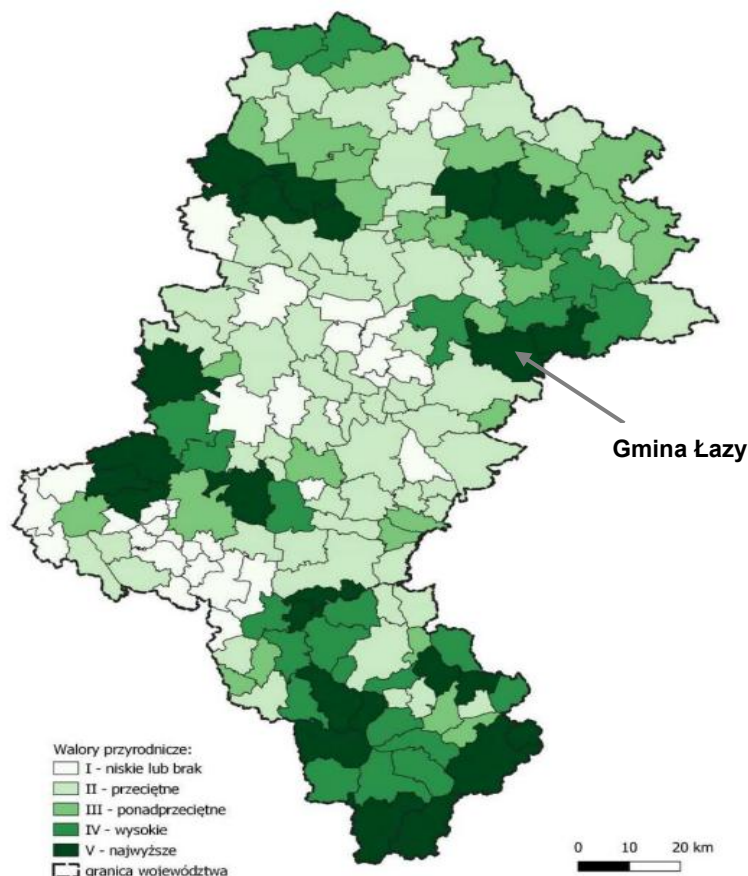

Zielone Śląskie. Założenia w zakresie wyzwań dla subregionu centralnego zostały zrealizowane poprzez następujące cele operacyjne i przypisane do nich kierunki działań:

- 1.1. Zwiększenie czynnika wzrostu gospodarczego Gminy Łazy poprzez wykorzystanie potencjału turystycznego
- 1.2. Rozwój i wsparcie lokalnej przedsiębiorczości
- 2.1. Rozwój zrównoważonej infrastruktury transportowej
- 2.2. Rozwój turystyki w oparciu o historyczne znaczenie Gminy Łazy i wykorzystanie jej walorów krajobrazowych
- 2.3. Rozwój przestrzenny Gminy w zgodzie ze zrównoważonym rozwojem
- 3.1. Ochrona i poprawa jakości wód powierzchniowych i podziemnych oraz wzmocnienie działań z zakresu ochrony środowiska
- 3.2. Poprawa jakości powietrza i zmniejszenie emisji zanieczyszczeń
- 3.3. Zwiększenie efektywności systemu gospodarowania odpadami i podejmowanie działań mające na celu przeciwdziałanie ich powstawania

OSI – obszary cenne przyrodniczo

W Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2030” - Zielone Śląskie wyznaczono również obszary ujmujące najważniejsze potencjały ujęte w przeprowadzonej diagnozie strategicznej województwa. Obszar OSI – obszary cenne przyrodniczo, został wyznaczony w oparciu o udział scalonej powierzchni cennej przyrodniczo w powierzchni całej gminy. Kategoryzacja terenów cennych przyrodniczo w województwie została oparta o powierzchniowe formy ochrony przyrody (rezerваты przyrody, parki krajobrazowe, obszary Natura 2000, obszary chronionego krajobrazu, użytki ekologiczne i zespoły przyrodniczo-krajobrazowe) oraz korytarze ekologiczne (korytarze dla ssaków kopytnych i drapieżnych oraz korytarze spójności). Dobór powyższych kategorii opierał się na założeniu, że są to najważniejsze obszary dla zachowania walorów przyrodniczych regionu. **Gmina Łazy została zakwalifikowana do obszarów o najwyższych walorach krajobrazowych (Rysunek 8).**

Rysunek 8. OSI – obszary cenne przyrodniczo

Źródło: Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2030” - Zielone Śląskie.

W Gminie Łazy wśród występujących form ochrony przyrody możemy wymienić m.in. pomniki przyrody, użytki ekologiczne, Rezerваты, Parki Krajobrazowe, Parki Narodowe, Obszary Chronionego Krajobrazu, Zespoły Przyrodniczo-Krajobrazowe, Natura 2000 – obszary ptasie, Natura 2000 – obszary siedliskowe, Stanowiska Dokumentacyjne. Na terenie gminy występują także korytarze ekologiczne tj. korytarze dla migracji ssaków drapieżnych, korytarz regionalny dla ptaków, korytarz dla migracji ssaków kopytnych, międzynarodowy korytarz spójności obszarów chronionych. Ponieważ korytarze ekologiczne nie stanowią obszarów chronionych prawem, wymagają wzmocnienia odgrywanej przez nie roli w systemie przyrodniczym a także działań zabezpieczających przed dalszą degradacją i osłabieniem ich funkcji.

Wśród wyzwań dla OSI – obszary cenne przyrodniczo wskazano:

- o ochronę różnorodności biologicznej i georóżnorodności,
- o poprawę stosunków wodnych i ochronę siedlisk wodno-błotnych na obszarach chronionych zwiększenie drożności korytarzy ekologicznych.
- o programowanie i prowadzenie na tych terenach zrównoważonej polityki rozwoju, godzącej interesy ochrony przyrody z rozwojem gospodarczym tych obszarów, ukierunkowanym na wykorzystanie lokalnych potencjałów.

Wśród działań wskazywanych w Strategii „Śląskie 2030” dla OSI obszary cenne przyrodniczo można wymienić:

- Wsparcie rozwoju przedsiębiorczości w obszarze turystyki oraz usług czasu wolnego wykorzystujących atrakcje i potencjały lokalne.
- Rozwój istniejących i tworzenie nowych produktów turystycznych oraz wzmacnianie marek terytorialnych, w tym poprzez rozwój infrastruktury turystycznej i okołoturystycznej.
- Podniesienie jakości i poprawa dostępu do oferty i infrastruktury kultury, sportu, rekreacji i turystyki umożliwiającej wszechstronny rozwój mieszkańców.
- Wspieranie wdrożenia i egzekwowania rozwiązań poprawiających jakość powietrza.
- Poprawa jakości wód i racjonalne gospodarowanie zasobami wodnymi, w tym wspieranie wdrażania rozwiązań w zakresie zintegrowanego i zrównoważonego zarządzania zasobami wodnymi w zlewni, ochrony przeciwpowodziowej i przeciwdziałania skutkom suszy.
- Wsparcie działań zmierzających do zachowania i odtwarzania bio- i georóżnorodności, w tym ochrona obszarów o wysokich walorach przyrodniczych, leśnych i korytarzy ekologicznych
- Podnoszenie świadomości ekologicznej mieszkańców i kształtowanie postaw proekologicznych.
- Wspieranie rozwiązań ograniczających niską emisję, w tym poprawa standardu energetycznego zabudowy mieszkaniowej i budynków użyteczności publicznej.
- Zapewnienie dostępu do sieci poprzez budowę i modernizację infrastruktury komunalnej.
- Wsparcie rozwoju zintegrowanego, zrównoważonego i niskoemisyjnego transportu w miastach i ich obszarach funkcjonalnych oraz obszarach wiejskich, w szczególności transportu zbiorowego.
- Rozwijanie współpracy międzynarodowej, transgranicznej i międzyregionalnej, w tym w pasie Polski południowej oraz z miastami Ostrawą i Żyliną.
- Wsparcie działań podnoszących jakość systemu planowania i wdrażania na poziomie regionalnym i lokalnym.
- Wspieranie rozwoju zróżnicowanych i wysokiej jakości usług publicznych dostępnych dla wszystkich mieszkańców regionu.
- Ochrona, promocja oraz podnoszenie atrakcyjności miejsc i obiektów o wartości historycznej, symbolicznej, architektonicznej, przyrodniczej, stanowiących „wizytówki” regionu.

W ramach **Strategii Rozwoju Gminy Łazy do 2035 roku**, uwzględniono cele i działania wskazywane w Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2030”- Zielone Śląskie dla OSI obszary cenne przyrodniczo. Powyższe założenia zostały

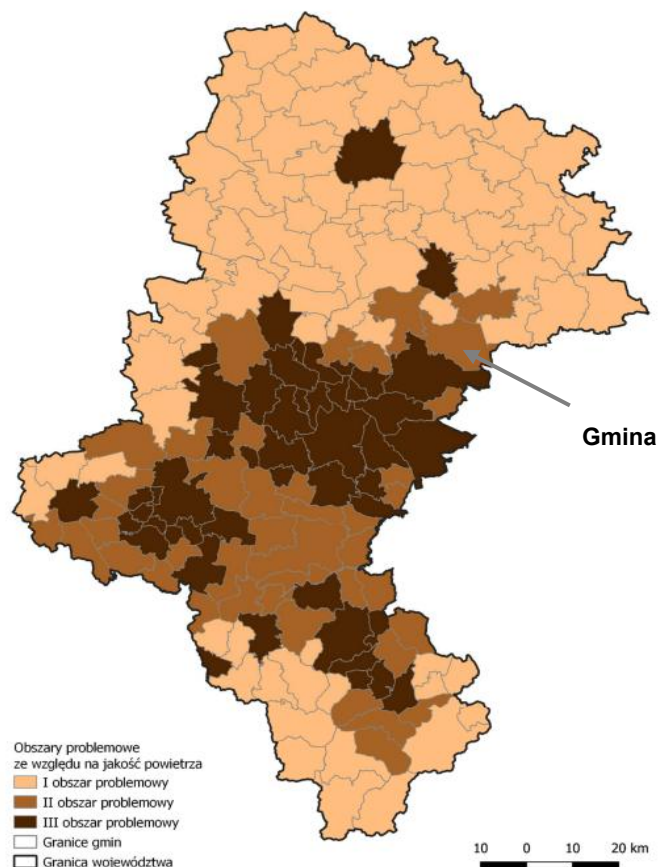

uwzględnione poprzez następujące cele operacyjne i przypisane do nich kierunki działań:

- 1.1. Zwiększenie czynnika wzrostu gospodarczego Gminy Łazy poprzez wykorzystanie potencjału turystycznego
- 1.2. Rozwój i wsparcie lokalnej przedsiębiorczości
- 1.3. Zwiększenie liczby podmiotów gospodarczych oraz ich konkurencyjności w Gminie Łazy
- 2.1. Rozwój zrównoważonej infrastruktury transportowej
- 2.2. Rozwój turystyki w oparciu o historyczne znaczenie Gminy Łazy i wykorzystanie jej walorów krajobrazowych
- 2.3. Rozwój przestrzenny Gminny w zgodzie ze zrównoważonym rozwojem
- 2.4. Poprawa jakości życia mieszkańców Gminy Łazy poprzez rozwój mieszkalnictwa
- 3.1. Ochrona i poprawa jakości wód powierzchniowych i podziemnych oraz wzmocnienie działań z zakresu ochrony środowiska
- 3.2. Poprawa jakości powietrza i zmniejszenie emisji zanieczyszczeń
- 3.3. Zwiększenie efektywności systemu gospodarowania odpadami i podejmowanie działań mające na celu przeciwdziałanie ich powstawania
- 4.4. Efektywne zarządzanie Gminą

OSI – gminy z problemami środowiskowymi w zakresie jakości powietrza

W celu określenia obszarów wymaganych działań interwencyjnych, Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2030” - Zielone Śląskie określiła obszary odpowiadające za najważniejsze problemy zarysowane w opracowanej diagnozie strategicznej województwa. W ten sposób wyznaczone zostały obszary strategicznej interwencji o charakterze problemowym, m.in. OSI - gminy z problemami środowiskowymi w zakresie jakości powietrza. Do wyznaczenia obszaru brano pod uwagę obszary przekroczeń wskaźników dla pyłów zawieszonych PM_{2,5}, pyłów zawieszonych PM₁₀ oraz benzo(a)pirenu. **Gmina Łazy została przypisana do II obszaru problemowego, gdzie występowało przekroczenie dwóch dowolnych wskaźników w zakresie jakości powietrza.**

Rysunek 9. OSI – gminy z problemami środowiskowymi w zakresie jakości powietrza

Źródło: Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2030” - Zielone Śląskie.

Powietrze na terenie województwa śląskiego jest silnie zanieczyszczone. Przekroczenie docelowej wartości stężenia średniorocznego benzo(a)pirenu występuje na obszarze całego województwa. Główną przyczyną złej jakości powietrza w województwie śląskim jest emisja z indywidualnego ogrzewania budynków mieszkalnych (bytowo-komunalna). Znacznie mniejszy wpływ na jakość powietrza ma emisja przemysłowa i liniowa. Największym wyzwaniem w tym zakresie jest zatem ograniczenie niskiej emisji, gdyż to ona w największym stopniu odpowiada za przekroczenia norm jakości powietrza. Pożądane jest wsparcie rozbudowy sieci ciepłowniczej oraz włączenie w nią możliwie największej liczby budynków mieszkalnych, jak również generowania i wdrażania innowacji ograniczających negatywny wpływ na środowisko. Gminy ze swojej strony muszą podjąć wyzwanie egzekwowania przepisów tzw. „uchwały antysmogowej”.

Wśród działań wskazywanych w Strategii „Śląskie 2030” dla OSI gminy z problemami środowiskowymi w zakresie jakości powietrza można wskazać:

- Wsparcie zdolności firm do generowania i wdrażania innowacji oraz nowoczesnych rozwiązań technologicznych, w tym tworzenie i implementacja usług i technologii medycznych.

- Wsparcie sektorów tradycyjnych w zakresie podnoszenia ich konkurencyjności m.in. poprzez unowocześnienie procesów technologicznych, poprawę bezpieczeństwa pracy, ograniczenie negatywnego wpływu na środowisko oraz rozwój zasobów ludzkich.
- Podniesienie jakości infrastruktury placówek ochrony zdrowia (w szczególności w obszarach deficytowych) oraz podniesienie jakości obsługi pacjentów, w tym wykorzystanie nowoczesnych technologii.
- Aktywna profilaktyka i zapewnienie kompleksowości usług medycznych, w szczególności w zakresie chorób cywilizacyjnych i wynikających ze zmian demograficznych.
- Promocja aktywnego i zdrowego stylu życia.
- Wspieranie wdrożenia i egzekwowania rozwiązań poprawiających jakość powietrza.
- Podnoszenie świadomości ekologicznej mieszkańców i kształtowanie postaw proekologicznych.
- Rozwój zrównoważonej infrastruktury wytwarzania, magazynowania i przesyłu energii elektrycznej i ciepła, w tym rozwój OZE.
- Wspieranie rozwiązań ograniczających niską emisję, w tym poprawa standardu energetycznego zabudowy mieszkaniowej i budynków użyteczności publicznej.
- Wsparcie rozwoju zintegrowanego, zrównoważonego i niskoemisyjnego transportu w miastach i ich obszarach funkcjonalnych oraz obszarach wiejskich, w szczególności transportu zbiorowego.
- Zapewnienie dostępu do sieci poprzez budowę i modernizację infrastruktury komunalnej.
- Rozwój instrumentów oraz współpracy na rzecz monitorowania procesów rozwoju.

Strategia Rozwoju Gminy Łazy do 2035 roku, uwzględnia cele i działania wskaziwane w Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2030”- Zielone Śląskie określone dla OSI gminy z problemami środowiskowymi w zakresie jakości powietrza. Powyższe założenia realizowane będą poprzez następujące cele operacyjne i przypisane do nich kierunki działań:

- 1.2. Rozwój i wsparcie lokalnej przedsiębiorczości
- 2.1. Rozwój zrównoważonej infrastruktury transportowej
- 2.2. Rozwój turystyki w oparciu o historyczne znaczenie Gminy Łazy i wykorzystanie jej walorów krajobrazowych
- 3.1. Ochrona i poprawa jakości wód powierzchniowych i podziemnych oraz wzmocnienie działań z zakresu ochrony środowiska
- 3.2. Poprawa jakości powietrza i zmniejszenie emisji zanieczyszczeń
- 3.3. Zwiększenie efektywności systemu gospodarowania odpadami i podejmowanie działań mające na celu przeciwdziałanie ich powstawania
- 4.4. Efektywne zarządzanie Gminą

OBSZARY STRATEGICZNEJ INTERWENCJI KLUCZOWE DLA GMINY

Na etapie prac strategicznych na obszarze Gminy Łazy wskazano cztery **Obszary Strategicznej Interwencji (OSI) o znaczeniu lokalnym**, kluczowe dla prawidłowego rozwoju gminy:

1. Zalew Mitręga
2. Kamieniołomy
3. Kamionka Łazowska
4. Obszar przemysłowy

Wszystkie OSI wyróżniają się szczególnymi potencjałami, które w wyniku interwencji mogą kształtować przewagi konkurencyjne Gminy. Lokalizację obszarów wyznaczonych w ramach OSI wskazano w ramach części graficznej Modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej Gminy Łazy.

Wyznaczone obszary interwencji mają charakter OSI rozwojowych, tj. stanowią możliwe obszary wzrostu, charakteryzujące się szczególnym potencjałem, który – poprzez odpowiednie działania – może przyczynić się budowania przewag konkurencyjnych Gminy Łazy w skali regionalnej.

1.OSI - Zalew Mitręga

Zalew Mitręga to malowniczy sztuczny zbiornik wodny położony w południowo-wschodniej części miasta Łazy, w powiecie zawierciańskim, województwo śląskie. Stanowi popularne miejsce wypoczynku zarówno dla mieszkańców regionu, jak i turystów. Zalew jest również popularnym miejscem wędkarskim. Regularnie zarybiany przez miejscowe koło PZW, oferuje możliwość połowu ryb. Podjęte działania powinny się przyczynić do poprawy jakości wody w zbiorniku, a także odpowiedniego zagospodarowania go na cele rekreacyjne, tak aby jak najlepiej służył zarówno mieszkańcom, jak i turystom.

Zakres działań dla OSI Zalew Mitręga:

- ▶ Zagospodarowanie terenu wokół zalewu na cele rekreacyjno-sportowe, w tym budowa infrastruktury (np. ścieżki pieszo-rowerowe, strefy wypoczynkowe, strefy do opalania, wiaty z roślinnością, boiska do siatkówki itp.)
- ▶ Stworzenie punktów i tablic edukacyjnych dotyczących bioróżnorodności i systemów wodnych
- ▶ Monitorowanie parametrów jakości wody w zbiorniku
- ▶ Organizacja wydarzeń lokalnych i turystycznych (np. letnie kino plenerowe, koncerty, pikniki rodzinne, zawody wędkarskie itp.)
- ▶ Podjęcie działań wpływających na polepszenie jakości wody w zbiorniku
- ▶ Zapewnienie dostępności komunikacyjnej terenu, wraz z zachowaniem dostępności dla osób o ograniczonej mobilności
- ▶ Wprowadzenie systemu monitoringu i nadzoru nad zalewem

- ▶ Rozwijanie infrastruktury turystycznej w okolicy zalewu (np. punkty gastronomiczne, toalety publiczne, wypożyczalnia sprzętu wodnego, infrastruktura rowerowa)
- ▶ Stworzenie przestrzeni dla wędkarzy (pomosty wędkarskie, strefa grillowania, tablice informacyjne itp.)

Realizacja działań w tych obszarach jest kluczowa z punktu widzenia rozwoju Gminy Łąży. Stworzenie atrakcyjnej i dostępnej przestrzeni rekreacyjnej sprzyja wzmocnieniu więzi społecznych mieszkańców. Dobrze zagospodarowany zbiornik z infrastrukturą turystyczną i kulturalną może stać się atrakcyjnym miejscem także dla turystów, co wpłynie pozytywnie na rozwój gospodarki. Wprowadzenie działań prośrodowiskowych będzie pozwalało zaś na zachowanie naturalnych walorów zbiornika i kształtowanie postaw ekologicznych wśród społeczności.

2.OSI – Kamieniołomy

Są to nieczynne obecnie dwa jurajskie kamieniołomy w miejscowościach Niegowonice i Wysoka o łącznej powierzchni ok. 50 ha. Kamieniołom w Niegowonicach zaopatrywał niegdyś cementownię „Wysoka”, zawiera pełen zakres gatunków amonitów charakterystycznych dla danego okresu geologicznego. W kamieniołomie Wysokiej zaś, niegdyś wydobywano jurajskie wapienie i margle. W najniższej części znajduje się zastoinowe jeziorko. Obecnie miejsca te są wykorzystywane do sportów terenowych i offroadu.

Zakres działań dla OSI Kamieniołomy:

- ▶ Przekształcenia i częściowa rekultywacja obszarów (zabezpieczenie krawędzi kamieniołomów przed nieostrożnymi turystami, zabezpieczenie ścian kamieniołomu przed odpadającymi kamieniami, wyrównanie dna kamieniołomów);
- ▶ Połączenie kamieniołomów z istniejącymi i nowymi trasami turystycznymi
- ▶ Kontynuacja organizacji rajdów terenowych, z zachowaniem zasad bezpieczeństwa i ochrony środowiska
- ▶ Utworzenie tematycznej ścieżki, ścieżki edukacyjnej, wprowadzenie tablic informacyjnych
- ▶ Organizacja wydarzeń kulturowych (np. widowiska „światło i dźwięk, koncerty, zloty motocyklistów itp.)
- ▶ Monitoring i ochrona bioróżnorodności w obszarach kamieniołomów
- ▶ Utworzenie punktu informacyjnego z materiałami edukacyjnymi, warsztatami i prelekcjami dla szkół oraz turystów
- ▶ Wyznaczenie punktów widokowych

Jurajskie kamieniołomy mają ogromny potencjał rozwojowy. Zawierają wyjątkowe formacje skalne oraz amonity jurajskie, co stanowi cenny materiał dydaktyczny

i naukowy. Ważna jest jednak odpowiednia rekultywacja terenu, tak aby był on miejscem bezpiecznym dla odwiedzających. Przestrzeń warto wykorzystać także do celów edukacyjnych, rekreacyjnych, a także do rozwoju turystyki aktywnej i kulturowej. Inwestycja ta może podnieść atrakcyjność całego regionu Jury Krakowsko-Częstochowskiej.

3.OSI – Kamionka Łazowska

Jest to teren znajdujący się na terenie miasta Łazy przy ul. Topolowej. Wyróżnia się on w krajobrazie miasta swoimi walorami przyrodniczymi, a także położeniem pośrodku zabudowy mieszkaniowej. Obszar bogaty jest w zadrzewienia, pośrodku zaś znajduje się niewielkie oczko wodne. Obszar ten jest więc siedliskiem dla różnych gatunków roślin i zwierząt. Obecnie potencjał miejsca nie jest jednak w pełni wykorzystywany.

Zakres działań dla OSI Kamionka Łazowska:

- ▶ Dolesienie obszaru oraz wprowadzenie zakazu wycinania drzew na tym obszarze
- ▶ Wprowadzenie obiektów małej architektury (np. ławki)
- ▶ Połączenie z nowymi lub istniejącymi szlakami turystycznymi
- ▶ Monitoring terenu i ochrona bioróżnorodności
- ▶ Budowa infrastruktury rekreacyjnej (ścieżki pieszo-rowerowe, strefa wypoczynku, ścieżki dydaktyczne)
- ▶ Wprowadzenie punktów i tablic edukacyjnych

Realizacja działań jest kluczowa w szczególności dla miasta Łazy. Istotny jest harmonijny rozwój przestrzeni, zgodny z zasadami zrównoważonego rozwoju, a co za tym idzie zwiększanie udziału powierzchni biologicznie czynnej w obszarach najbardziej zurbanizowanych. Ważne jest, aby zwiększać dostępność do tego typu terenów dla mieszkańców. Teren wyróżnia się swoim zagospodarowaniem co może uczynić go interesującym także z punktu widzenia turystycznego. Dlatego warto będzie wprowadzić niewielkie udogodnienia dla odwiedzających. Takie, które nie będą znacząco oddziaływać na środowisko, a zwiększą jego dostępność i umocnią także funkcję edukacyjną.

4.OSI – Obszar przemysłowy

Jest to obszar w Gminie, na którego obszarze znajdują się obiekty świadczące o historii obszaru Gminy, m.in. „Stara Cementownia”. Obszar ten wyznaczony jest głównie pod działalność gospodarczą o charakterze przemysłowym, produkcyjnym, magazynowym i usługowym. Ma to na celu przyciągnięcie inwestorów oraz stworzenie nowych miejsc pracy.

Zakres działań dla OSI obszar przemysłowy:

- ▶ Wskazanie strefy przemysłowej w dokumentach prowadzenia polityki przestrzennej Gminy tzn. planie ogólnym gminy oraz miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego
- ▶ Wprowadzenie naturalnych barier izolacyjnych w postaci zadrzewień wzdłuż dróg
- ▶ Stworzenie oferty inwestycyjnej Gminy

Tereny te są kluczowe z punktu widzenia Gminy. Mogą one stać się miejscami determinującymi wzrost gospodarczy i nowe miejsca pracy. Samo ich miejsce może być atrakcyjne dla przyszłych inwestorów. Zastosowanie naturalnych barier przy tym obszarze będzie dodatkową ochroną m.in. przed hałasem, zanieczyszczeniami, a także będzie podnosić atrakcyjność terenów.

5. OCZEKIWANE REZULTATY PLANOWANYCH DZIAŁAŃ, W TYM W WYMIARZE PRZESTRZENNYM ORAZ WSKAŹNIKI ICH OSIĄGNIĘCIA

Rezultaty planowanych działań stanowią wyraz osiągnięcia zamierzonych w Strategii celów i stanowią mierzalny dowód skuteczności wprowadzanych na etapie jej realizacji interwencji.

W tabeli (**Tabela 6**) wskazano zmiany, jakie powinny zostać osiągnięte w kluczowych obszarach funkcjonowania gminy, zarówno w wymiarze społecznym, gospodarczym, jak i przestrzennym. Każdy z zakładanych efektów został opisany jako mierzalny wskaźnik, umożliwiający bieżące monitorowanie oraz ocenę postępów i skuteczności podejmowanych w ramach **Strategii Rozwoju Gminy Łazy do 2035 roku** działań.

Ujęte w tabeli wskaźniki odnoszą się do obszarów związanych z rozwojem infrastruktury, poprawą jakości usług publicznych, efektywnością zarządzania zasobami a także ze wzrostem aktywności społeczno-gospodarczej na terenie Gminy Łazy.

Lista proponowanych wskaźników przyjętych na potrzeby monitoringu Strategii jest katalogiem otwartym. Katalog ten, tak jak wartości docelowe będą mogły być wyznaczane i aktualizowane przy okazji ewaluacji Strategii. Rekomenduje się już przyjęte do ewaluowania w danym okresie sprawozdawczym wskaźniki zachować i monitorować aż do zakończenia wdrażania Strategii.

Oczekiwane rezultaty realizacji poszczególnych celów strategicznych i wskaźników ich realizacji (z uwzględnieniem przestrzennych) zawiera poniższa tabela.

**OBSZAR STRATEGICZNY: GOSPODARKA
I CEL STRATEGICZNY
GMINA ŁAZY ROZWIJA GOSPODARKĘ POPRZEC WYKORZYSTANIE SWOJEGO
POTENCJAŁU TURYSTYCZNEGO I PRZEDSIĘBIORCZEGO**

Cel operacyjny		Wskaźnik monitorowania celu		jedn.	Oczekiwana zmiana
1.1.	Zwiększenie czynnika wzrostu gospodarczego Gminy Łazy poprzez wykorzystanie potencjału turystycznego	W1	Liczba nowo powstałych obiektów bazy turystycznej w tym m.in. obiektów noclegowych, punktów gastronomicznych, agroturystycznych	szt.	
		W2	Liczba działań podjętych w celu promocji zrównoważonej i aktywnej turystyki	szt.	
		W3	Liczba nowych zorganizowanych wydarzeń i festiwali o znaczeniu ponadlokalnym	szt.	
1.2.	Rozwój i wsparcie lokalnej przedsiębiorczości	W4	Liczba programów mentoringowych i szkoleń	szt.	
		W5	Liczba działań podjętych w celu promocji i wsparcia lokalnej przedsiębiorczości	szt.	
		W6	Liczba wspartych inwestycji w sektorze usług czasu wolnego, turystyki i gastronomii	szt.	
1.3.	Zwiększenie liczby podmiotów gospodarczych oraz ich konkurencyjności w Gminie Łazy	W7	Liczba działań podjętych w celu zwiększania kwalifikacji mieszkańców	szt.	
		W8	Liczba nowych lub zmodernizowanych obiektów/infrastruktury wspierających MŚP	szt.	
		W9	Powierzchnia terenów Gminy przeznaczona pod nowe instalacje OZE	szt.	
		W10	Liczba nowo zarejestrowanych działalności gospodarczych w Gminie	szt.	

**OBSZAR STRATEGICZNY: PRZESTRZEŃ
II CEL STRATEGICZNY
PRZESTRZEŃ GMINY ŁAZY ZAPEWNIĄ DOBRE WARUNKI ŻYCIA MIESZKAŃCOM I
STANOWI MIEJSCE ATRAKCYJNE DLA TURYSTÓW**

2.1	Rozwój zrównoważonej infrastruktury transportowej	W11	Długość zmodernizowanych dróg	km	
		W12	Długość nowo wybudowanych dróg	km	
		W13	Liczba stanowisk postojowych w wybudowanych obiektach „parkuj i jedź”	szt.	
		W14	Liczba zmodernizowanych punktów oświetleniowych	szt.	
		W15	Liczba podjętych działań zwiększających bezpieczeństwo pieszych	szt.	

		W16	Liczba zmodernizowanych przystanków autobusowych	szt.	
		W17	Liczba miejsc postojowych dla osób z niepełnosprawnościami w wybudowanych, przebudowanych lub doposażonych obiektach „parkuj i jedź”	szt.	
		W18	Liczba działań podjętych w celu rozwoju infrastruktury rowerowej	szt.	
		W19	Opracowanie Planu Zrównoważonej Mobilności Miejskiej (SUMP)	szt.	
		W20	Liczba nowo utworzonych elementów infrastruktury dla rowerzystów (np. stojaków, stacji napraw).	szt.	
2.2.	Rozwój turystyki w oparciu o historyczne znaczenie Gminy Łazy i wykorzystanie jej walorów krajobrazowych	W21	Utworzenie marki terytorialnej Gminy	szt.	
		W22	Opracowanie dokumentu Strategii Rozwoju Turystyki	szt.	
		W23	Liczba działań podjętych w celu dostosowania/modernizacji istniejących przestrzeni do rozwoju turystyki	szt.	
		W24	Liczba działań podjętych w celu promocji turystyki w Gminie	szt.	
		W25	Liczba wydarzeń turystycznych i kulturalnych opartych na lokalnym dziedzictwie	szt.	
		W26	Liczba nowych/zmodernizowanych tras turystycznych	szt.	
2.3.	Rozwój przestrzenny Gminy w zgodzie ze zrównoważonym rozwojem	W27	Liczba zaktualizowanych MPZP	szt.	
		W28	Powierzchnia nowych terenów zieleni urządzonej w Gminie	ha	
		W29	Liczba terenów zaadaptowanych na przestrzeń rekreacyjno-turystyczną	szt.	
		W30	Liczba podjętych działań poprawiających estetykę miasta	szt.	
		W31	Liczba działań podjętych w zakresie wykorzystania terenów nadwodnych na cele rekreacyjne i wypoczynkowe	szt.	
		W32	Liczba działań podjętych w celu zwiększania bezpieczeństwa w przestrzeniach	szt.	
2.4.	Poprawa jakości życia mieszkańców Gminy Łazy poprzez rozwój mieszkalnictwa	W33	Liczba podjętych działań tworzących warunki mieszkalne dla osób młodych	szt.	
		W34	Liczba nowych mieszkań w Gminie	szt.	

		W35	Liczba kampanii/informacji promujących energooszczędne budownictwo	szt.	
		W36	Liczba mieszkań dostosowanych do potrzeb osób starszych i z niepełnosprawnościami	szt.	
OBSZAR STRATEGICZNY: ŚRODOWISKO III CEL STRATEGICZNY W GMINIE ŁAZY WYKORZYSTUJE SIĘ POTENCJAŁ I CHRONI ŚRODOWISKO W SPOSÓB ZRÓWNOWAŻONY					
3.1.	Ochrona i poprawa jakości wód powierzchniowych i podziemnych oraz wzmocnienie działań z zakresu ochrony środowiska	W37	Liczba nowo powstałych zbiorników małej i dużej retencji/ogrodów deszczowych	szt.	
		W38	Liczba zbudowanych i zmodernizowanych gospodarowania wodą	szt.	
		W39	Liczba działań podjętych w celu ochrony zasobów wodnych przed zanieczyszczeniami	szt.	
		W40	Liczba podjętych działań zwiększających świadomość prośrodowiskową mieszkańców	szt.	
		W41	Liczba wdrożonych rozwiązań z zakresu gospodarki o obiegu zamkniętym	szt.	
		W42	Liczba działań zrealizowanych w ramach czynnej ochrony przyrody	szt.	
3.2.	Poprawa jakości powietrza i zmniejszenie emisji zanieczyszczeń	W43	Opracowanie Miejskiego Planu Adaptacji do zmian klimatu	szt.	
		W44	Liczba działań promujących wśród mieszkańców efektywność energetyczną	szt.	
		W45	Liczba budynków zmodernizowanych energetycznie lub wyposażonych w OZE	szt.	
		W46	Powierzchnia zrewitalizowanych terenów zdegradowanych/ przemysłowych	ha	
		W47	Powierzchnia terenów o zwiększonej/przywróconej bioróżnorodności	ha	
3.3.	Zwiększenie efektywności systemu gospodarowania odpadami i podejmowanie działań mające na celu przeciwdziałanie ich powstawania	W48	Liczba przeprowadzonych kampanii informacyjno-edukacyjnych kształtujących świadomość w zakresie ochrony środowiska	szt.	
		W49	Liczba podjętych działań mających na celu zmniejszanie liczby dzikich wysypisk	szt.	
		W50	Liczba działań podjętych na rzecz zwiększania efektywności systemu selektywnej zbiórki odpadów	szt.	

OBSZAR STRATEGICZNY: ŚRODOWISKO IV CEL STRATEGICZNY GMINA ŁAZY JEST MIEJSCEM INKLUZYWNYM O WZMOCNIONYM POTENCJALE GMINY DZIĘKI DZIAŁALNOŚCI JEJ MIESZKAŃCÓW					
4.1.	Wzmacnianie społecznej inkluzywności	W51	Liczba inicjatyw wspierających organizacje pozarządowe (NGO's)	szt.	
		W52	Liczba obiektów/przestrzeni dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami	szt.	
		W53	Liczba działań/programów na rzecz grup defaworyzowanych (np. osób z niepełnosprawnościami, seniorów, osób w trudnej sytuacji ekonomicznej)	szt.	
4.2.	Wprowadzanie działań zwiększających jakość życia mieszkańców	W54	Liczba działań podjętych na rzecz rozwoju oferty edukacyjnej, kulturalnej oraz sportowej	szt.	
		W55	Liczba zorganizowanych wydarzeń skierowanych do każdej z grup społecznych	szt.	
		W56	Liczba przestrzeni/obiektów dostosowanych do potrzeb osób starszych	szt.	
		W57	Liczba działań skierowanych dla rozwoju młodzieży i osób młodych	szt.	
4.3.	Zwiększanie bezpieczeństwa w Gminie	W58	Liczba przestrzeni publicznych uzupełniona o monitoring	szt.	
		W59	Liczba działań mających na celu poprawę bezpieczeństwa w zakresie ochrony mieszkańców i mienia	szt.	
		W60	Liczba wdrożonych narzędzi zwiększających bezpieczeństwo w zakresie infrastruktury krytycznej	szt.	
4.4.	Efektywne zarządzanie Gminą	W61	Liczba przeprowadzonych szkoleń dla pracowników administracji publicznej	szt.	
		W62	Liczba wdrożonych narzędzi cyfrowych (np. e-usługi, platformy komunikacji z mieszkańcami, systemy zarządzania danymi).	szt.	
		W63	Kwota pozyskanych funduszy zewnętrznych na realizację projektów	zł.	
		W64	Liczba projektów zrealizowanych przy wsparciu z funduszy krajowych i unijnych.	szt.	
		W65	Liczba mieszkańców uczestniczących w organizowanych konsultacjach społecznych	szt.	

Tabela 6. Oczekiwane rezultaty realizacji celów strategicznych Strategii Rozwoju Gminy Łazy do 2035 roku

Źródło: Opracowanie własne.

6. OKREŚLENIE SPÓJNOŚCI STRATEGII ROZWOJU GMINY ŁAZY ZE STRATEGIAMI NA SZCZEBLU KRAJOWYM I LOKALNYM

Do określenia spójności strategii z celami rozwojowymi zawartymi w dokumentach wyższego rzędu wykorzystano najważniejsze dokumenty krajowe, regionalne i powiatowe. W poniższej tabeli ujęto schemat zgodności celów strategicznych wytypowanych dla Gminy Łazy z celami najważniejszych dokumentów wyższego rzędu, m.in. które opisano w dalszych rozdziałach Strategii.

6.1. STRATEGIA ROZWOJU GMINY ŁAZY A STRATEGIE KRAJOWE

Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do 2020 roku (perspektywa do 2030 r.) (SOR), przyjęta uchwałą M.P. 2017 poz. 206 przez Radę Ministrów dnia 14 lutego 2017 r. Głównym celem przyjętym w dokumencie jest: „Tworzenie warunków dla wzrostu dochodów mieszkańców Polski przy jednoczesnym wzroście spójności w wymiarze społecznym, ekonomicznym, środowiskowym i terytorialnym”. Do osiągnięcia celu głównego, określono trzy cele szczegółowe, z których zostały wyodrębnione obszary i cele realizacji działań.

Tabela 7. Spójność celów Strategii Gminy Łazy do 2035 roku z założeniami Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.)

SOR – cele szczegółowe	Strategia Rozwoju Gminy Łazy do 2035 roku			
	I	II	III	IV
	GINA ŁAZY ROZWIJA GOSPODARKE POPRZEC WYKORZYSTANIE SWOJEGO POTENCJAŁU TURYSTYCZNEGO I PRZEDSIĘBIORCZEGO	PRZESTRZEŃ GMINY ŁAZY ZAPEWNIĄ DOBRE WARUNKI ŻYCIA MIESZKAŃCOM I STANOWI MIEJSCE ATRAKCYJNE DLA TURYSTÓW	W GMINIE ŁAZY WYKORZYSTUJE SIĘ POTENCJAŁ I CHRONI ŚRODOWISKO W SPOSÓB ZRÓWNOWAŻONY	GINA ŁAZY JEST MIEJSCEM INKLUZYWNYM O WZMOCNIONYM POTENCJALE GMINY DZIĘKI DZIAŁALNOŚCI JEJ MIESZKAŃCÓW
1. Trwały wzrost gospodarczy oparty o wiedzę, dane i doskonałość organizacyjną				
Reindustrializacja - Wzrost zdolności polskiego przemysłu do sprostania globalnej konkurencji	1.2, 1.3			
Rozwój innowacyjnych firm - Zwiększenie innowacyjności polskich przedsiębiorstw na rynku krajowym i rynkach zagranicznych	1.1, 1.2, 1.3			
Małe i średnie przedsiębiorstwa- Przemiany strukturalne sektora, nowe formy działania i współpracy, nowoczesne instrumenty wsparcia	1.1, 1.2, 1.3			
Kapitał dla rozwoju- Trwałe zwiększenie stopy inwestycji i ich jakości w dłuższej perspektywie, przy większym wykorzystaniu środków krajowych	1.1, 1.2, 1.3			
Ekspansja zagraniczna-	1.1, 1.2			

SOR – cele szczegółowe	Strategia Rozwoju Gminy Łąży do 2035 roku			
	I	II	III	IV
	GMINA ŁĄŻY ROZWIJA GOSPODARKE POPRZEC WYKORZYSTANIE SWOJEGO POTENCJAŁU TURYSTYCZNEGO I PRZEDSIĘBIORCZEGO	PRZESTRZEN GMINY ŁĄŻY ZAPEWNI DOBRE WARUNKI ŻYCIA MIESZKAŃCOM I STANOWI MIEJSCE ATRAKCYJNE DLA TURYSTÓW	W GMINIE ŁĄŻY WYKORZYSTUJE SIĘ POTENCJAŁ I CHRONI ŚRODOWISKO W SPOSÓB ZRÓWNOWAŻONY	GMINA ŁĄŻY JEST MIEJSCEM INKLUZYWNYM O WZMOCNIONYM POTENCJALE GMINY DZIĘKI DZIAŁALNOŚCI JEJ MIESZKAŃCÓW
Zwiększenie umiędzynarodowienia polskiej gospodarki Zwiększenie eksportu towarów zaawansowanych technologicznie				
2. Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony				
Spójność społeczna Poprawa dostępności usług świadczonych w odpowiedzi na wyzwania demograficzne. Wzrost i poprawa wykorzystania potencjału kapitału ludzkiego na rynku pracy	1.3			4.2, 4.4
Rozwój zrównoważony terytorialnie- Zrównoważony rozwój kraju wykorzystujący indywidualne potencjały endogeniczne poszczególnych terytoriów Wzmacnianie regionalnych przewag konkurencyjnych w oparciu o specjalizacje gospodarcze i nowe nisze rynkowe Podniesienie skuteczności i jakości wdrażania polityk ukierunkowanych terytorialnie na wszystkich szczeblach zarządzania	1.1, 1.2	2.2		4.4
3. Skuteczne państwo i instytucje służące wzrostowi oraz włączeniu społecznemu i gospodarczemu.				
Prawo w służbie obywatelom i gospodarce- Uproszczenie prawa zapewniające lepsze warunki dla działalności gospodarczej i realizacji potrzeb obywateli	1.3			4.4
Instytucje prorozwojowe i strategiczne zarządzanie rozwojem- Inkluzywne i skuteczne instytucje publiczne – dostępne i otwarte dla obywateli oraz przedsiębiorców Budowa zintegrowanego systemu planowania społeczno-gospodarczego i przestrzennego	1.3	2.4		4.1, 4.2, 4.4
E-państwo- Cyfrowe państwo usługowe				4.4
Finanse publiczne- Stabilne, efektywne i zrównoważone finanse publiczne				4.4
Efektywność wykorzystania środków UE- Wykorzystanie środków z budżetu Unii Europejskiej w sposób przekładający się na trwałe efekty rozwojowe				4.4

Źródło: opracowanie własne.

Polityka Energetyczna Polski do 2040 r., przyjęta *Uchwałą nr 22/2021 Rady Ministrów z dnia 2 lutego 2021 r.* Wyznacza ramy transformacji energetycznej w Polsce. Zawiera strategiczne przesądzenia w zakresie doboru technologii służących budowie niskoemisyjnego systemu energetycznego.

Tabela 8. Spójność celów Strategii Gminy Łazy do 2035 roku z założeniami Polityki Energetycznej Polski do 2040 r.

PEP (Polityka Energetyczna Polski do 2040 r.) – cele szczegółowe	Strategia Rozwoju Gminy Łazy do 2035 roku			
	I	II	III	IV
	GINA ŁAZY ROZWIJA GOSPODARKĘ POPRZEC WYKORZYSTANIE SWOJEGO POTENCJAŁU TURYSTYCZNEGO I PRZEDSIĘBIORCZEGO	PRZESTRZEN GMINY ŁAZY ZAPEWNI DOBRE WARUNKI ŻYCIA MIESZKAŃCOM I STANOWI MIEJSCE ATRAKCYJNE DLA TURYSTÓW	W GMINIE ŁAZY WYKORZYSTUJE SIĘ POTENCJAŁ I CHRONI ŚRODOWISKO W SPOSÓB ZRÓWNOWAŻONY	GINA ŁAZY JEST MIEJSCEM INKLUZYWNYM O WZMOCNIONYM POTENCJALE GMINY DZIĘKI DZIAŁALNOŚCI JEJ MIESZKAŃCÓW
1.Optymalne wykorzystanie własnych surowców energetycznych	1.3		3.2	
2.Rozbudowa infrastruktury wytwórczej i sieciowej energii elektrycznej			3.2	
3.Dywersyfikacja dostaw i rozbudowa infrastruktury sieciowej gazu ziemnego, ropy naftowej i paliw ciekłych	Nie dotyczy			
4. Rozwój rynków energii			3.2	
5. Wdrożenie energetyki jądrowej	Nie dotyczy			
6. Rozwój odnawialnych źródeł energii			3.2	
7. Rozwój ciepłownictwa i kogeneracji			3.2	
8. Poprawa efektywności energetycznej			3.2	

Źródło: opracowanie własne.

Strategia Zrównoważonego Rozwoju Transportu do 2030 r. przyjęta Uchwałą Rady Ministrów nr 105/2009 z dnia 24 września 2019 r., gdzie jako główny cel krajowej polityki transportowej wskazano zwiększenie dostępności transportowej oraz poprawę bezpieczeństwa uczestników ruchu i efektywności sektora transportowego.

Tabela 9. Spójność celów Strategii Rozwoju Gminy Łazy do 2035 roku z założeniami Strategii Zrównoważonego Rozwoju Transportu do 2030 r.

SZRT - Strategia Zrównoważonego Rozwoju Transportu do 2030 r. – kierunki interwencji	Strategia Rozwoju Gminy Łazy do 2035 roku			
	I	II	III	IV
	GINA ŁAZY ROZWIJA GOSPODARKĘ POPRZEC WYKORZYSTANIE SWOJEGO POTENCJAŁU TURYSTYCZNEGO I PRZEDSIĘBIORCZEGO	PRZESTRZEN GMINY ŁAZY ZAPEWNI DOBRE WARUNKI ŻYCIA MIESZKAŃCOM I STANOWI MIEJSCE ATRAKCYJNE DLA TURYSTÓW	W GMINIE ŁAZY WYKORZYSTUJE SIĘ POTENCJAŁ I CHRONI ŚRODOWISKO W SPOSÓB ZRÓWNOWAŻONY	GINA ŁAZY JEST MIEJSCEM INKLUZYWNYM O WZMOCNIONYM POTENCJALE GMINY DZIĘKI DZIAŁALNOŚCI JEJ MIESZKAŃCÓW
Budowa zintegrowanej, wzajemnie powiązanej sieci transportowej służącej konkurencyjnej gospodarce		2.1		
Poprawa sposobu organizacji i zarządzania systemem transportowym		2.1		
Zmiany w indywidualnej i zbiorowej mobilności		2.1		
Poprawa bezpieczeństwa uczestników ruchu oraz przewożonych towarów		2.1		
Ograniczanie negatywnego wpływu transportu na środowisko		2.1		
Poprawa efektywności wykorzystania publicznych środków na przedsięwzięcia transportowe.		2.1		

Źródło: opracowanie własne.

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030 – przyjęta *Uchwałą nr 102 Rady Ministrów z dnia 17 września 2019 r.* - podstawowy dokument strategiczny polityki regionalnej państwa. Dokument kładzie nacisk na zrównoważony rozwój całego kraju, czyli zmniejszenie dysproporcji w poziomie rozwoju społeczno-gospodarczego różnych obszarów. Głównym celem polityki regionalnej jest efektywne wykorzystanie endogenicznych potencjałów terytoriów i ich specjalizacji dla osiągnięcia zrównoważonego rozwoju kraju, co tworzyć będzie warunki do wzrostu dochodów mieszkańców Polski przy jednoczesnym osiąganiu spójności w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym.

Tabela 10. Spójność celów Strategii Rozwoju Gminy Łazy do 2035 roku z założeniami Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2030

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030	Strategia Rozwoju Gminy Łazy do 2035 roku			
	I	II	III	IV
	GINA ŁAZY ROZWIJA GOSPODARKĘ POPRZEC WYKORZYSTANIE SWOJEGO POTENCJAŁU TURYSTYCZNEGO I PRZEDSIĘBIORCZEGO	PRZESTRZEN GMINY ŁAZY ZAPEWNI DOBRE WARUNKI ŻYCIA MIESZKAŃCOM I STANOWI MIEJSCE ATRAKCYJNE DLA TURYSTÓW	W GMINIE ŁAZY WYKORZYSTUJE SIĘ POTENCJAŁ I CHRONI ŚRODOWISKO W SPOSÓB ZRÓWNOWAŻONY	GINA ŁAZY JEST MIEJSCEM INKLUZYWNYM O WZMOCNIONYM POTENCJALE GMINY DZIĘKI DZIAŁALNOŚCI JEJ MIESZKAŃCÓW
1. Zwiększenie spójności rozwoju kraju w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym				

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030	Strategia Rozwoju Gminy Łazy do 2035 roku			
	I	II	III	IV
	GMINA ŁAZY ROZWIJA GOSPODARKE POPRZEZ WYKORZYSTANIE SWOJEGO POTENCJALU TURYSTYCZNEGO I PRZEDSIĘBIORCZEGO	PRZESTRZEN GMINY ŁAZY ZAPEWNI DOBRE WARUNKI ŻYCIA MIESZKAŃCOM I STANOWI MIEJSCE ATRAKCYJNE DLA TURYSTÓW	W GMINIE ŁAZY WYKORZYSTUJE SIĘ POTENCJAŁ I CHRONI ŚRODOWISKO W SPOSÓB ZRÓWNOWAŻONY	GMINA ŁAZY JEST MIEJSCEM INKLUZYWNYM O WZMOCNIONYM POTENCJALE GMINY DZIĘKI DZIAŁALNOŚCI JEJ MIESZKAŃCÓW
1.1. Wzmacnianie szans rozwojowych obszarów słabszych gospodarczo – wschodnia Polska oraz obszary zagrożone trwałą marginalizacją	Nie dotyczy			
1.2. Zwiększenie wykorzystania potencjału rozwojowego miast średnich tracących funkcje społeczno-gospodarcze	Nie dotyczy			
1.3. Przyspieszenie transformacji profilu gospodarczego Śląska	1.1, 1.2, 1.3			
1.4. Przeciwdziałanie kryzysom na obszarach zdegradowanych		2.2, 2.3	3.1, 3.2	
1.5. Rozwój infrastruktury wspierającej dostarczanie usług publicznych i podnoszącej atrakcyjność inwestycyjną obszarów	1.3	2.2, 2.3		
2. Wzmacnianie regionalnych przewag konkurencyjnych				
2.1. Rozwój kapitału ludzkiego i społecznego	1.3			4.1, 4.2, 4.4
2.2. Wspieranie przedsiębiorczości na szczeblu regionalnym i lokalnym	1.1, 1.2, 1.3			
2.3. Innowacyjny rozwój regionu i doskonalenie podejścia opartego na Regionalnych Inteligentnych Specjalizacjach	1.1, 1.2, 1.3	2.2		
3. Podniesienie jakości zarządzania i wdrażania polityk ukierunkowanych terytorialnie				
3.1. Wzmacnianie potencjału administracji na rzecz zarządzania rozwojem				4.4
3.2. Wzmacnianie współpracy i zintegrowanego podejścia do rozwoju na poziomie lokalnym, regionalnym i ponadregionalnym				4.4
3.3. Poprawa organizacji świadczenia usług publicznych				4.4
3.4. Efektywny i spójny system finansowania polityki regionalnej				4.4

Źródło: opracowanie własne.

6.2. STRATEGIA ROZWOJU GMINY ŁAZY A STRATEGIE REGIONALNE

Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego 2020+, przyjęty Uchwałą nr V/26/2016 Sejmiku Województwa Śląskiego z dnia 29 sierpnia 2016 r., w którym jako wizję określono „Województwo śląskie będzie regionem o nowoczesnej gospodarce, wykorzystującym kreatywność jego mieszkańców i wzmacniającym istniejące potencjały gospodarcze i środowiskowe, zapewniającym równość życiowych i rozwojowych szans przy poszanowaniu zasady zrównoważonego i trwałego rozwoju”.

Tabela 11. Spójność celów Strategii Rozwoju Gminy Łazy do 2035 roku z założeniami Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego 2020+ - cele operacyjne

Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego 2020+ - cele operacyjne	Strategia Rozwoju Gminy Łazy do 2035 roku			
	I	II	III	IV
	GMINA ŁAZY ROZWIJA GOSPODARKĘ POPRZECZ WYKORZYSTANIE SWOJEGO POTENCJAŁU TURYSTYCZNEGO I PRZEDSIĘBIORCZEGO	PRZESTRZEN GMINY ŁAZY ZAPEWNI DOBRE WARUNKI ŻYCIA MIESZKAŃCOM I STANOWI MIEJSCE ATRAKCYJNE DLA TURYSTÓW	W GMINIE ŁAZY WYKORZYSTUJE SIĘ POTENCJAŁ I CHRONI ŚRODOWISKO W SPOSÓB ZRÓWNOWAŻONY	GMINA ŁAZY JEST MIEJSCEM INKLUZYWNYM O WZMOCNIONYM POTENCJALE GMINY DZIĘKI DZIAŁALNOŚCI JEJ MIESZKAŃCÓW
1. NOWOCZESNA GOSPODARKA – promocja gospodarczego wzrostu i innowacji	1.1, 1.2, 1.3			
2. SZANSE ROZWOJOWE MIESZKAŃCÓW – zapewnienie mieszkańcom dostępu do usług publicznych				4.1, 4.4
3. PRZESTRZEŃ – zrównoważone wykorzystywanie zasobów środowiska naturalnego i kulturowego		2.2, 2.3, 2.4		
4. RELACJE Z OTOCZENIEM – infrastrukturalne powiązania regionu		2.1		4.4

Źródło: opracowanie własne.

Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2030” - Zielone Śląskie, przyjęta uchwałą nr VI/24/1/2020 Sejmiku Województwa Śląskiego z dnia 19.10.2020 roku. Zarysowane w dokumencie cele i kierunki wskazują drogę oraz narzędzia pozwalające na istotne zmiany gospodarcze prowadzące do pobudzenia tempa rozwoju gospodarczego regionu w oparciu o dynamicznie rozwijający się sektor przedsiębiorstw innowacyjnych. Strategia „Śląskie 2030” odpowiada również na wyzwania demograficzne stojące przed województwem śląskim. Dotyczą one w głównej mierze starzenia się społeczności regionu oraz malejącej liczby mieszkańców co jest wynikiem ujemnego przyrostu naturalnego oraz procesów migracyjnych.

Tabela 12. Spójność celów Strategii Rozwoju Gminy Łazy do 2035 roku z założeniami Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2030” – Zielone Śląskie.

Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2030” - Zielone Śląskie – cele operacyjne	Strategia Rozwoju Gminy Łazy do 2035 roku			
	I	II	III	IV
	GINA ŁAZY ROZWIJA GOSPODARKE POPRAZ WYKORZYSTANIE SWOJEGO POTENCJALU TURYSTYCZNEGO I PRZEDSIĘBIORCZEGO	PRZESTRZEŃ GINY ŁAZY ZAPEWNI DOBRE WARUNKI ŻYCIA MIESZKAŃCO M I STANOWI MIEJSCE ATRAKCYJNE DLA TURYSTÓW	W GMINIE ŁAZY WYKORZYSTUJE SIĘ POTENCJAŁ I CHRONI ŚRODOWISKO W SPOSÓB ZRÓWNOWAŻONY	GINA ŁAZY JEST MIEJSCEM INKLUZYWNYM O WZMOCNIONYM POTENCJALE GINY DZIĘKI DZIAŁALNOŚCI JEJ MIESZKAŃCÓW
CEL STRATEGICZNY A: Województwo śląskie regionem odpowiedzialnej transformacji gospodarczej				
A.1. Konkurencyjna gospodarka	1.1, 1.2, 1.3			
A.2. Innowacyjna gospodarka	1.1, 1.2			
A.3. Silna lokalna przedsiębiorczość	1.2, 1.3			
CEL STRATEGICZNY B: Województwo śląskie regionem przyjaznym dla mieszkańca				
B.1. Wysoka jakość usług społecznych, w tym zdrowotnych				4.1, 4.2, 4.4
B.2. Aktywny mieszkaniec				4.1, 4.2, 4.4
B.3. Atrakcyjny i efektywny system edukacji i nauki				4.2, 4.4
CEL STRATEGICZNY C: Województwo śląskie regionem wysokiej jakości środowiska i przestrzeni				
C.1. Wysoka jakość środowiska			3.1, 3.2, 3.3	
C.2. Efektywna infrastruktura		2.1, 2.2		
C.3. Atrakcyjne warunki zamieszkania, kompleksowa rewitalizacja, zapobieganie i dostosowanie do zmian klimatu		2.4	3.1, 3.2, 3.3	
CEL STRATEGICZNY D: Województwo śląskie regionem sprawnie zarządzanym				
D.1. Zrównoważony rozwój terytorialny		2.1, 2.2, 2.3, 2.4	3.2	4.4
D.2. Aktywna współpraca z otoczeniem i kreowanie silnej marki regionu		2.2		4.4
D.3. Nowoczesna administracja publiczna				4.4

Źródło: opracowanie własne.

Regionalna Strategia Innowacji Województwa Śląskiego 2030, została przyjęta uchwałą nr 1554/246/VI/2021 Zarządu Województwa Śląskiego z dnia 30 czerwca 2021 r. Wytycza cele i obszary interwencji, które Zarząd Województwa Śląskiego wraz z Partnerami chce zrealizować, aby zapewnić właściwe warunki inicjowania i wdrażania innowacji. Mając świadomość, że one często są wynikiem wielorakich interakcji ludzi i organizacji, które w odpowiednim czasie potrafiły zidentyfikować potrzeby, wykreować rozwiązania, przekonać innych do eksperymentowania i ostatecznie zaryzykować wdrożenie innowacji produktowych czy procesów biznesowych, dalszy rozwój ekosystemu innowacji w województwie śląskim jest priorytetem.

Tabela 13. Spójność celów Strategii Rozwoju Gminy Łazy do 2035 roku z założeniami Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Śląskiego 2030

Regionalna Strategia Innowacji Województwa Śląskiego 2030 – Cele szczegółowe RSI	Strategia Rozwoju Gminy Łazy do 2035 roku			
	I	II	III	IV
	GMINA ŁAZY ROZWIJA GOSPODARKĘ POPRZEC WYKORZYSTANIE SWOJEGO POTENCJAŁU TURYSTYCZNEGO I PRZEDSIĘBIORCZEGO	PRZESTRZEŃ GMINY ŁAZY ZAPEWNIĄ DOBRE WARUNKI ŻYCIA MIESZKAŃCOM I STANOWI MIEJSCE ATRAKCYJNE DLA TURYSTÓW	W GMINIE ŁAZY WYKORZYSTUJE SIĘ POTENCJAŁ I CHRONI ŚRODOWISKO W SPOSÓB ZRÓWNOWAŻONY	GMINA ŁAZY JEST MIEJSCEM INKLUZYWNYM O WZMOCNIONYM POTENCJALE GMINY DZIĘKI DZIAŁALNOŚCI JEJ MIESZKAŃCÓW
C1. Zwiększenie zdolności podmiotów regionalnego ekosystemu innowacji do generowania i wdrażania innowacji oraz nowoczesnych rozwiązań technologicznych	1.2, 1.3			
C2. Zapewnienie inkluzywnej transformacji cyfrowej w gospodarce i społeczeństwie regionu				4.4
C3. Wspieranie konkurencyjności i skutecznej transformacji podmiotów regionalnego ekosystemu innowacji w kierunku krajowych i międzynarodowych czempionów	1.1, 1.2, 1.3			
C4. Rozwijanie kompetencji pracowników i podmiotów regionalnego ekosystemu innowacji na rzecz inteligentnych specjalizacji, transformacji cyfrowej i innowacyjnej przedsiębiorczości	1.2, 1.3			4.4

Źródło: opracowanie własne.

Wojewódzki Program Opieki nad Zabytkami w województwie śląskim, przyjęty uchwałą nr VI/43/9/2022 Sejmiku Województwa Śląskiego z dnia 25 kwietnia 2022 r. Program jest instrumentem realizacji wojewódzkiej strategii działań wobec zabytków zawartej w dokumentach strategicznych. Określa warunki włączania zabytków w procesy gospodarczego rozwoju województwa przy pomocy zróżnicowanych podmiotów gospodarczych. Program nie obejmuje zakresu działań związanych z ochroną zabytków, wynikających z kompetencji wojewódzkiego konserwatora zabytków, ale jego realizacja wymaga ścisłej współpracy z wojewódzkim konserwatorem zabytków.

Tabela 14. Spójność celów Strategii Rozwoju Gminy Łazy do 2035 roku z założeniami Wojewódzkiego Programu Opieki nad Zabytkami w województwie śląskim

Wojewódzki Program Opieki nad Zabytkami w województwie śląskim na lata 2022-2025	Strategia Rozwoju Gminy Łazy do 2035 roku			
	I	II	III	IV
	GMINA ŁAZY ROZWIJA GOSPODARKĘ POPRZEC WYKORZYSTANIE SWOJEGO POTENCJAŁU TURYSTYCZNEGO I PRZEDSIĘBIORCZEGO	PRZESTRZEŃ GMINY ŁAZY ZAPEWNIĄ DOBRE WARUNKI ŻYCIA MIESZKAŃCOM I STANOWI MIEJSCE ATRAKCYJNE DLA TURYSTÓW	W GMINIE ŁAZY WYKORZYSTUJE SIĘ POTENCJAŁ I CHRONI ŚRODOWISKO W SPOSÓB ZRÓWNOWAŻONY	GMINA ŁAZY JEST MIEJSCEM INKLUZYWNYM O WZMOCNIONYM POTENCJALE GMINY DZIĘKI DZIAŁALNOŚCI JEJ MIESZKAŃCÓW
Cel strategiczny I. Kształtowanie kulturowego obrazu województwa				

Wojewódzki Program Opieki nad Zabytkami w województwie śląskim na lata 2022-2025	Strategia Rozwoju Gminy Łazy do 2035 roku			
	I	II	III	IV
	GMINA ŁAZY ROZWIJA GOSPODARKE POPRZEC WYKORZYSTANIE SWOJEGO POTENCJAŁU TURYSTYCZNEGO I PRZEDSIĘBIORCZEGO	PRZESTRZEŃ GMINY ŁAZY ZAPEWNIĄ DOBRE WARUNKI ŻYCIA MIESZKAŃCOM I STANOWI MIEJSCE ATRAKCYJNE DLA TURYSTÓW	W GMINIE ŁAZY WYKORZYSTUJE SIĘ POTENCJAŁ I CHRONI ŚRODOWISKO W SPOSÓB ZRÓWNOWAŻONY	GMINA ŁAZY JEST MIEJSCEM INKLUZYWNYM O WZMOCNIONYM POTENCJALE GMINY DZIĘKI DZIAŁALNOŚCI JEJ MIESZKAŃCÓW
I.1. Ustalenie potencjału zasobów zabytkowych województwa		2.1		
I.2. Budowa systemu zarządzania zabytkami województwa	Nie dotyczy			
I.3. Włączenie zabytków w procesy gospodarcze		2.1, 2.2		
Cel strategiczny II. Kształtowanie pozytywnych postaw społeczeństwa wobec dziedzictwa kulturowego regionu				
II.1. Programowanie wiedzy o zabytkach oraz sposobach opieki nad zabytkami		2.2		
II.2. Aktywizacja społeczności lokalnych na rzecz opieki nad zabytkami		2.2		

Źródło: opracowanie własne.

Regionalny Plan Transportowy dla Województwa Śląskiego, przyjęty *uchwałą nr 209/484/VI/2024 Zarządu Województwa Śląskiego z dnia 30 stycznia 2024 r.* Regionalny Plan Transportowy (RPT) to jeden z kluczowych dokumentów strategicznych o charakterze branżowym szczebla regionalnego. Wskazuje on na najważniejsze cele, działania oraz przedsięwzięcia, które powinny zostać zrealizowane do roku 2030 oraz 2055, tak aby możliwe było osiągnięcie przyjętej w Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego "Śląskie 2030" wizji rozwoju regionu w obszarze transportu, a także celów klimatycznych UE.

Tabela 15. Spójność celów Strategii Rozwoju Gminy Łazy do 2035 roku z założeniami Regionalnego Planu Transportowego dla Województwa Śląskiego.

Regionalny Plan Transportowy dla Województwa Śląskiego	Strategia Rozwoju Gminy Łazy do 2035 roku			
	I	II	III	IV
	GMINA ŁAZY ROZWIJA GOSPODARKE POPRZEC WYKORZYSTANIE SWOJEGO POTENCJAŁU TURYSTYCZNEGO I PRZEDSIĘBIORCZEGO	PRZESTRZEŃ GMINY ŁAZY ZAPEWNIĄ DOBRE WARUNKI ŻYCIA MIESZKAŃCOM I STANOWI MIEJSCE ATRAKCYJNE DLA TURYSTÓW	W GMINIE ŁAZY WYKORZYSTUJE SIĘ POTENCJAŁ I CHRONI ŚRODOWISKO W SPOSÓB ZRÓWNOWAŻONY	GMINA ŁAZY JEST MIEJSCEM INKLUZYWNYM O WZMOCNIONYM POTENCJALE GMINY DZIĘKI DZIAŁALNOŚCI JEJ MIESZKAŃCÓW
Cel strategiczny 1 Transport przyjazny środowisku i łagodzenie zmian klimatu				
Cel szczegółowy 1.1: Ograniczenie poziomu emisyjności systemu transportowego, w tym w szczególności emisji CO ₂		2.1		
Cel szczegółowy 1.2: Ograniczenie niekorzystnego wpływu transportu na tereny sąsiadujące z infrastrukturą transportową		2.1, 2.2		
Cel strategiczny 2 Transport przyjazny mieszkańcom				

Regionalny Plan Transportowy dla Województwa Śląskiego	Strategia Rozwoju Gminy Łazy do 2035 roku			
	I	II	III	IV
	GINA ŁAZY ROZWIJA GOSPODARKE POPRZEZ WYKORZYSTANIE SWOJEGO POTENCJAŁU TURYSTYCZNEGO I PRZEDSIĘBIORCZEGO	PRZESTRZEN GMINY ŁAZY ZAPEWNI DOBRE WARUNKI ŻYCIA MIESZKAŃCOM I STANOWI MIEJSCE ATRAKCYJNE DLA TURYSTÓW	W GMINIE ŁAZY WYKORZYSTUJE SIĘ POTENCJAŁ I CHRONI ŚRODOWISKO W SPOSÓB ZRÓWNOWAŻONY	GINA ŁAZY JEST MIEJSCEM INKLUZYWNYM O WZMOCNIONYM POTENCJALE GMINY DZIĘKI DZIAŁALNOŚCI JEJ MIESZKAŃCÓW
Cel szczegółowy 2.1: Zwiększenie dostępności transportowej		2.1		
Cel szczegółowy 2.2: Likwidacja wykluczenia transportowego		2.1		
Cel szczegółowy 2.3: Zwiększenie intermodalności systemów transportu osób		2.1		
Cel szczegółowy 2.4: Unowocześnienie i zwiększenie atrakcyjności systemu transportu		2.1		
Cel szczegółowy 2.5: Minimalizowanie uciążliwości wynikających z funkcjonowania infrastruktury transportowej dla mieszkańców województwa		2.1, 2.2		
Cel strategiczny 3 Transport bezpieczny i niezawodny				
Cel szczegółowy 3.1: Poprawa bezpieczeństwa drogowego		2.1		
Cel szczegółowy 3.2: Zwiększenie niezawodności transportu i jego odporności na zjawiska kryzysowe		2.1		4.3
Cel strategiczny 4 Transport dopasowany do transformacji gospodarczej regionu				
Cel szczegółowy 4.1: Zapewnienie dostępu różnych gałęzi transportu do obszarów inwestycyjnych i turystycznych		2.1, 2.2		
Cel szczegółowy 4.2: Zwiększenie innowacyjności transportu		2.1		
Cel szczegółowy 4.3: Rozwój powiązań krajowych i europejskich o znaczeniu gospodarczym		Nie dotyczy		
Cel szczegółowy 4.4: Obniżenie kosztów transportu towarów		Nie dotyczy		

Źródło: opracowanie własne.

Plan Gospodarki Odpadami dla województwa śląskiego na lata 2023 – 2028 Dokument przyjęty *uchwałą Nr VII/8/8/2024 Sejmiku Województwa Śląskiego z dnia 21 października 2024 roku*. Nadrzędnym celem Planu jest rozwój i doskonalenie na terenie województwa śląskiego systemu gospodarki odpadami uwzględniającego hierarchię sposobów postępowania z odpadami, w szczególności zapobieganie ich powstawaniu oraz przygotowanie do ponownego użycia i recyklingu.

W odniesieniu do dokumentu w celach **Strategii Rozwoju Gminy Łazy do 2035 roku**, uwzględnia się działania na rzecz zwiększania efektywności segregacji i recyklingu odpadów. Można to osiągnąć m.in. poprzez modernizację PSZOK, zmniejszania liczby dzikich wysypisk, czy też podejmowanie działań w zakresie edukacji mieszkańców. Jest to zgodne z celem Planu Gospodarki Odpadami dla województwa śląskiego, dotyczącym zapobiegania powstawaniu odpadów oraz przygotowania ich do ponownego użycia i recyklingu.

Terytorialny Plan Sprawiedliwej Transformacji Województwa Śląskiego 2030, przyjęty Uchwałą Zarządu Województwa nr 2326/383/VI/2022 z dnia 21.12.2022 r. Dokument koncentruje się na najważniejszych i najbardziej palących wyzwaniach transformacyjnych, stojących przed siedmioma podregionami górnictwami województwa śląskiego w okresie 10 lat. **Gmina Łazy należy do podregionu sosnowieckiego, jednak nie została zakwalifikowana do obszarów kumulacji zjawisk problemowych, w tym do obszarów OSI o nazwie gminy w transformacji górniczej.**

C Z Ę Ś Ć I V

W D R A Ź A N I E
S T R A T E G I I

7. FINANSOWANIE STRATEGII

Projekty i działania wynikające z zapisów **Strategii Rozwoju Gminy Łazy do 2035 roku** będą realizowane w okresie wdrażania dokumentu zgodnie z przyjętym systemem i strukturą wdrażania z wykorzystaniem różnorodnych źródeł finansowania. Wdrażanie strategii i wynikających z niej projektów będzie poprzedzone analizą możliwości i dostępności środków, ze szczególnym uwzględnieniem możliwości finansowych Gminy. Każdorazowo na etapie rocznych ewaluacji wdrażania Strategii i określania nadchodzących planów jej realizacji należy prowadzić systematyczną ocenę sytuacji finansowej Gminy.

Zakres tej oceny powinien dotyczyć:

- ▶ analizy poziomu i zmian dochodów oraz wydatków Gminy w okresie ostatnich co najmniej pięciu lat,
- ▶ analizy salda budżetu i poziomu zadłużenia budżetu Gminy w okresie ostatnich co najmniej pięciu lat,
- ▶ analizy poziomu i zmian dochodów własnych oraz nakładów inwestycyjnych Gminy w okresie ostatnich co najmniej pięciu lat,
- ▶ analizy wieloletniej prognozy finansowej Gminy,
- ▶ analizy aktywności i skuteczności Gminy w pozyskiwaniu zewnętrznych środków publicznych w okresie ostatnich co najmniej pięciu lat

Wyniki oceny sytuacji finansowej przeprowadzonej z uwzględnieniem powyższych czynników pozwolą zidentyfikować faktyczne możliwości i określić gotowość Gminy do podejmowania zobowiązań finansowych mających na celu osiągnięcie celów Strategii.

Na potrzeby realizacji zapisów **Strategii Rozwoju Gminy Łazy do 2035 roku** zaplanowano wykorzystanie szerokiego katalogu źródeł finansowania. Przyjmuje się następujące źródła finansowania:

- ▶ środki własne Gminy,
- ▶ środki pochodzące z budżetu państwa lub budżetu samorządu województwa śląskiego przewidziane na współfinansowanie projektów lub jako niezależne źródło finansowania,
- ▶ środki z funduszy celowych, m.in. Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (w tym Program LIFE), Funduszu na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności (KPO),
- ▶ środki pochodzące z budżetu Unii Europejskiej (FESL, FELD, FERC, FEIKS itp.)
- ▶ środki prywatne, np. przedsiębiorców, organizacji pozarządowych, wspólnot mieszkaniowych,

- ▶ inne funduszy zewnętrzne, np. funduszy norweskie i fundusze Europejskiego Obszaru Gospodarczego,
- ▶ inne środki publiczne.

W planowaniu i organizowaniu źródeł finansowania projektów lub inwestycji będzie *Perspektywa Finansowa Unii Europejskiej na lata 2021-2027*, która przewiduje możliwość finansowania inwestycji zarówno w formie dotacji, jak i pożyczek. Efektywne wykorzystanie tych środków będzie uzależnione od aktywności Gminy Łazy w zakresie identyfikowania dostępnych programów oraz skutecznego aplikowania o fundusze zewnętrzne.

W poniższej tabeli do każdego celu zdefiniowanego w **Strategii Rozwoju Gminy Łazy do 2035 roku** zaproponowano potencjalne źródła finansowania.

Tabela 16. Sposoby i źródła finansowania Strategii Rozwoju Gminy Łazy do 2035 roku

Cel	Potencjalne źródła finansowania	Typy projektów, które mogą dostać dofinansowania
CEL I - GMINA ŁAZY ROZWIJA GOSPODARKE POPRZEC WYKORZYSTANIE SWOJEGO POTENCJAŁU TURYSTYCZNEGO I PRZEDSIĘBIORCZEGO		
1.1. Zwiększenie czynnika wzrostu gospodarczego Gminy Łazy poprzez wykorzystanie potencjału turystycznego	Interreg RP	○ 2. Turystyka ○ 9.1. Zwiększenie roli kultury i turystyki w rozwoju subregionalnym – ZIT
1.2. Rozwój i wsparcie lokalnej przedsiębiorczości	RP	○ 5.11. Równość szans na rynku pracy ○ 5.6. Szkolenia dla pracowników IRP
1.3. Zwiększenie liczby podmiotów gospodarczych oraz ich konkurencyjności w Gminie Łazy	RP HORIZON EUROPE	○ 5.6. Szkolenia dla pracowników IRP ○ Transformacja cyfrowa
CEL II - PRZESTRZEŃ GMINY ŁAZY ZAPEWNIĄ DOBRE WARUNKI ŻYCIA MIESZKAŃCOM I STANOWI MIEJSCE ATRAKCYJNE DLA TURYSTÓW		
2.1. Rozwój zrównoważonej infrastruktury transportowej	RP FEnIKS	○ 10.12. Poprawa mobilności mieszkańców regionu i spójności transportowej podregionów górniczych ○ 3.3. Regionalne Trasy Rowerowe – ZIT ○ 3.1. Zakup taboru autobusowego/ trolejbusowego – ZIT ○ 5.4. Kolej, kolej miejska i bezpieczeństwo na kolei
2.2. Rozwój turystyki w oparciu o historyczne znaczenie Gminy Łazy i wykorzystanie jej	RP	○ 9.1. Zwiększenie roli kultury i turystyki w rozwoju subregionalnym – ZIT

Cel		Potencjalne źródła finansowania	Typy projektów, które mogą dostać dofinansowania
	walorów krajobrazowych	RPO	5.3.3 Dziedzictwo kulturowe – kluczowe instytucje kultury
2.3.	Rozwój przestrzenny Gminy w zgodzie ze zrównoważonym rozwojem	KPO	- A1.3.1. Wdrożenie reformy planowania i zagospodarowania przestrzennego - B3.4.1 Inwestycje na rzecz kompleksowej zielonej transformacji miast
		RP	2.1. Efektywność energetyczna budynków użyteczności publicznej 10.14. Infrastruktura kształcenia zawodowego 9.5. Rewitalizacja obszarów wiejskich 9.3. Rewitalizacja obszarów miejskich
2.4.	Poprawa jakości życia mieszkańców Gminy Łazy poprzez rozwój mieszkalnictwa	KPO	- B3.5.1. Inwestycje w energooszczędne budownictwo mieszkaniowe dla gospodarstw domowych o niskich i średnich dochodach - B3.4.1 Inwestycje na rzecz kompleksowej zielonej transformacji miast
III CEL - W GMINIE ŁAZY WYKORZYSTUJE SIĘ POTENCJAŁ I CHRONI ŚRODOWISKO W SPOSÓB ZRÓWNOWAŻONY			
3.1.	Ochrona i poprawa jakości wód powierzchniowych i podziemnych oraz wzmocnienie działań z zakresu ochrony środowiska	RP	2.11. Infrastruktura wodno-kanalizacyjna
		FEnIKS	2.4. Adaptacja do zmian klimatu, zapobieganie klęskom i katastrofom
		KPO	B3.4.1 Inwestycje na rzecz kompleksowej zielonej transformacji miast
3.2.	Poprawa jakości powietrza i zmniejszenie emisji zanieczyszczeń	RP	2.15. Ochrona przyrody i bioróżnorodność – ZIT
		FEnIKS	2.4. Adaptacja do zmian klimatu, zapobieganie klęskom i katastrofom
3.3.	Zwiększenie efektywności systemu gospodarowania odpadami i podejmowanie działań mające na celu przeciwdziałanie ich powstawania	FEnIKS	1.5. Ochrona przyrody i rozwój zielonej infrastruktury. Usuwanie niewłaściwie składowanych lub magazynowanych odpadów oraz wywołanego przez nie zagrożenia dla ludzi lub środowiska
		RP	2.12. Gospodarka odpadami komunalnymi

Źródło: Opracowanie własne.

8. WDRAŻANIE STRATEGII

Proces wdrażania **Strategii Rozwoju Gminy Łazy do 2035 roku** jest kluczowym etapem jej realizacji, który wymaga starannego zaplanowania i koordynacji działań. Efektywne wdrożenie strategii uzależnione jest od jasnego podziału obowiązków, odpowiednich zasobów oraz dobrze zaplanowanej współpracy między wszystkimi zaangażowanymi stronami. Celem jest osiągnięcie założonych celów strategicznych oraz reagowanie na zmieniające się uwarunkowania w trakcie realizacji.

Struktura organizacyjna wdrażania Strategii

Za realizację **Strategii Rozwoju Gminy Łazy do 2035 roku** odpowiedzialne będą różne podmioty, które na podstawie swoich kompetencji i zasobów, będą realizować określone zadania. Kluczową rolę w procesie wdrażania odgrywają:

- **Burmistrz Łaz** – pełni rolę głównego koordynatora procesu wdrażania strategii (lidera). Nadzoruje realizację działań, w tym monitorowanie postępów, koordynację z jednostkami administracyjnymi oraz kontrolę zgodności działań z zapisami strategii. Swoje obowiązki wykonuje przy pomocy podległych komórek organizacyjnych, jednostek miejskich i instytucji.
- **Rada Miejska w Łazach** – sprawuje nadzór nad realizacją strategii, zatwierdza najważniejsze decyzje strategiczne oraz bierze udział w monitorowaniu postępu realizacji (więcej w rozdziale 9. *Monitorowanie i ewaluacja Strategii*).
- **Zespół ds. Wdrażania, Monitorowania i Ewaluacji Strategii** – powołany po uchwaleniu Strategii. Jego zadaniem będzie koordynacja działań związanych z wdrażaniem strategii. Zespół ten może składać się przede wszystkim z przedstawicieli Urzędu Miasta (m.in. komórki odpowiedzialnej za rozwój i pozyskiwanie funduszy zewnętrznych, inwestycji itp.), w tym osób odpowiedzialnych za poszczególne obszary rozwoju (np. infrastruktura, edukacja, kultura, przedsiębiorczość). Zespół ten odpowiedzialny będzie również za bieżące monitorowanie postępów realizacji strategii oraz jej ocenę (więcej w rozdziale 9. *Monitorowanie i ewaluacja Strategii*). W związku z tym warto włączyć do niego również przedstawicieli jednostek organizacyjnych gminy, realizujących zadania wynikające ze Strategii.
- **Podmioty zewnętrzne i społeczność lokalna** – w realizację strategii zaangażowani będą także mieszkańcy, organizacje pozarządowe, przedsiębiorcy oraz inne podmioty w procesie konsultacji społecznych oraz identyfikowaniu potrzeb i kierunków rozwoju.

System wdrażania (realizacji) **Strategii Rozwoju Gminy Łazy do 2035 roku** przedstawia **Błąd! Nie można odnaleźć źródła odwołania.** System zamykania procesu wdrażania Strategii przedstawia zaś Rysunek 11.

Wyszczególnienie głównych elementów fazy wdrażania działań

1. Wskazanie kompetentnego lidera/kierownika Zespołu(ów) zadaniowego (wych)

2. Wypracowanie zakresów obowiązków dla członków Zespołu

3. Ustalenie struktury organizacyjnej przedsięwzięcia/działania projektowego

4. Posiadanie jasno wytyczonych celów

5. Ustalenie reguł i procedur komunikowania się w Zespole

6. Przyjęcie zasady obiegu i archiwizowania dokumentacji

Rysunek 10. Główne elementy fazy wdrażania działań zaplanowanych w Strategii

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Podręcznik - Zarządzanie Cyklem Projektu, MGİP, Warszawa, 2004

Wyszczególnienie głównych elementów fazy zamykania procesu wdrażania działań

1. Przeprowadzenie odbiorów realizowanych działań projektowych

2. Dokonywanie ewentualnych działań korygujących

3. Przekazywanie produktów i rezultatów projektu podmiotom odpowiedzialnym za zapewnienie ich utrzymania

4. Wykonywanie działań związanych z zamykaniem projektu: ocena rezultatów, przygotowanie sprawozdań, archiwizacja dokumentacji

5. Ewaluacja procesu wdrażania Strategii

6. Rozwiązanie Zespołu zadaniowego

Rysunek 11. Główne elementy fazy zamykania procesu wdrażania działań Strategii

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Podręcznik - Zarządzanie Cyklem Projektu, MGİP, Warszawa, 2004

Podział zadań i odpowiedzialności

Realizacja zadań w ramach **Strategii Rozwoju Gminy Łazy do 2035 roku** wymaga wyznaczenia osób i zespołów odpowiedzialnych za konkretne działania. Za przypisanie działań w ramach określonych w Strategii celów konkretnym wydziałom Urzędu Miasta odpowiadać będzie Zespół ds. Wdrażania, Monitorowania i Ewaluacji Strategii.

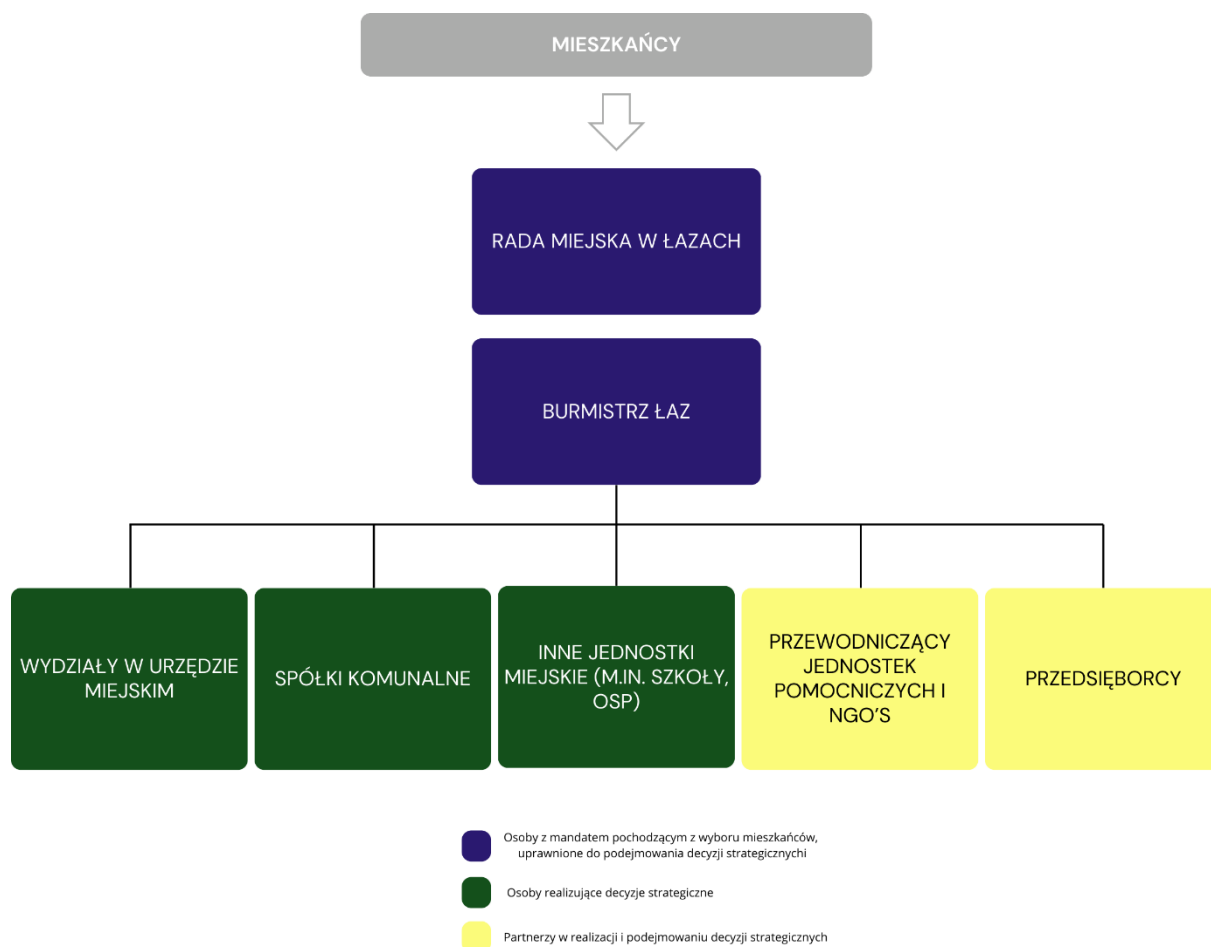
Kierownicy wydziałów będą odpowiadać za koordynację realizacji przypisanego zadania, określenia jego szczegółowego harmonogramu, budżetu oraz wybranie wskaźników monitorujących postęp jego realizacji. Realizacja działań odbywać się będzie przy współpracy z podmiotami realizującymi poszczególne projekty, gwarantując spójność, przepływ informacji i terminowość realizacji zadania.

Zespół ds. Wdrażania, Monitorowania i Ewaluacji Strategii odpowiadać będzie za bieżącą organizację prac, zapewniając, że wszystkie zadania są realizowane zgodnie z harmonogramem oraz w zgodzie z założeniami strategicznymi.

Burmistrz i Rada Miejska jako władza wykonawcza i uchwałodawcza w gminie pełnią kluczową rolę w definiowaniu priorytetów w realizacji działań strategicznych oraz podejmowaniu decyzji na poziomie ogólnogminnym. Burmistrz jako główny lider wdrażania strategii, jest odpowiedzialny za inicjowanie działań oraz nadzorowanie całego procesu realizacji strategii. Jego zadaniem jest wytyczanie kierunków działań, angażowanie zasobów finansowych oraz monitorowanie postępów realizacji. Rada Miejska, będąca organem uchwałodawczym, pełni funkcję nadzorczą i kontrolną, zatwierdzając kluczowe dokumenty wykonawcze oraz decydując w razie potrzeby o konieczności aktualizacji strategii.

Ważnym elementem realizacji strategii jest także aktywna **współpraca z podmiotami zewnętrznymi**, w tym przede wszystkim przedsiębiorcami, organizacjami pozarządowymi, instytucjami edukacyjnymi oraz innymi podmiotami lokalnymi. Ich zaangażowanie ma kluczowe znaczenie dla sukcesu strategii, dlatego ważne jest ustalenie wyraźnych reguł współpracy.

Biorąc pod uwagę, że **mieszkańcy gminy** są kluczowymi beneficjentami działań podejmowanych w ramach strategii, ich aktywne zaangażowanie w proces wdrażania ma istotne znaczenie zarówno dla skuteczności realizowanych inicjatyw, jak i dla zapewnienia społecznej akceptacji poszczególnych projektów. W związku z tym przewiduje się stosowanie mechanizmów partycypacyjnych, takich jak otwarte spotkania informacyjne, badania ankietowe lub panele obywatelskie, umożliwiających bieżący dialog oraz dostosowywanie działań do faktycznych potrzeb społeczności lokalnej.

Rysunek 12. Struktura podmiotów uczestniczących w podejmowaniu i realizacji decyzji strategicznych
Źródło: Opracowanie własne.

Zasady współpracy w realizacji działań

Skuteczna realizacja **Strategii Rozwoju Gminy Łazy do 2035 roku** wymaga współpracy z różnymi podmiotami na poziomie lokalnym, ale również w przypadku niektórych działań ponadlokalnym. W szczególności dotyczy to działań wymagających częściowego zaangażowania sąsiednich gmin, administracji rządowej, organizacji pozarządowych, sektora prywatnego oraz instytucji edukacyjnych.

Gmina może podejmować współpracę z podmiotami zewnętrznymi w różnych obszarach, takich jak edukacja, rynek pracy, rozwój infrastruktury czy działania społeczne.

Placówki oświatowe mogą uczestniczyć w realizacji inicjatyw edukacyjnych oraz programów podnoszących kompetencje mieszkańców, w tym w zakresie kształcenia zawodowego dostosowanego do potrzeb lokalnego rynku pracy. Organizacje pozarządowe pełnią istotną rolę w działaniach społecznych i kulturalnych, a ich zaangażowanie pozwala na skuteczniejsze wdrażanie projektów skierowanych do różnych grup społecznych, w tym dzieci, młodzieży, seniorów czy osób zagrożonych wykluczeniem społecznym. Z kolei przedsiębiorcy mogą być zarówno realizatorami,

jak i partnerami strategicznymi w projektach inwestycyjnych, gospodarczych czy innowacyjnych.

Aby zapewnić przejrzystość współpracy i precyzyjnie określić role oraz obowiązki poszczególnych stron, gmina może zawierać różne formy formalnych porozumień, takie jak **umowy partnerskie**, **listy intencyjne** czy **porozumienia o współpracy**. Takie dokumenty pozwalają na jasne określenie zasad finansowania, zakresu obowiązków oraz korzyści wynikających ze wspólnych działań. Szczególnie istotnym aspektem współpracy jest również możliwość wspólnego aplikowania o środki zewnętrzne – **partnerstwo z innymi podmiotami zwiększa szanse na pozyskanie dofinansowania z funduszy krajowych i europejskich**, co znacząco wpływa na skuteczność wdrażania strategii.

W przypadku działań wymagających współpracy ponadlokalnej gmina może podejmować inicjatywy wspólne z sąsiednimi jednostkami samorządu terytorialnego, zwłaszcza w zakresie projektów infrastrukturalnych czy ochrony środowiska. W takich sytuacjach **zawieranie porozumień międzygminnych** stanowi mechanizm ułatwiający koordynację działań oraz skuteczną realizację wspólnych celów rozwojowych.

Dla zapewnienia efektywności współpracy kluczowe jest także prowadzenie regularnego dialogu pomiędzy gminą a jej partnerami. Organizowanie cyklicznych spotkań, warsztatów czy konsultacji pozwoli na bieżącą wymianę informacji, monitorowanie postępów we wdrażaniu strategii oraz dostosowywanie planowanych działań do zmieniających się warunków i potrzeb lokalnej społeczności. W przypadku podjęcia współpracy z podmiotami zewnętrznymi, powinna opierać się ona na zasadach partnerstwa, przejrzystości i wspólnej odpowiedzialności za realizację strategicznych celów gminy, co pozwoli na stworzenie trwałych mechanizmów wspierających zrównoważony rozwój i podnoszenie jakości życia mieszkańców.

Wytyczne dotyczące sporządzania dokumentów wykonawczych

Niezbędnym narzędziem w realizacji celów zawartych w **Strategii Rozwoju Gminy Łazy do 2035 roku** są dokumenty wykonawcze. Stanowią one kluczowy element procesu planowania i wdrażania założeń strategii, umożliwiając ich konkretne przełożenie na działania praktyczne.

W tym kontekście opracowano wytyczne do ich sporządzania. Wytyczne i rekomendacje do sporządzania dokumentów wykonawczych obejmują zarówno obowiązkowe i fakultatywne plany, programy i inne opracowania Gminy Łazy. W poniżej tabeli określono stopień zgodności istniejących dokumentów z niniejszą Strategią, jak i dokonano oceny aktualności obowiązujących dokumentów w kontekście zapisów strategii.

Tabela 17. Wytyczne do sporządzania dokumentów wykonawczych

Plan ogólny
Uchwała o przystąpieniu: Uchwała nr IV/36/2024 Rady Miejskiej w Łazach z dnia 31 lipca 2024 r. w sprawie przystąpienia do sporządzania planu ogólnego Gminy Łazy, Rekomendacje/wnioski: Plan ogólny jest obecnie¹² w opracowaniu. Plan ogólny powinien uwzględniać przestrzenny zakres strategii rozwoju, w szczególności opracowany w niej model struktury funkcjonalno-przestrzennej oraz rekomendacje zawarte w części: Rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej”. Oznacza to konieczność: – zapewnienia spójności układu przestrzennego z kierunkami rozwoju określonymi w strategii – wskazania priorytetowych obszarów rozwoju i intensyfikacji poszczególnych rodzajów funkcji (np. strefy mieszkaniowe, usługowe, przemysłowe) – zachowanie równowagi między rozwojem terenów zurbanizowanych a ochroną terenów naturalnych i cennych przyrodniczo – uwzględnienie ochrony dziedzictwa kulturowego oraz przestrzeni historycznych. Zgodność planu ogólnego z Strategią rozwoju Gminy jest kluczowa, aby zapewnić spójność działań oraz efektywne wykorzystanie zasobów w długoterminowej perspektywie.
Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego
Rekomendacje/wnioski: Pokrycie planami MPZP w Gminie wynosi 100%. Według danych na 2025 r. obowiązuje 9 planów. Aktualizacja obowiązujących planów dotyczy ewentualnych konsekwencji na nowo zidentyfikowanych terenach służących działaniom prowadzącym do zwiększenia i wykorzystania potencjału gospodarczego i rekreacyjnego Gminy oraz rozbudowy jej infrastruktury w wyniku prowadzenia działań zapisanych w Strategii Rozwoju Gminy Łazy do 2035 r.
Gminny Program Rewitalizacji
Rekomendacje/wnioski: Lokalny Program Rewitalizacji dla Gminy Łazy na lata 2017-2020+ został opracowany w 2015 r. W przypadku aktualizacji dokumentu i dostosowania do obecnych uwarunkowań Gminy, powinny zostać uwzględnione cele i działania określone w GPR powinny być spójne z celami zawartymi w Strategii Rozwoju Gminy Łazy do 2035 roku. Szczególną uwagę należy zwrócić na potencjał rozwojowy, który w Strategii został wskazany poprzez Obszary Strategicznej Interwencji (OSI). W przypadku, gdy na tych obszarach zdiagnozowane zostaną zjawiska kryzysowe i wyznaczony zostanie obszar rewitalizacji, rekomenduje się podjęcie działań rewitalizacyjnych w celu ich odnowy na rzecz poprawy jakości życia mieszkańców i rozwoju społeczno-gospodarczy gminy.
Plan gospodarki niskoemisyjnej dla Gminy Łazy
Rekomendacje/wnioski: Plan gospodarki niskoemisyjnej dla Gminy Łazy został podjęty Uchwałą Rady Miejskiej w Łazach nr: LIX/373/2023 z dnia 18 grudnia 2023 r. W przypadku aktualizacji dokumentu i dostosowania do obecnych uwarunkowań gminy powinny zostać założenia zawarte w Strategii Rozwoju Gminy Łazy do 2035 roku. W szczególności należy skupić się na dostosowaniu planu do nowoczesnych trendów w zakresie efektywności energetycznej, odnawialnych źródeł energii, zrównoważonego transportu oraz zasad walki ze zmianami klimatycznymi, które zostały uwzględnione w Strategii.
Program Ochrony Środowiska dla Gminy Łazy na lata 2020-2023
Rekomendacje/wnioski: Program Ochrony Środowiska dla Gminy Łazy na lata 2020-2023, został uchwalony Uchwałą Rady Miejskiej w Łazach nr: IV/37/2024 z dnia 31 lipca 2024r. W przypadku aktualizacji dokumentu i dostosowania do obecnych uwarunkowań gminy, powinny zostać uwzględnione założenia zawarte w Strategii Rozwoju Gminy Łazy do 2035 roku. W szczególności należy się skupić na zgodności z krajowymi i unijnymi regulacjami, analizę dotychczasowych działań, główne wyzwania środowiskowe gminy, w tym m.in. zanieczyszczenia powietrza, gospodarka odpadami, zmiany klimatyczne itp.

Źródło: Opracowanie własne.

¹² stan na marzec 2025 r.

W powyższej tabeli omówione zostały rekomendacje i sugestie w zakresie opracowania przykładowych dokumentów wykonawczych gminy. Należy jednak podkreślić, że każda podejmowana przez gminę inicjatywa planistyczna lub wykonawcza powinna być zgodna z celami i kierunkami wyznaczonymi w Strategii rozwoju. Opracowywane w przyszłości dokumenty powinny wspierać długofalowy rozwój gminy, uwzględniając priorytety wskazane w **Strategii Rozwoju Gminy Łazy do 2035 roku**, ale również działać w synergii z innymi aktami prawnymi, tworząc spójną sieć działań, pozwalającą na efektywne zarządzanie przestrzenią miejską i poprawę jakości życia mieszkańców.

9. MONITORING I EWALUACJA STRATEGII

Podstawą skutecznego wdrażania Strategii jest analiza postępów w zakresie realizacji wskazanych w niej celów i działań oraz zdolność do reagowania na pojawiające się różnice między przyjętymi założeniami w uzyskiwanych rezultatach. Skutecznie działający monitoring pozwala na prawidłowe wykorzystanie środków finansowych przeznaczonych na poszczególne przedsięwzięcia projektowe, co ma istotne znaczenie w sytuacji wykorzystywania środków zewnętrznych, tj. pochodzących z różnych źródeł, rządowych (ministerialnych), UE oraz innych, które będą wspierały budżet miasta w realizacji przedsięwzięć.

Strategii Rozwoju Gminy Łazy do 2035 roku podlegać będzie bieżącej kontroli i ocenie, na podstawie których, jeśli będzie to konieczne przyjęte w niej założenia będą dostosowywane do zmieniających się uwarunkowań. W zależności od okoliczności może to oznaczać rezygnację z niektórych celów, ich modyfikację lub wprowadzenie nowych, adekwatnych do aktualnych wyzwań i możliwości.

Koordinacja procesów monitorowania i oceny

Za koordynację procesów monitorujących i ocenę odpowiedzialny będzie powołany przez Burmistrza **Zespół ds. Wdrażania, Monitorowania i Ewaluacji Strategii**. Jego skład zaproponowano w rozdziale 8. *Wdrażanie strategii (Struktura organizacyjna wdrażania Strategii)*.

W odniesieniu do monitoringu i ewaluacji Strategii w zakres obowiązków zespołu wchodzić będzie:

- o gromadzenie i analiza danych dotyczących realizacji Strategii,
- o identyfikowanie potencjalnych problemów i zagrożeń dla wdrażania Strategii,
- o formułowanie rekomendacji dotyczących aktualizacji Strategii,
- o uwzględnienie wyników analiz dotyczących realizacji Strategii w sporządzanych przez gminę corocznie Raportach o stanie gminy
- o raporty o stanie miasta, uwzględniające analizę postępów wdrażania strategii będą przedkładane przez Burmistrza Radzie Miejskiej w celu opiniowania

W celu analizy postępów wdrażania Strategii i omówienia pojawiających się wyzwań Zespół ds. Wdrażania, Monitorowania i Ewaluacji Strategii będzie spotykał się minimum raz roku. Podczas spotkań realizowane będą zadania z wskazanego powyżej zakresu obowiązków Zespołu.

Na potrzeby monitorowania Strategii Zespół może wykorzystywać dane pochodzące z następujących źródeł:

- o wewnętrzne systemy i bazy danych Urzędu Miejskiego w Łazach – np. rejestry budżetowe, raporty z realizacji inwestycji, sprawozdania jednostek miejskich itp.

- o statystyki publiczne – dane Głównego Urzędu Statystycznego (GUS), Banku Danych Lokalnych (BDL), raporty regionalne i krajowe dotyczące gospodarki, demografii, rynku pracy, edukacji, transportu czy ochrony środowiska.
- o badania i konsultacje społeczne – ankiety prowadzone wśród mieszkańców, raporty z konsultacji społecznych, opinie organizacji pozarządowych i przedsiębiorców.
- o dane branżowe i eksperckie – opracowania sektorowe – dotyczące np. energetyki, transportu, ochrony środowiska itp.
- o dane geoprzestrzenne i analizy urbanistyczne – plan ogólny, plany miejscowe, analizy zmian struktury zabudowy i infrastruktury itp.

Określenie wartości wyjściowej dla wskaźników monitoringu będzie opierać się na dostępnych danych historycznych oraz aktualnych analizach, a w przypadku braku odpowiednich informacji – na podstawie badań własnych prowadzonych przez Urząd Miejskiego w Łazach lub we współpracy z instytucjami zewnętrznymi.

Sprawozdawczość i proponowany system monitoringu

Monitoring realizacji **Strategii Rozwoju Gminy Łazy do 2035 roku** będzie prowadzony na podstawie wskaźników efektywności, skuteczności i oddziaływania poszczególnych działań. Zestaw wybranych wskaźników został przedstawiony w Tabeli 6 (rozdział 5. **Oczekiwane rezultaty planowanych działań, w tym w wymiarze przestrzennym oraz wskaźniki ich osiągnięcia**). Każdy z zakładanych efektów został opisany jako mierzalny wskaźnik, umożliwiający bieżące monitorowanie oraz ocenę postępów i skuteczności podejmowanych w ramach Strategii działań. Określona w niniejszej Strategii lista proponowanych wskaźników przyjętych na potrzeby monitoringu Strategii (**Tabela 6**) ma charakter otwarty, co oznacza, że w toku ewaluacji mogą być wprowadzane nowe wskaźniki dostosowane do zmieniających się warunków społeczno-gospodarczych oraz dostępności danych.

System monitoringu będzie oparty na sporządzanym co roku Raporcie o stanie gminy, który zawierać będzie również ocenę stopnia realizacji celów i działań określonych Strategii.

W ramach raportu analizowane będą kluczowe wskaźniki oraz wpływ podejmowanych działań na rozwój społeczno-gospodarczy gminy. Dane do raportu będą pochodzić z informacji przekazywanych przez jednostki realizujące konkretne zadania, takie jak wydziały Urzędu Miejskiego, spółki miejskie czy organizacje pozarządowe.

Raport o stanie gminy będzie przedkładany Burmistrzowi Łaz, a następnie opiniowany przez Radę Miejską.

Mechanizmy aktualizacji Strategii

W celu umożliwienia skutecznego dostosowywania **Strategii Rozwoju Gminy Łazy do 2035 roku** do zmieniających się warunków społeczno-gospodarczych, a także uwarunkowań zewnętrznych, przyjęte zostaną następujące mechanizmy:

- o przegląd Strategii realizowany co dwa lata – prowadzony przez Zespół ds. Wdrażania, Monitorowania i Ewaluacji Strategii w ramach roboczych spotkań.
- o procedura aktualizacji Strategii – w przypadku istotnych zmian społeczno-ekonomicznych (np. nowych regulacji prawnych, kryzysów gospodarczych, zmian demograficznych) Strategia może zostać poddana aktualizacji. Wniosek o aktualizację będzie wynikał z ustaleń ww. Zespołu i zostanie przekazany do Burmistrza oraz Rady Miejskiej, która podejmie decyzję o konieczności aktualizacji dokumentu.
- o elastyczny charakter dokumentu – Strategia jest dokumentem, zawierającym otwarty katalog działań, który może być rozszerzony o nowe zadania, zgodnie z przyjętymi w niej celami i kierunkami rozwoju. Mogą one zostać wdrożone w zależności od dostępności środków finansowych oraz pojawiających się potrzeb społecznych i gospodarczych.

System monitorowania i ewaluacji **Strategii Rozwoju Gminy Łazy do 2035 roku** ma kluczowe znaczenie dla skutecznego zarządzania procesem jej wdrażania. Przejrzyste zasady raportowania, bieżąca analiza wskaźników oraz możliwość elastycznego dostosowywania strategii do zmieniających się warunków pozwolą na skuteczną realizację celów rozwojowych miasta i optymalne wykorzystanie dostępnych zasobów.

C Z Ę Ś Ć V

W Y K A Z T A B E L ,
R Y S U N K Ó W , W Y K R E S Ó W

10. WYKAZ TABEL, WYKRESÓW, RYSUNKÓW, ZAŁĄCZNIKÓW

WYKAZ TABEL

Tabela 1. Struktura Strategii Rozwoju Gminy Łazy do 2035 roku (opracowanie własne).	6
Tabela 2. Zestawienie dokumentów, z którymi Strategia Rozwoju Gminy powinna zachowywać spójność w zapisach (opracowanie własne).	7
Tabela 3. Deficyty rozwojowe Gminy Łazy	28
Tabela 4. Jednolite części wód powierzchniowych na obszarze Gminy Łazy	74
Tabela 5. Jednolite Części Wód Podziemnych w Gminie	78
Tabela 6. Oczekiwane rezultaty realizacji celów strategicznych Strategii Rozwoju Gminy Łazy 2035+	108
Tabela 7. Spójność celów Strategii Gminy Łazy do 2035 roku z założeniami Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.).....	109
Tabela 8. Spójność celów Strategii Gminy Łazy do 2035 roku z założeniami Polityki Energetycznej Polski do 2040 r.	111
Tabela 9. Spójność celów Strategii Rozwoju Gminy Łazy do 2035 roku z założeniami Strategii Zrównoważonego Rozwoju Transportu do 2030 r.	112
Tabela 10. Spójność celów Strategii Rozwoju Gminy Łazy do 2035 roku z założeniami Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2030	112
Tabela 11. Spójność celów Strategii Rozwoju Gminy Łazy do 2035 roku z założeniami Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego 2020+ - cele operacyjne	114
Tabela 12. Spójność celów Strategii Rozwoju Gminy Łazy do 2035 roku z założeniami Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2030” – Zielone Śląskie.	115
Tabela 13. Spójność celów Strategii Rozwoju Gminy Łazy do 2035 roku z założeniami Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Śląskiego 2030	116
Tabela 14. Spójność celów Strategii Rozwoju Gminy Łazy do 2035 roku z założeniami Wojewódzkiego Programu Opieki nad Zabytkami w województwie śląskim.....	116
Tabela 15. Spójność celów Strategii Rozwoju Gminy Łazy do 2035 roku z założeniami Regionalnego Planu Transportowego dla Województwa Śląskiego.	117
Tabela 16. Sposoby i źródła finansowania Strategii Rozwoju Gminy Łazy do 2035 roku....	122
Tabela 17. Wytyczne do sporządzania dokumentów wykonawczych.....	130

WYKAZ RYSUNKÓW

Rysunek 1. Powstały wykres potencjałów i deficytów	29
Rysunek 2. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej - Struktura sieci osadniczej	70
Rysunek 3. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej - Główne korytarze i elementy sieci transportowych.....	72
Rysunek 4. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej - system powiązań przyrodniczych w Gminie Łazy	81
Rysunek 5. Model struktury funkcjonalno - przestrzennej - system powiązań przyrodniczych w Gminie Łazy.....	81
Rysunek 6. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej - Główne elementy infrastruktury technicznej i społecznej.....	85
Rysunek 7. Położenie Gminy Łazy w tle subregionu centralnego	92

Rysunek 8. OSI – obszary cenne przyrodniczo	95
Rysunek 9. OSI – gminy z problemami środowiskowymi w zakresie jakości powietrza.....	98
Rysunek 10. Główne elementy fazy wdrażania działań zaplanowanych w Strategii.....	126
Rysunek 11. Główne elementy fazy zamykania procesu wdrażania działań Strategii	126
Rysunek 12. Struktura podmiotów uczestniczących w podejmowaniu i realizacji decyzji strategicznych	128